

แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอก

ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Extension Guidelines for Management Administration of Maize
Collaborative Farming Groups In Nong Chang District,
Uthai Thani Province

Mr. SARIN INCHAI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirath Open University

2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี
ชื่อและนามสกุล	นายสรินทร์ อินไชย
แขนงวิชา / วิชาเอก	ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา	เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	1. รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช ครุฑเมือง แสนเสริม
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	2. รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. รุจ ศิริสัญลักษณ์)	
	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช ครุฑเมือง แสนเสริม)	
	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ)	

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

ผู้วิจัย นายสินทร์ อินไชย รหัสนักศึกษา 2659001560

ปริญญา: เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุทเมือง แสนเสริม (2) รองศาสตราจารย์ ดร.

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 2) การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 3) ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และ 4) ความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ที่ขึ้นทะเบียนในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่จำนวน 137 ราย โดยการวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากรทั้งหมด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่มจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 12 ราย และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรร้อยละ 56.9 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 55.95 ปี ร้อยละ 35.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เฉลี่ย 14.36 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.82 คน ไม่มีตำแหน่งทางสังคม ร้อยละ 89.8 ประกอบอาชีพหลักคือทำนา ร้อยละ 98.5 มีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 245,107.30 บาทต่อปี มีรายได้จากนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 40,612.90 บาทต่อปี เกษตรกรร้อยละ 81.8 ใช้เงินส่วนตัวเป็นแหล่งเงินทุนและร้อยละ 64.2 มีแหล่งเงินเชื่อจากธนาคาร 2) มีการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยมีการบริหารจัดการกลุ่มสูงสุดในด้านการอำนวยความสะดวก 3) เกษตรกรมีปัญหาในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ทั้ง 5 ด้านในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยประเด็นที่เป็นปัญหาสูงสุด คือ ด้านการจัดคนเข้าทำงาน 4) เกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ทั้ง 5 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นที่มีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มในระดับมากที่สุด คือ ด้านการวางแผน ในประเด็นที่กลุ่มควรมีการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาดของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสมาชิก ร่วมกันและกลุ่มควรมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทางทางการดำเนินการของกลุ่มให้ชัดเจน

คำสำคัญ แนวทางการส่งเสริม การบริหารจัดการกลุ่ม กลุ่มแปลงใหญ่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

Thesis title: Extension Guidelines for Management Administration of Maize Collaborative Farming Groups In Nong Chang District, Uthai Thani Province

Researcher: Mr. SARIN INCHAI; ID: 2659001560;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural and Development);

Thesis advisors: (1) Assistant Professor Dr. Sineenuch Khrutmuang Sanserm;(2)

Assistant Professor Dr. Benchamas Yooprasert ; Academic year: 2023

Abstract

The objectives of this research were to study 1) personal information, basic social and economic conditions of maize collaborative farming group members 2) maize collaborative farming group management 3) problems regarding maize collaborative farming group management and 4) extension guidelines in the management of maize collaborative farming groups.

This research was mix method research. The population of this study was 137 farmers who were members of maize collaborative farming group in Nong Chang district, Uthai Thani province who had registered in the collaborative farming extension system. This research was done on the entire population. Data were collected by using interview form and focus group. The quantitative analysis was done by using descriptive statistics such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, ranking. While the qualitative research were studied through focus group discussion with 12 relevant informants and analyzed using content analysis.

The results of the research found that 1) 56.9% of farmers were female with the average age of 55.95 years old, 35.0% completed primary school education, had the average experience in maize production of 14.36 years, had the average member in the household of 3.82 people, held no social position, 89.8% had their main occupation of rice farming, 98.5% earned the average income from the agricultural sector of 245,107.30 Baht/year, and earned the average income outside of the agricultural sector of 40,612.90 Baht/year. 81.8% of farmers spent their personal money as their funding source and 64.2% had the credit source from the bank. 2) There was the management for maize collaborative farming in all 5 aspects such as planning, organizational management, personnel assignment for work, administration, and control, overall, were at the high level in all aspects with the group management at the highest level on administration 3) Farmers faced with the problems regarding the extension in collaborative farming group management in all 5 aspects, overall, at the lowest level. The most problematic issue was on assigning personnel to work. And 4) Farmers needed the extension guidelines regarding collaborative farming group management in all 5 aspects, overall, at the high level. The aspect needed in the extension guidelines for group management at the highest level was on planning. In the aspect that the group should determine the activity planning, production planning, marketing of maize of members together and the group should determine the targets, objectives, and direction of the group operation.

Keywords : Extension guideline, Group management, Collaborative farming group, Maize

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก คือ รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุทเมือง แสสนเสริม และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม คือ รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ ที่กรุณาชี้แนะ ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนแนะแนวทางด้วยความเอาใจใส่ พร้อมทั้งให้คำแนะนำ รวมทั้งติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด ส่งผลให้การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.รุจ ศิริสัตย์ลักษณ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ยิ่งแก่ผู้วิจัย อันทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานจากสำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี และเพื่อนร่วมรุ่นปริญญาโท รุ่น 25 ทุกท่านที่คอยแนะนำให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ สนับสนุนและเป็นกำลังใจตลอดมา และที่สำคัญขอขอบคุณเกษตรกรในพื้นที่อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้ความร่วมมือตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้

สุดท้ายผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา ที่คอยช่วยเหลือเป็นกำลังใจ จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์และแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

นายสรินทร์ อินไชย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
บริบทของพื้นที่อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี	8
แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร	16
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	26
แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่	33
ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี	37
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	38
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจเกษตรกร สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 2 การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์.....	69
ตอนที่ 3 ปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์.....	77
ตอนที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์.....	86
ตอนที่ 5 การสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์.....	94
ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่.....	99
สรุปภาพรวมปัญหา แนวทางการส่งเสริม และข้อเสนอแนะการส่งเสริม การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์.....	100
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	105
สรุปการวิจัย	105
อภิปรายผล	114
ข้อเสนอแนะ	120
บรรณานุกรม	124
ภาคผนวก	128
ก แบบสัมภาษณ์การวิจัย.....	129
ข ประเด็นสนทนากลุ่ม.....	140
ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	143
ง แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์และผลการประเมิน ความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์.....	145
จ ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์.....	160
ประวัติผู้วิจัย	167

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	สรุปเขตการปกครอง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี..... 10
ตารางที่ 2.2	แสดงจำนวนประชากรในอำเภอหนองฉาง.....10
ตารางที่ 2.3	แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี..... 13
ตารางที่ 2.4	แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี..... 14
ตารางที่ 3.1	จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มที่ทำการศึกษา..... 50
ตารางที่ 4.1	ข้อมูลส่วนบุคคล 61
ตารางที่ 4.2	ข้อมูลสภาพทางสังคม..... 63
ตารางที่ 4.3	ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ..... 64
ตารางที่ 4.4	การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ด้านการวางแผน..... 69
ตารางที่ 4.5	การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ด้านจัดการองค์กร..... 71
ตารางที่ 4.6	การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ด้านการจัดคนเข้าทำงาน..... 72
ตารางที่ 4.7	การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ด้านการอำนวยความสะดวก..... 74
ตารางที่ 4.8	การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านการควบคุม..... 75
ตารางที่ 4.9	สรุปภาพรวมข้อมูลการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์..... 76
ตารางที่ 4.10	ปัญหาด้านการส่งเสริมการบริหารกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านการวางแผน..... 77
ตารางที่ 4.11	ปัญหาด้านการส่งเสริมการบริหารกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านจัดการองค์กร..... 79
ตารางที่ 4.12	ปัญหาด้านการส่งเสริมการบริหารกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านจัดคนเข้าทำงาน..... 80
ตารางที่ 4.13	ปัญหาด้านการส่งเสริมการบริหารกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านการอำนวยความสะดวก 82
ตารางที่ 4.14	ปัญหาด้านการส่งเสริมการบริหารกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านการควบคุม..... 83
ตารางที่ 4.15	สรุปปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์..... 85
ตารางที่ 4.16	แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการแปลงใหญ่ด้านการวางแผน..... 86
ตารางที่ 4.17	แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการแปลงใหญ่ด้านจัดการองค์กร..... 88

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.18 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการแปลงใหญ่จัดคนเข้าทำงาน.....	89
ตารางที่ 4.19 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการแปลงใหญ่ ด้านการอำนวยการ.....	91
ตารางที่ 4.20 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการแปลงใหญ่ด้านการควบคุม.....	92
ตารางที่ 4.21 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการแปลงใหญ่.....	93

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ภาพที่ 2.1 ภาพแผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอนองฉาง.....	9
ภาพที่ 2.2 ภาพแผนที่แสดงพื้นที่ป่าอำเภอนองฉาง.....	11
ภาพที่ 2.3 ภาพแผนที่แสดงความลาดชันอำเภอนองฉาง.....	11
ภาพที่ 2.4 ภาพแผนที่แสดงแหล่งน้ำอำเภอนองฉาง.....	12
ภาพที่ 2.5 แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี.....	14

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งมีภารกิจในการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตร และเพิ่มรายได้ของเกษตรกร ตลอดจนดูแลคุณภาพชีวิตของเกษตรกร จัดทำโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ที่มีการบริหารจัดการร่วมกัน ให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน ผลักดันให้เกษตรกรรวมกลุ่มในการผลิตเพื่อร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพดี ราคาถูก และการใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร (Motor Pool) เพื่อลดต้นทุนเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตลอดจนการจัดการด้านการตลาด ช่วยพัฒนาเกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามศักยภาพ ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรตามความต้องการตลาด ด้วยการบูรณาการทุกภาคส่วน โดยหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก เป็นการเพิ่มอำนาจการต่อรองของเกษตรกรตลอดกระบวนการผลิต ตลอดโซ่อุปทาน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566)

กรมส่งเสริมการเกษตร จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566 ของกรมส่งเสริมการเกษตร ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) แผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) นโยบายและแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงมีแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยรวมกลุ่มในรูปแบบแปลงใหญ่ เพื่อร่วมกันบริหาร จัดการการผลิตสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต มีเป้าหมายในการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพ การตลาด และการบริหารจัดการ มุ่งเน้นพัฒนายกระดับแปลงใหญ่ด้วยเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ การเชื่อมโยงตลาดในรูปแบบต่าง ๆ เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร และพัฒนา ผู้ประกอบการเกษตรสมัยใหม่ที่มีศักยภาพ เพื่อสร้างรายได้แก่เกษตรกรและเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันของภาคเกษตร รวมทั้งมีการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายแปลงใหญ่ และเครือข่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกลไกหลักในการปรับเปลี่ยนภาคการเกษตรเข้าสู่การเกษตรสมัยใหม่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566)

จังหวัดอุทัยธานี มีการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ที่ดำเนินการ (สำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี, 2567) รวมทั้งสิ้น 94 แปลง แบ่งเป็น 13 ชนิดพืช จำนวน 85 แปลง ชนิดสัตว์ จำนวน 6 แปลงและชนิดประมง จำนวน 2 แปลง โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินการในแปลงที่จัดตั้งในปี 2559 จนถึงปัจจุบัน (สำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี, 2567) สำหรับอำเภอหนองฉางมีพื้นที่ทั้งหมด จำนวน 332,623 ไร่ พื้นที่การเกษตร 246,534 ไร่ มีเกษตรกรปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในเขตเหมาะสมมาก (S1) จำนวน 503.26 ไร่ เหมาะสมปานกลาง (S2) 3,430.36 ไร่ เหมาะสมน้อย (S3+N) จำนวน 1,087.65 ไร่ (ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. 2566 กรมพัฒนาที่ดิน)

อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานีเป็นอำเภอหนึ่งซึ่งเป็นแหล่งผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังฤดูการทำนาที่สำคัญของจังหวัดอุทัยธานี มีเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน 860 ครัวเรือน รวมพื้นที่ทั้งหมด 13,326.75 ไร่ (ข้อมูลขึ้นทะเบียนเกษตรกร ปี 2566/2567) ซึ่งอำเภอหนองฉางมีแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีการผลิตหลังฤดูการทำนา จำนวน 3 กลุ่ม สมาชิกรวม 137 คน พื้นที่รวม 2,240 ไร่ มีการรวมในรูปแบบกลุ่มเกษตรกร สมาชิกในกลุ่มได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ และเทคโนโลยีต่างๆ สามารถนำเทคโนโลยีไปใช้ในกระบวนการผลิตแล้วสามารถลดต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้ ทั้งนี้การรวมกลุ่มยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร เนื่องจากประสบปัญหาด้านต่างๆ อาทิ วัฒนธรรมในการรวมกลุ่มยังขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ แม้ว่าการจัดตั้งกลุ่มแปลงใหญ่จะมีเป้าหมายที่ดีในการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต แต่บางครั้งกลุ่มยังขาดการบริหารจัดการหรือการวางแผนที่ดี ส่งผลให้การทำงานไม่ราบรื่นและไม่เกิดประโยชน์สูงสุด ปัญหาเรื่องการประสานงานในการทำงานร่วมกัน เนื่องจากมีความเห็นที่แตกต่างในเรื่องของวิธีการทำการเกษตร การจัดการด้านการผลิต การแบ่งปันผลประโยชน์ และปัจจัยอื่นๆ ทำให้การประสานงานไม่เป็นระบบ เป็นต้น หากเกษตรกรสามารถรวมกลุ่มได้อย่างเข้มแข็ง นับเป็นแนวทางสำคัญต่อการพัฒนาการเกษตร และเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน

จากข้อมูลข้างต้น จึงมีความสำคัญในการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร ประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ และความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม เพื่อนำข้อมูลจากการวิจัยดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมการเกษตรในเรื่องของการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

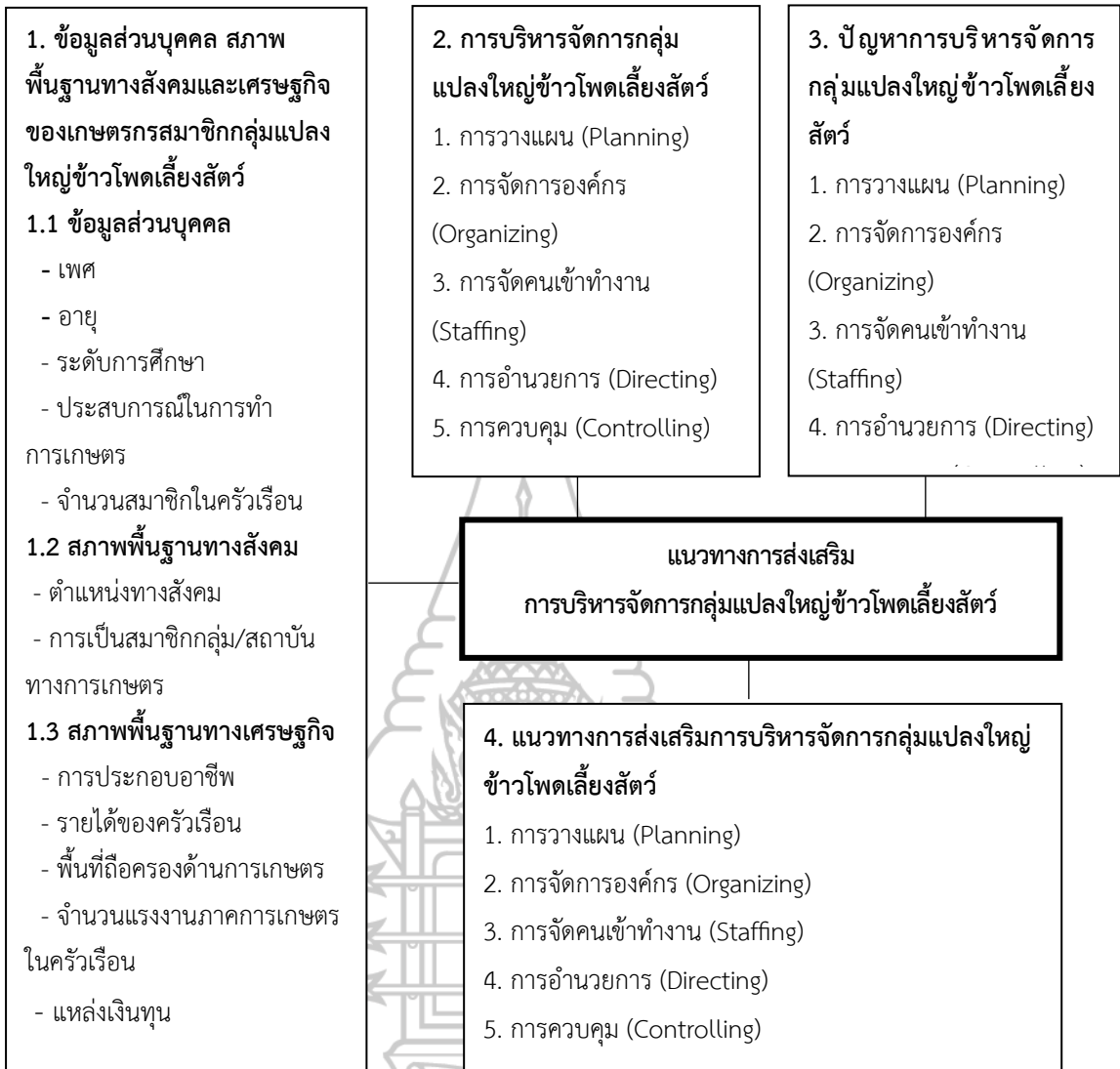
การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองนาง จังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ ดังนี้

- 2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
- 2.2 เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
- 2.3 เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
- 2.4 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองนาง จังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ขอบเขตเชิงพื้นที่ ขอบเขตเชิงเนื้อหา และขอบเขตเชิงเวลา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ขอบเขตเชิงพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้กำหนดสถานที่ศึกษาข้อมูลในเขตอำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน 3 กลุ่ม

ที่ขึ้นทะเบียนในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (<https://co-farm.doae.go.th/> สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2567) จำนวน 137 ราย

4.2 ขอบเขตเชิงเนื้อหา การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารกลุ่มแปลงใหญ่ และแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จ เพื่อนำข้อมูลจากการวิจัยดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมการเกษตรในเรื่องของการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ต่อไป

4.3 ขอบเขตเชิงเวลา การวิจัยครั้งนี้ ใช้เวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม 2566 ถึงเดือนสิงหาคม 2567 เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนกันยายนถึง เดือนตุลาคม 2567

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 137 คน

5.2 กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หมายถึง เกษตรกรรายย่อยที่มีการร่วมกันผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ร่วมกันมีการบริหารจัดการ ร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิต รวมถึงการจำหน่ายร่วมกันที่สามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตและสามารถแข่งขันในตลาดได้

5.3 การบริหารจัดการกลุ่ม หมายถึง การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ใน 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผน (planning) การจัดการองค์กร (organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (staffing) การอำนวยการ (directing) และการควบคุม (controlling)

5.4 ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม หมายถึง ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ใน 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผน (planning) การจัดการองค์กร (organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (staffing) การอำนวยการ (directing) และการควบคุม (controlling)

5.5 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม หมายถึง แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร ใน 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผน (planning) การจัดการองค์กร (organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (staffing) การอำนวยการ (directing) และการควบคุม (controlling)

5.6 การวางแผน หมายถึง มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินการของกลุ่มมีการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาดของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกกลุ่มร่วมกัน มีการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน มีการ

วางแผนด้านการเงิน และด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน และมีการร่วมกันวางแผนกิจกรรมกลุ่มที่จะดำเนินการในแต่ละครั้ง

5.7 การจัดการองค์กร หมายถึง มีการคัดเลือกโครงสร้างของกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เกร์ญญิก และคณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น มีการแบ่งงานกันทำโดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ๆ และกำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน มีวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิก เช่น Facebook LINE โทรศัพท์ หนังสือ หรือการประชุม เป็นต้น และมีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่มได้อย่างชัดเจน

5.8 การจัดคนเข้าทำงาน หมายถึง มีการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน เช่น เกร์ญญิก คณะกรรมการกลุ่มใหญ่ เป็นต้น การรับสมัครคัดเลือกสมาชิกกลุ่มที่เข้าจะเข้าร่วมกลุ่มต้องมีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม มีใช้การบังคับให้เข้าร่วมกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่ม ในการเข้ามาบริหารกลุ่ม มีการปรับทัศนคติที่ดีของสมาชิกต่อกิจกรรมกลุ่มและเพื่อนสมาชิก ในกลุ่ม และมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และ แลกเปลี่ยนประสบการณ์

5.9 การอำนวยความสะดวก หมายถึง กลุ่มมีการอำนวยความสะดวกในการบริการงานต่าง ๆ ให้กับสมาชิกเป็นอย่างดี กลุ่มมีความชัดเจนในการให้แก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม กลุ่มมีการแก้ไขปัญหาาร่วมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ กลุ่มมีการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่มและกลุ่มมีการประสานงานหรือมีการสื่อสาร มีการนำข้อเสนอแนะและความคิดเห็น ของสมาชิกไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม

5.10 การควบคุม หมายถึง มีการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการ ทั้งก่อนการดำเนินการ มีการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว มีการให้รายงานผลของการดำเนินงานกลุ่มให้แก่สมาชิกทราบทุกครั้งในการประชุม กลุ่มมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจนเพื่อลดข้อผิดพลาด และ กลุ่มมีการบริหารวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ตลอดจนบริหารสมาชิกให้มีความราบรื่น

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี มีดังต่อไปนี้

6.1 เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ สามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการทำกิจกรรมของกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จได้

6.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ร่วมกับกลุ่ม และสามารถเข้าไปส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารวิชาการ ตำรา บทความ วารสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. บริบทของพื้นที่อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี
2. แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
5. ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทของพื้นที่อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

ประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญ 3 ส่วน ดังนี้ สภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจ และสังคม ตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี (2566) รายงานบริบทของอำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี รายละเอียด ดังนี้

1.1 สภาพทางภูมิศาสตร์

1.1.1 ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

อำเภอหนองฉางตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดอุทัยธานี ระยะห่างจากอำเภอเมืองอุทัยธานี ประมาณ 22 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 244 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 341.18 ตาราง กิโลเมตร หรือประมาณ 244,846.98 ไร่ เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตรประมาณ 192,414 ไร่ มีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ประมาณ 22,625 ไร่ (ปัจจุบันสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมเข้าดำเนินการทั้งหมด)

ตารางที่ 2.1 ตารางสรุปเขตการปกครอง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด (ตร.กม.)	อบต.	เทศบาลตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวนบ้าน (ครัวเรือน)
หนองฉาง	10.19	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฉาง	เทศบาลตำบล ตำบลหนองฉาง	7	2,740
หนองยาง	64	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองยาง		10	2,018
หนองน่านวล	30	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองน่านวล		10	1,033
หนองสรวง	12.25	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสรวง		5	1,224
บ้านเก่า	11.38	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า		9	458
อุทัยเก่า	13.26	องค์การบริหารส่วนตำบลอุทัยเก่า		10	743
ทุ่งโพ	54.56	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งโพ		15	2,671
ทุ่งพง	12	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพง		11	753
เขาบางแกรก	64.02		เทศบาลตำบลตำบล เขาบางแกรก	7	2,449
เขากวางทอง	58	องค์การบริหารส่วนตำบลเขากวางทอง		13	2,475
รวม	329.66			97	16,564

(ที่มา : กรมการปกครอง, พ.ศ. 2566)

ตารางที่ 2.2 ตารางแสดงจำนวนประชากรในอำเภอหนองฉาง

ที่	ตำบล	ครัวเรือน	ครัวเรือน	ประชากร		รวม
		ทั้งหมด	เกษตรกร	ชาย	หญิง	
1	หนองฉาง	2,740	309	2,096	2,300	4,396
2	หนองยาง	2,018	881	2,699	2,871	5,570
3	หนองน่านวล	1,033	654	1,536	1,606	3,142
4	หนองสรวง	1,224	301	1,309	1,460	2,769
5	บ้านเก่า	458	273	601	754	1,355
6	อุทัยเก่า	743	325	1,164	1,269	2,433
7	ทุ่งโพ	2,671	1,335	3,737	3,967	7,704
8	ทุ่งพง	753	396	989	1,043	2,032
9	เขาบางแกรก	2,449	894	2,917	3,192	6,109
10	เขากวางทอง	2,475	1,421	3,509	3,543	7,052
รวม		16,564	6,789	20,557	22,005	42,562

(ที่มา : กรมการปกครอง, พ.ศ. 2566)

1.1.4 ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

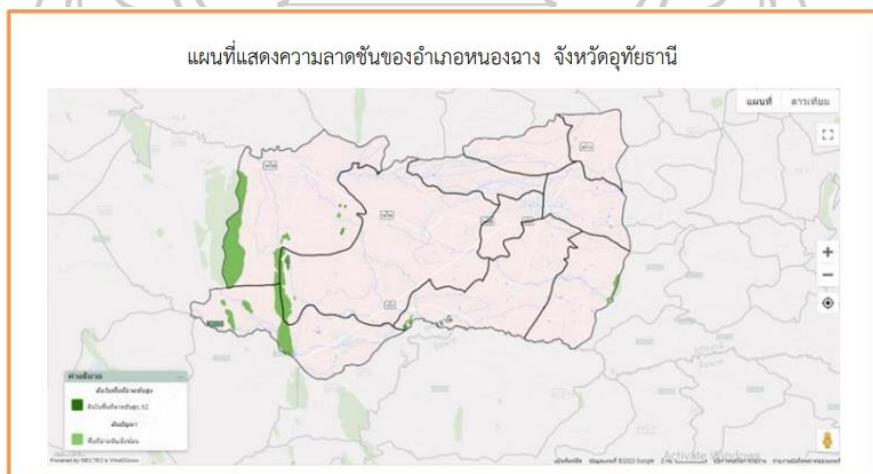
1) สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม ป่าไม้ อำเภอนองฉาง มีสภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ป่าไม้ ป่าชุมชน และภูเขา

ภาพที่ 2.2 ภาพแผนที่แสดงพื้นที่ป่าอำเภอนองฉาง

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> , พ.ศ.2566)

2) สภาพพื้นที่ ความลาดชัน อำเภอนองฉาง มีพื้นที่ความลาดชันทั้งหมด 7,960.49 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลเขากวางทอง ตำบลเขาบางแกรก ตำบลทุ่งโพ ตำบลหนองนางนวล และตำบลหนองยาง

ภาพที่ 2.3 ภาพแผนที่แสดงความลาดชันอำเภอนองฉาง

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> , พ.ศ.2566)

1.1.5 แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

อำเภอหนองฉาง เป็นพื้นที่ ที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ๆ หลายแห่ง
ดังนี้

- 1) แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง
- 2) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ (โครงการชลประทาน) ได้แก่ อ่างทับเสลา

อ่างห้วยขุนแก้ว

ภาพที่ 2.4 ภาพแผนที่แสดงแหล่งน้ำอำเภอหนองฉาง

(ที่มา : จังหวัดอุทัยธานี , พ.ศ.2565)

1.2 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

1.2.1 การประกอบอาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอหนองฉาง ประกอบอาชีพภาคการเกษตร ร้อยละ 83 และนอกภาคเกษตรร้อยละ 17 ได้แก่ รับจ้าง ค้าขาย และอื่น ๆ

1.2.2 ข้อมูลด้านการเกษตร ภาคการเกษตรสภาพการทำเกษตรในเขตชลประทานส่วนใหญ่ทำนาและพืชไร่เป็นหลัก และมีการพืชผักอายุสั้นเป็นบางพื้นที่ ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และพืชผัก โดยภาคการเกษตรถือว่ามีความสำคัญกับอำเภอหนองฉาง โดยเฉพาะพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยการดำเนินงานการจัดทำโซนนิ่งภาคการเกษตรของอำเภอ เพื่อการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การลด

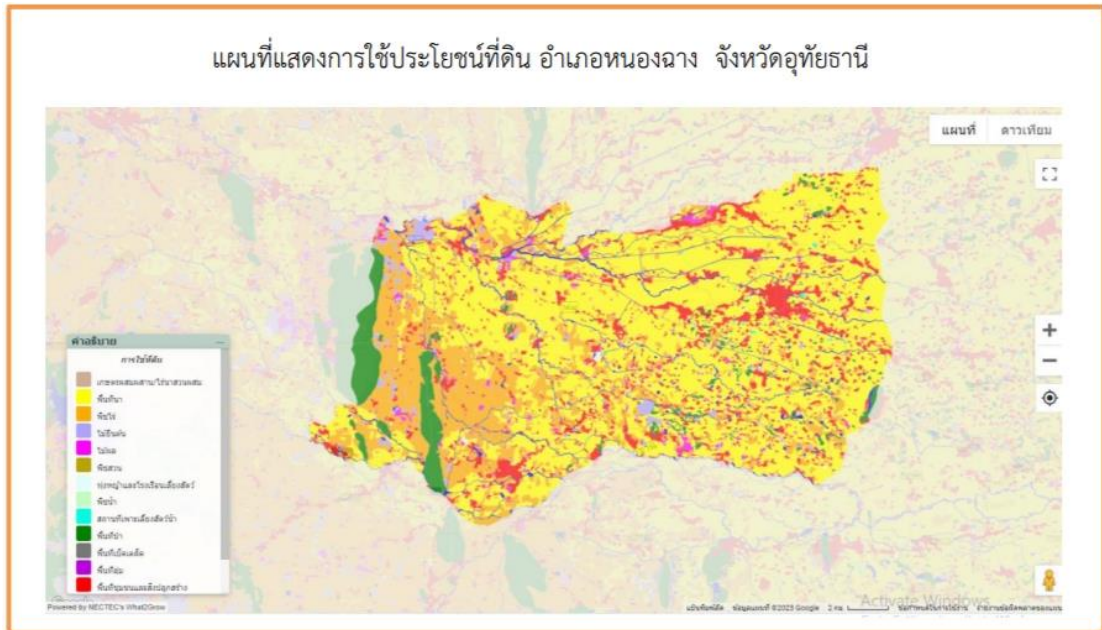
ต้นทุนการผลิต การจัดการแปรรูป และการเพิ่ม มูลค่า ฯ มีชนิดสินค้าเกษตรด้านพืช ด้านครัวเรือน เกษตรกรอำเภอหนองฉางมีครัวเรือนเกษตรกร จำนวน 7,175 ครัวเรือน โดยมีหัวหน้าครัวเรือน เกษตรกร อายุระหว่าง 65 ปีขึ้นไป จำนวน 2,006 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 27.96 รองลงมาอายุ ระหว่าง 56 - 65 ปี จำนวน 2,073 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 28.89 อายุระหว่าง 46 - 55 ปี จำนวน 1,715 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 23.90 อายุระหว่าง 36 - 45 ปี จำนวน 838 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 11.68 อายุระหว่าง 26 - 35 ปี จำนวน 487 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 6.79 และอายุ ระหว่าง 18 - 25 ปี จำนวน 56 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 0.78 ตามลำดับ ด้านลักษณะการประกอบ อาชีพอำเภอหนองฉางมีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน 6,644 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 92.60 และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน 531 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 7.40

1.2.3 สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน หากพิจารณาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปี พ.ศ. 2566 พบว่า เป็นเนื้อที่ทั้งหมด 244,846.98 ไร่ เป็นพื้นที่การเกษตรประมาณ 192,414 ไร่ เป็นพื้นที่นา จำนวน 123,616.93 ไร่ ร้อยละ 57.30 รองลงมาคือ พืชไร่ จำนวน 43,475.27 ไร่ ร้อยละ 20.15 และพื้นที่ชุมชน และสิ่งปลูกสร้างจำนวน 25,375.77 ไร่ ร้อยละ 11.76 ตามลำดับ

ตารางที่ 2.3 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่นา	123,616.93	57.30
พืชไร่	43,475.27	20.15
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	25,375.77	11.79
พื้นที่ป่า	10,461.86	4.85
พื้นที่น้ำ	6,104.65	2.83
ไม้ยืนต้น	3,402.77	1.58
ไม้ผล	2,861.46	1.33
ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	213.05	0.10
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	183.22	0.08
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวน	40.03	0.02
ผสม		
พืชสวน	13.3	0.01

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> , พ.ศ. 2566)

ภาพที่ 2.5 แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> , พ.ศ.2566)

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอนองฉาง ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน 4,241 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 54.35 รองลงมา คือเช่า จำนวน 2,764 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 35.42 และ อื่นๆ (ที่สาธารณชนประโยชน์, ท้าฟรี) จำนวน 798 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 10.23 ตามลำดับ ในส่วนประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ) เกษตรกรอำเภอสว่างอารมณ์ มีการถือครองที่ดินแบบมีเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด/น.ส. ทุกประเภท จำนวน 3,552 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 81.66 รองลงมาคือเอกสารสิทธิ์ประเภท ส.ป.ก. ทุกประเภท จำนวน 485 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 11.15 และเอกสารสิทธิ์อื่นๆ จำนวน 313 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 7.20 ตามลำดับ

ตารางที่ 2.4 แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
3,552	485	0	313	4,241

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรพ.ศ. 2566)

1.2.4 ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

อำเภอนองฉาง พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าว มีพื้นที่ปลูกมากจำนวน 126,255 ไร่ รองลงมา คืออ้อยโรงงาน มีพื้นที่ปลูก จำนวน 17,567 ไร่ และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีพื้นที่

ปลูก จำนวน 15,604 ไร่ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง และพืชอื่นๆ ได้แก่ ถั่วเขียว ถั่วเหลืองฝักสด ถั่วลิสง ไม้ยืนต้น ข้าวโพด ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ผลไม้ พืชผักสวนครัว ฯลฯ

1.2.5 ด้านกลุ่มเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร/สถาบันเกษตรกร

1) อำเภอนองฉาง มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ 4 กลุ่ม มีสมาชิก 126 ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 5 กลุ่ม สมาชิก 62 ราย กลุ่มยุวเกษตรกร 7 กลุ่ม สมาชิก 145 ราย วิสาหกิจชุมชน 108 แห่ง สมาชิก 3,417 ราย

2) อำเภอนองฉาง มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) 1 ศูนย์ และศพก. เครือข่าย 17 ศูนย์ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 2 ศูนย์ ศูนย์จัดการดินและปุ๋ย 1 ศูนย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล 10 ศูนย์ อาสาสมัครเกษตรกรอำเภอนองฉาง มีอาสาสมัครเกษตรกร จำนวน 97 คน โดยมีเกษตรกรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน 132 ราย รองลงมาคือปศุสัตว์อาสา 98 ราย หมอดินอาสา 96 ราย ประมงอาสา 19 ราย ครูบัญชีอาสา 12 ราย อาสาสมัครฝนหลวง 6 ราย สหกรณ์ 3 ราย อาสาสมัครปฏิรูปที่ดิน 2 ราย และสหกรณ์ 1 ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม อย่างไร ก็ ตามอาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสาสมัครมากกว่า 1 หน้าที่ ประชาชนชาวบ้านอำเภอนองฉาง มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถี ของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในอำเภอนองฉาง มีประชาชนชาวบ้านจำนวน 4 คน กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่อำเภอนองฉาง มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่จำนวน 24 กลุ่ม โดยแบ่งเป็นชนิดพืช ได้แก่ กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว จำนวน 12 กลุ่ม กลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มแปลงใหญ่อ้อย จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน 3 กลุ่ม กลุ่มแปลงใหญ่ถั่วเหลืองฝักสด จำนวน 2 กลุ่ม และกลุ่มแปลงใหญ่พืชผัก จำนวน 3 กลุ่ม

กล่าวโดยสรุป อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี มีสภาพภูมิศาสตร์โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่ม ดินมีความอุดมสมบูรณ์ และแหล่งทรัพยากรน้ำที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตร นอกจากนี้ ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอนองฉาง ประกอบอาชีพในภาคการเกษตร ร้อยละ 83 สภาพการทำการเกษตรส่วนใหญ่ทำนาและพืชไร่เป็นหลัก ซึ่งทำให้เกษตรกรสามารถที่จะทำการเพาะปลูกได้ตลอดปี สำหรับกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ทำการศึกษาคือจะเป็นกลุ่มที่ทำการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังฤดูการทำนา ที่สำคัญของจังหวัดอุทัยธานี โดยการวิจัยครั้งนี้ได้นำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

2. แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ประกอบด้วย ความหมายและความสำคัญของกลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร องค์ประกอบและประเภทของกลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร การบริหารกลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความหมายและความสำคัญของกลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2565, น. 11) ได้สรุปความหมายและความสำคัญของกลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ดังนี้

กลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร หมายถึง การที่คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกัน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และมีพฤติกรรมตลอดจนการกระทำของแต่ละบุคคลเพื่อไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาในสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง กลุ่ม และต่อชุมชน มีแนวปฏิบัติและบทบาทหน้าที่ให้ถือปฏิบัติตามฐานะที่ถูกกำหนดภายในกลุ่ม และมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เป็นงานที่ให้บริการด้านความรู้และสนับสนุนเกษตรกรในการผลิตและการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองในการประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่างมั่นคง การที่จะทำให้การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร บรรลุเป้าหมายได้ จำเป็นต้องดำเนินการผ่านกระบวนการกลุ่มของเกษตรกร หรือองค์กรและสถาบันเกษตรกรประเภทต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งเป็นเครื่องมือช่วยให้การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กลุ่มจึงมีความจำเป็นต่อการส่งเสริมพัฒนาการเกษตร การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรผ่านกลุ่มเป็นวิธีการที่ใช้ได้ดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งกลุ่มจะช่วยนำพาให้สมาชิกและชุมชนไปสู่จุดหมายที่วางไว้ ถ้ากลุ่มมีความเข้มแข็ง พลังของกลุ่มจะช่วยบรรเทาปัญหาที่แต่ละบุคคลมีอยู่ ซึ่งบางครั้งไม่อาจสามารถแก้ไขได้ด้วยตัวเอง ก็จะสามารถแก้ไขได้ด้วยพลังกลุ่ม การรวมกลุ่มจึงทำให้เกิดหรือเสริมพลังของ “ความเป็นชุมชน” ให้มีแรงเกาะเกี่ยวแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น นอกจากนี้ บัณฑิต อ่อนดำ และจิตติ มงคลชัยอรัญญา (อ้างถึงใน ปารีชาติ วัลย์เสถียร, 2543, น. 392) และนที ขลิบทอง (2544, น. 74) ได้อธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของกลุ่มเช่นกัน ซึ่งจากแนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาสรุปความสำคัญของกลุ่มต่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรได้ ดังนี้

2.1.1 เปิดมุมมองใหม่ ๆ ของสมาชิกที่มารวมกลุ่มกัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทักษะ การทำงานการวางแผนในสังคม และสร้างความคิดที่จะทำให้เกษตรกรอยู่ร่วมกันอย่างสันติมากขึ้น

2.1.2 เกิดพลังอำนาจในการคิดริเริ่ม และต่อรอง การรวมกลุ่มกันทำให้เกิดพลังอำนาจในการคิดริเริ่มและต่อรอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกทางอ้อม เพราะเมื่อมีการรวมกลุ่มกันจะทำให้คนอื่น ๆ ที่อยู่นอกกลุ่มเกิดความเกรงใจ ไม่กล้าที่จะเอาเปรียบสมาชิก ซึ่งบัณฑิต อ่อนดำและวิริยะ น้อยวงศ์ (2533, น. 140) ได้อธิบายถึงการรวมกลุ่มของเกษตรกรว่า เป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการพัฒนาชนบทที่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากถ้าไม่มีกลุ่มเกษตรกรแล้วอำนาจต่อรองทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกรก็จะมีอำนาจการต่อรองในด้านต่าง ๆ ตามมา

2.1.3 เป็นศูนย์กลางของการส่งเสริมพัฒนาแก่สมาชิก เป็นแหล่งรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพของสมาชิก ในการส่งเสริมอาชีพ การเกษตรแก่ชุมชนเกษตร กลุ่มต่าง ๆ ที่มีในชุมชนเกษตรจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี เมื่อสมาชิกมีปัญหาในการทำอาชีพการเกษตร ซึ่งกลไกหนึ่งที่สนับสนุนให้เกษตรกร กลุ่มเกษตรกรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถไปสู่เป้าหมายการส่งเสริมการเกษตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรพร้อม ๆ ไปด้วยการพัฒนาขีดความสามารถ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกรนั่นคือ การนำเอากระบวนการจัดตั้งกลุ่มบริหาร และการจัดการกลุ่มในขั้นพื้นฐาน มาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

2.1.4 ช่วยรวบรวมและประสานความสามารถ กลุ่มสามารถประสานให้ผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะในแต่ละด้านมารวมกันเพื่อสร้างความสำเร็จในงานต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น สมาชิกสามารถเสริมจุดแข็งและชดเชยจุดอ่อนซึ่งกันและกัน จนกลายเป็นความสามารถรอบด้านที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม

2.1.5 สร้างการตัดสินใจร่วม กลุ่มสามารถเป็นแหล่งกลางที่เอื้ออำนวยให้เกิดความเห็นหลากหลายทั้งที่ตรงกันและไม่ตรงกันโดยสามารถใช้กลุ่มเป็นที่ยุติในการตัดสินใจของทุกฝ่าย ซึ่งเรียกว่า การตัดสินใจร่วมกัน ผลของการตัดสินใจของกลุ่มจะได้ผลดีและเป็นที่ยอมรับว่าการตัดสินใจโดยลำพัง และทำให้การตัดสินใจที่เกิดขึ้นมีคุณค่าและความหมายในการปฏิบัติมาก เพราะเป็นการตัดสินใจที่สมาชิกมีส่วนร่วม

2.1.6 เพิ่มโอกาสในการแก้ปัญหาแก่สมาชิกและกลุ่ม การที่สมาชิกได้มีโอกาสพบปะกันในการประชุมกลุ่ม ทำให้ทราบถึงความสามารถของกันและกัน ทั้ง ในแง่ของความรู้ และปัจจัยของกลุ่ม เช่น ปัจจัยด้านเงินทุนของกลุ่ม สมาชิกบางรายมีความจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อการลงทุน แต่ยังขาดปัจจัยด้านทุน สมาชิกก็สามารถกู้เงินจากกลุ่มได้ เมื่อชำระเงินคืนเข้ากลุ่มพร้อมดอกเบี้ย ทำให้ทุนนั้นไม่สูญหายแต่อกเงย พร้อมทั้งจะเปิดโอกาสให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้ใช้ประโยชน์ในภายหลัง หรือการที่เกษตรกรสมาชิกจะสามารถร่วมกันควบคุมพื้นที่ และปริมาณผลผลิตให้อยู่ในปริมาณที่พอเหมาะกับความต้องการของตลาด โอกาสที่ผลผลิตจะล้นตลาดทำให้ราคาตกจะมีน้อย

2.1.7 ส่งเสริมการพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ ความสามารถมากขึ้น ทั้งจากการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ระหว่างกันและกัน และการได้ทำงานร่วมกัน ความรู้ที่ได้นี้อาจมาจากสมาชิกคนใดคนหนึ่งที่มาพูดคุยแลกเปลี่ยนกันในการประชุมกลุ่ม นอกจากนี้กลุ่มยังช่วยกระตุ้นให้สมาชิกตื่นตัว ในการพัฒนาตัวเองได้ข้อมูลที่จะเรียนรู้ด้วยตัวเองและเปรียบเทียบกับมาตรฐานหรือสมาชิกคนอื่น ทั้งนี้ในแง่ของการรับเทคโนโลยีหรือความรู้จากนักส่งเสริมการเกษตร ถ้าเกษตรกรรวมตัวกันเป็นกลุ่มการถ่ายทอดเทคโนโลยีของนักส่งเสริมการเกษตร ก็สามารถจะทำให้รวดเร็วยิ่งขึ้นกว่าการถ่ายทอดเป็นรายบุคคล ซึ่งทำได้ช้าและไม่ทั่วถึงอีกทั้งเกษตรกรจะเรียนรู้จากเพื่อนสมาชิกได้ง่ายกว่าการเรียนรู้จากบุคคลภายนอก หรือจากนักส่งเสริมการเกษตร

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การรวมกลุ่มของเกษตรกรมีความสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ทั้งต่อตัวเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มและหน่วยงานที่ทำงานกับกลุ่ม และถ้าได้ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของกลุ่ม ผูกอบรมผู้นำกลุ่มและเกษตรกร ให้เข้าใจถึงความสำคัญของการรวมตัวกัน เข้าใจถึงการบริหารงาน และเข้าใจถึงการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ย่อมก่อให้เกิดความสำเร็จในการรวมกลุ่ม

สรุปได้ว่ากลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร หมายถึง การที่คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกันมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และมีพฤติกรรมตลอดจนการกระทำของแต่ละบุคคลเพื่อไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาในสิ่งที่เป็ประโยชน์ทั้งต่อตนเอง กลุ่ม และต่อชุมชน มีแนวปฏิบัติและบทบาทหน้าที่ให้ถือปฏิบัติตามฐานะที่ถูกกำหนดภายในกลุ่ม และมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ กลุ่มมีความสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรโดยกลุ่มสร้างกระบวนการเปิดมุมมองใหม่ ๆ ของสมาชิกที่มารวมกลุ่มกัน เกิดพลังอำนาจในการคิดริเริ่ม และต่อรอง เป็นศูนย์กลางของการส่งเสริมพัฒนาแก่สมาชิก ช่วยรวบรวมและประสานความสามารถ สร้างการตัดสินใจร่วม เพิ่มโอกาสในการแก้ปัญหาแก่สมาชิกและกลุ่ม และส่งเสริมการพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ ความสามารถมากขึ้น

2.2 องค์ประกอบและประเภทของกลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

2.2.1 องค์ประกอบในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2565, น. 11) ได้สรุปองค์ประกอบสำคัญของกลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

1) เป้าหมายของกลุ่มหรือความสนใจร่วมกัน ลักษณะการรวมตัวกันของบุคคล มีพื้นฐานมาจากการที่สมาชิกหรือคนในชุมชนมีปัญหาหรือความต้องการบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน เมื่อมารวมกันเป็นกลุ่ม จึงได้มีการกำหนดเป้าหมายและการดำเนินการบางอย่างร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาหรือสนองความต้องการของสมาชิกกลุ่ม

2) สมาชิก ซึ่งมีจำนวนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จนถึงขนาดเท่าใดก็ได้ แล้วแต่ความจำเป็น ในการรวมกลุ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาที่คล้ายคลึงกัน สมาชิกต้องมีคุณสมบัติบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน มีความไว้วางใจเชื่อใจกัน เชื่อมั่นหรือมั่นใจในตนเองและกลุ่ม และมีความเป็นน้ำหนึ่งน้ำใจเดียวกัน ที่จะ ประสานการทำงานกิจกรรมร่วมกันให้เกิดพลังในการพัฒนาตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม (จิตติ มงคลชัย อรัญญา อ้างถึงใน ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543, น. 384-385)

3) ผู้นำและกรรมการกลุ่ม ผู้นำและกรรมการกลุ่ม เป็นบุคคลที่เข้ามาบริหารจัดการ กลุ่ม ซึ่งมีความรู้ความสามารถ เป็นตัวแทนของสมาชิกที่อาจมาจากการเสนอตัวเองหรือ การเลือก ของสมาชิกให้เข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่มหรือทำหน้าที่บางอย่างแทนสมาชิก เช่น เป็น ตัวแทนในการสะท้อนปัญหาและความต้องการของสมาชิกสู่สาธารณะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการ กำหนดโครงการพัฒนา หรือการเป็นตัวแทนสมาชิกในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและนอก ชุมชน โดยจิตติ มงคลชัยอรัญญา (อ้างถึงใน ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543, น. 384-385 กล่าวถึง องค์ประกอบของกลุ่มในประเด็นนี้เพิ่มเติมว่าเป็น ผู้แทน ที่มีความรู้ ความสามารถบางประการที่ เหนือกว่าสมาชิก ซึ่งสมาชิกจะต้องไตร่ตรอง พิจารณา และเสนอหรือเลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำ หน้าที่บางอย่างแทนตนเอง ซึ่งตนเองนั้นไม่สามารถจะทำได้ และเป็นคณะจัดการที่จะทำให้ปัญหา ความต้องการของกลุ่มได้รับการดำเนินการแก้ไข ซึ่งในกลุ่มที่มีขนาดเล็ก บุคคลที่จะทำหน้าที่เป็น คณะจัดการ อาจจะเป็นผู้แทนบางคน หรือบางครั้งอาจเป็นสมาชิกบางคนก็ได้ที่จะมาทำหน้าที่นี้

4) กฎระเบียบและแนวปฏิบัติของกลุ่ม การอยู่ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม ย่อมต้องมี การกำหนดข้อตกลง กฎระเบียบเพื่อเป็นแนวในการประพฤติปฏิบัติของสมาชิก อันจะทำให้กลุ่ม สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างราบรื่น บรรลุเป้าหมายตามที่กลุ่มได้กำหนดไว้ ซึ่งกฎระเบียบที่ดีควร เป็นที่ยอมรับของสมาชิก

5) การทำกิจกรรมกลุ่ม สมาชิกที่มารวมกลุ่มกันนั้นจะต้องมีการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มที่กำหนดไว้ร่วมกัน ในการทำกิจกรรมร่วมกันสมาชิกจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและมีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกัน และยังให้ความสำคัญต่อสมาชิกนั้น ๆ ตามบทบาทและฐานะ ทั้งนี้ กิจกรรมที่ทำอาจเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการผลิต การซื้อขายผลผลิต การแปรรูปผลผลิต การตลาด การลงหุ้นของสมาชิก การสวัสดิการชุมชน เช่น ฌาปนกิจสงเคราะห์ ทุนการศึกษา ค่ารักษาพยาบาล และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกิจที่จะนำไปสู่เป้าหมายการดำเนินงาน

6) ทุนของกลุ่ม ประกอบไปด้วย

(1) ทุนที่เป็นตัวเงิน ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกลุ่มเช่นกัน เพราะกลุ่ม จำเป็นต้องมีเงินทุนไว้ใช้ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ เช่น การพัฒนา กลุ่ม การช่วยเหลือสังคมของกลุ่ม การช่วยเหลือสมาชิกในด้านสวัสดิการต่าง ๆ มีความจำเป็นที่จะต้อง ใช้เงินทุนทั้งสิ้น แหล่งเงินทุนที่กลุ่มสามารถหาได้ อาจได้จากการระดมหุ้นจากสมาชิกการสร้างผลกำไร

จากธุรกิจกลุ่ม เงินบริจาคหรือการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน หรือกู้ยืมจากแหล่งเงินทุน เช่น สหกรณ์การเกษตร หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

(2) *ทุนที่ไม่เป็นตัวเงิน* ถือเป็นต้นทุนที่สำคัญของกลุ่มเช่นกัน ทุนที่ไม่เป็นตัวเงิน ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ ภูมิปัญญา หรือความรู้ของสมาชิกกลุ่มที่มีอยู่ ซึ่งกลุ่มสามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของกลุ่ม

สรุปได้ว่า กลุ่มประกอบไปด้วย เป้าหมายของกลุ่ม หรือความสนใจร่วมกัน สมาชิกซึ่งมีจำนวนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จนถึงขนาดเท่าใดก็ได้ ผู้นำกลุ่ม กฎระเบียบในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม กิจกรรมกลุ่มที่ทำร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน และทุนของกลุ่ม ซึ่งมีทั้งทุนที่เป็นตัวเงินและทุนที่ไม่เป็นตัวเงิน

2.2.2 ประเภทของกลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

ประเภทกลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร มีการจำแนกไว้หลายลักษณะซึ่งสามารถจัดหมวดหมู่การจำแนกประเภทของกลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรได้ดังนี้

1) *การจำแนกตามแนวคิดด้านการจัดองค์การ* เป็นการจำแนกกลุ่มออกตามวิธีการจัดตั้งและการบริหารจัดการกลุ่ม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

(1) *กลุ่มที่เป็นทางการ* เป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงกลุ่มประเภทนี้จะมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ระเบียบแบบแผนที่แน่นอน มีกฎเกณฑ์แบ่งความรับผิดชอบกันเป็นสัดส่วน มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างเป็นทางการจำแนกออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

ก. *กลุ่มที่มีการจดทะเบียนกับภาครัฐ* เป็นกลุ่มที่มีกฎหมาย กฎระเบียบรองรับ มีการจดทะเบียนกับภาครัฐ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณและการดำเนินการจากภาครัฐบางส่วน

ข. *กลุ่มที่ไม่มีการจดทะเบียนกับภาครัฐ* แต่มีเจ้าหน้าที่เข้าไปดำเนินการจัดตั้งขึ้นโครงสร้างของกลุ่มแน่นอน เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มเยาวชนเกษตรกร เป็นต้น กลุ่มทั้ง 2 ประเภทนี้อยู่ภายใต้ความดูแลของกรมส่งเสริมการเกษตร

(2) *กลุ่มที่ไม่เป็นทางการ* เป็นกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวของสมาชิกตามธรรมชาติ เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกแต่ละคน ไม่มีกฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนหรือข้อบังคับที่ให้สมาชิกปฏิบัติตามการเกิดกลุ่มลักษณะนี้จะเป็นไปตามความพอใจของแต่ละคน ซึ่งสมาชิกอาจมีความสนใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยทั่วไปสมาชิกที่มารวมกลุ่มมักจะมีแนวความคิด ทศนคติ วิธีการปฏิบัติตลอดจนพฤติกรรมคล้าย ๆ กัน กลุ่มมักจะมีบรรทัดฐานซึ่งร่วมกันกำหนดขึ้นมาเอง มาเป็นกลไกกำกับ

2) การจำแนกตามโครงสร้างของกลุ่ม บัณฑิต อ่อนคำ (2533, น. 88-89) ได้จำแนกประเภทของกลุ่มจากประสบการณ์ของโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในงานพัฒนาเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

(1) กลุ่มที่มีโครงสร้างแบบง่าย ๆ กลุ่มกิจกรรมประเภทนี้จะมีประธานและรองประธาน หรือหัวหน้ากลุ่มกับรองหัวหน้ากลุ่ม สมาชิกกลุ่มทุกคน จะร่วมกันคิดร่วมกันวางแผนกิจกรรม และร่วมกันทำกิจกรรมบางอย่างของกลุ่ม

(2) กลุ่มที่มีโครงสร้างซับซ้อน กลุ่มกิจกรรมประเภทนี้ จะเป็นกลุ่มที่มีรูปแบบโครงสร้างอยู่แล้ว กล่าวคือ เป็นกลุ่มที่มีกฎเกณฑ์ วัตถุประสงค์ คณะกรรมการ กิจกรรมรวมทั้งบทบาทหน้าที่ของสมาชิกและบทบาทของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งมีหลายฝ่าย เนื่องจากมีความต้องการแก้ไขปัญหาบางประการ

3) การจำแนกตามลักษณะกิจกรรม ในชุมชนชนบทโดยทั่วไป จะพบกลุ่มคนที่มารวมกันเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ อยู่หลายลักษณะ ซึ่ง จิตติ มงคลชัยอรัญญา (อ้างถึงในปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543. น. 396-597) ได้แบ่งประเภทของกลุ่มออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) กลุ่มเรียนรู้ เป็นการรวมตัวกันในหมู่คนที่ไว้ใจกันได้ และมีความสนใจในวิชาการด้านนั้น ๆ ร่วมกัน นักส่งเสริมเพียงแต่จัดกระบวนการส่งเสริมความรู้ให้กับกลุ่ม จำนวนคนที่มารวมกันอาจมีไม่มาก ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มจะเป็นไปแบบหลวม ๆ ไม่มีโครงสร้างขององค์การกฎระเบียบ วิธีปฏิบัติมากนัก อาจจะมีเพียงหัวหน้ากลุ่มผู้ทำหน้าที่นัดหมายเป็นคนคอยดำเนินรายการ การเกิดกลุ่มประเภทนี้สืบเนื่องมาจากความต้องการของชาวบ้านเป็นทุนอยู่แล้ว จึงทำให้ง่ายต่อการรวมตัวกัน เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญต่อกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เพราะสมาชิกกลุ่มเห็นความจำเป็นที่จะต้องแก้ปัญหาด้วยตนเอง จึงมารวมกลุ่มกัน เขาจะตัดสินใจเองว่าต้องการความรู้อะไร อาจเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การตลาด การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

(2) กลุ่มกิจกรรม เป็นกลุ่มคนที่มารวมกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันหลายอย่าง ผสมผสานทั้งงานด้านสังคม ด้านเทคโนโลยีกลุ่มจะมีภารกิจที่มากกว่าการพูดคุยกันเรื่องความรู้ ประสบการณ์ด้านต่าง ๆ มากกว่าเนื้อหาความรู้เฉพาะด้านของกลุ่มเรียนรู้ จะต้องมีการระดมทรัพยากรเพื่อมีการแลกเปลี่ยนมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น ทุน ปัจจัยการผลิต เครื่องมือ แรงงาน ผลของการลงทุนร่วมกันอาจก่อให้เกิดกำไรหรือขาดทุน มีระดับของการแก้ปัญหาสูงกว่ากลุ่มเรียนรู้ และที่สำคัญคือ กลุ่มจะมีการจัดองค์กรระเบียบกติกา และเทคนิคการจัดการอื่น ๆ เพื่อให้กลุ่มอยู่รอดได้

4) การจำแนกตามพัฒนาการของกลุ่ม จากการศึกษาโครงการวิจัยและพัฒนาแบบการบริหารองค์กรชาวบ้านและเครือข่ายแบบบูรณาการของ เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และ

คณะกลุ่มที่พบในชุมชนที่ศึกษา ตามพัฒนาการของกลุ่ม ออกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ (2555) สามารถจำแนกกลุ่มที่พบในชุมชนที่ศึกษา ตามพัฒนาการของกลุ่ม

(1) *กลุ่มเตรียมการ* สมาชิกที่สนใจจะมาร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการมีการเตรียมการในเรื่องของการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน การสร้างความคุ้นเคยและไว้วางใจ การวิเคราะห์ปัญหาชาวบ้าน การกระตุ้นปลุกจิตสำนึกในการทำงานกลุ่มโดยทั่วไปในกลุ่มเตรียมการนั้น มักจะเป็นการพูดคุยกันของแกนนำในชุมชนที่สนใจในเรื่องต่าง ๆ ที่พัฒนาเพียงไม่กี่คนก่อน ซึ่งมักจะเป็นการพูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งในการพูดคุยกันนั้นอาจเริ่มต้นมาจากผู้นำในชุมชน หรือได้รับการกระตุ้นจากนักพัฒนา

(2) *กลุ่มก่อเกิด* พัฒนามาจากกลุ่มเตรียมการ เป็นกลุ่มที่เพิ่งเริ่มรวมตัวกันอย่างหลวมมีสมาชิกเพียงไม่กี่คน สมาชิกมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ปัญหาด้วยตนเอง เกี่ยวกับปัญหาของสมาชิกซึ่งเป็นปัญหาเดียวกัน เช่น ปัญหาการผลิตทางการเกษตร ปัญหาการตลาดสินค้า การเกษตร เป็นต้น

(3) *กลุ่มดำเนินการ* เป็นกลุ่มที่รวมตัวกันทำกิจกรรมแล้ว มีโครงสร้างกลุ่มชัดเจน กำลังอยู่ในช่วงของการทบทวนองค์ประกอบและบทบาทของคณะกรรมการ กฎกติกากรรมการจัดระบบการสื่อสารระหว่างผู้นำ คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิก กำหนดกิจกรรมของกลุ่มที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของสมาชิก การกระจายผลประโยชน์แก่สมาชิก และการขยายกิจกรรมกลุ่มไปสู่กิจกรรมอื่น ๆ ที่กลุ่มสามารถดำเนินการได้

(4) *กลุ่มเข้มแข็ง* เป็นกลุ่มที่มีการจัดโครงสร้างของกลุ่มอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการกลุ่มและกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการ มีการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานานกระบวนการแก้ปัญหาและตัดสินใจเป็นไปโดยสอดคล้องกับสถานการณ์ และความเห็นพ้องจากสมาชิกทั้งหมด โดยสมาชิกจะได้รับการสนับสนุนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่ม รวมทั้งการจัดสรรผลประโยชน์ที่เป็นธรรมแก่สมาชิก

5) *การจำแนกตามวัตถุประสงค์และการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม* Chamala, S. และ Shingi, P. M. (1997) ได้จำแนกกลุ่มหรือองค์กรทางการเกษตร ออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) *กลุ่มเกษตรกรที่เน้นทรัพยากร และใช้ชุมชนเป็นฐาน* (Community-Based, Resource-Orientated Farmer Organizations) เป็นกลุ่มในชุมชนที่มีรากฐานมาจากความต้องการใช้ทรัพยากรการผลิตของชุมชน เช่น ที่ดิน แหล่งน้ำ ในการเพิ่มผลผลิต กลุ่มประเภทนี้มักจะเป็นกลุ่มขนาดเล็ก สมาชิกมีความแตกต่างกันในด้านประเภทของพืชหรือสินค้าที่ผลิต กลุ่มสามารถหารายได้จากการขายผลผลิตและปัจจัยการผลิต ซึ่งจะมีรายได้บางส่วนกลับเข้ามาสู่กลุ่ม/องค์กร โดยมีการใช้จ่ายเงินเพื่อทำกิจกรรม มีการสร้างข้อมูลการวางแผนทางธุรกิจและการบริหารจัดการ

มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการอย่างมืออาชีพและซื้อสัตย์โดยมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่องและรอบคอบในการประเมินผล

(2) *กลุ่มเกษตรกรที่เน้นการตลาดและใช้สินค้าเป็นฐาน* (Commodity-Based, Market-Orientated Farmer Organizations) กลุ่ม/องค์กรเหล่านี้เน้นผลิตสินค้าเกษตรชนิดเดียว และเน้นส่งเสริมผลิตภัณฑ์มูลค่าเพิ่มที่มีการขยายตลาด เน้นการเป็นองค์กรที่มีการส่งออกไม่เฉพาะเจาะจงกับชุมชนใด ๆ เพียงแห่งเดียว กลุ่มสามารถรับสมาชิกจากกลุ่มผู้ปลูกในภูมิภาคอื่น ๆ ที่ผลิตสินค้าเกษตร ที่สนใจลงทุนในกลุ่ม เพื่อรับการถ่ายทอดเทคโนโลยี กลุ่มประเภทนี้มีขนาดเล็ก และต้องดำเนินงานในสภาพแวดล้อมของการแข่งขัน มีการวิจัยการป้อนข้อมูล การขยายเครดิต การรวบรวมผลผลิต การประมวลผลและการตลาดทั้งหมดรวมกันเพื่อเพิ่มผลตอบแทนจากการลงทุนของสมาชิกที่ลงทุนในกลุ่ม/องค์กรส่วนรวม

โดยสรุปคือ การนำแนวคิดการรวมกลุ่มทั้ง 2 ประเภทมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรตั้งกรณีการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบหนึ่งที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-Based) ในการดำเนินการในลักษณะบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้จัดการแปลงเป็นผู้บริหารจัดการพื้นที่ ทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply-Chain) ของสินค้าเกษตรที่มีการผลิตอย่างเดียวกัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรที่มีการรวมตัวกัน เช่น ศูนย์ข้าวชุมชน วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ได้รับการส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการร่วมกัน โดยมีการรวมแปลงเล็กให้เป็นแปลงใหญ่ (พื้นที่อยู่บริเวณเดียวกัน) ลักษณะที่เรียกว่า Small Farmers, Large Field โดยกรรมสิทธิ์ยังเป็นของส่วนบุคคลอยู่เช่นเดิมไม่ได้มีการรวมกรรมสิทธิ์ของที่ดิน และไม่เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง อีกทั้งเน้นการบริหารจัดการร่วมกันแบบครบวงจร ตั้งแต่การผลิต จนถึงการตลาด โดยมีการส่งเสริมแบบบูรณาการของเจ้าหน้าที่จากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะจำแนกประเภทของกลุ่มในมิติใดก็ตาม โดยหลักสำคัญแล้ว กลุ่มจะมีองค์ประกอบสำคัญที่เหมือนกัน คือประกอบด้วย เป้าหมายของกลุ่ม หรือความสนใจร่วมกัน สมาชิกซึ่งมีจำนวนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จนถึงขนาดเท่าใดก็ได้ ผู้นำกลุ่ม กฎระเบียบในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มกิจกรรมกลุ่มที่ทำร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน และทุนของกลุ่ม ซึ่งมีทั้งทุนที่เป็นตัวเงิน และทุนที่ไม่เป็นตัวเงิน

2.3 การบริหารกลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2565, น. 11-19) ได้สรุปว่า ในการบริหารกลุ่มนั้น ผู้นำและสมาชิกกลุ่มจัดเป็นผู้บริหารงานกลุ่ม เนื่องจากการบริหารงานกลุ่มเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มทุกคน ทั้งในการดำเนินงานและการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มโดยการบริหารงานกลุ่มเกี่ยวข้องกับการประสานประสานการทำงานของบุคคลและทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ซึ่งต้องใช้ความพยายามของกลุ่ม ที่อยู่บนพื้นฐาน คือ เอื้อประโยชน์ให้บรรลุ

วัตถุประสงค์ อาศัยบุคคลต่าง ๆ เป็นผู้ดำเนินการโดยใช้เทคนิควิธีต่าง ๆ และดำเนินการในกลุ่ม กระบวนการบริหารจะมีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการบริหาร (management function) อย่างเป็นขั้นตอนและเป็นวงจร แต่ละกิจกรรมของการบริหารจะต้องสัมพันธ์กันกับกิจกรรมก่อน ๆ ที่ผ่านมาตามลำดับ แต่ในทางปฏิบัติแล้วเป็นการยากที่จะทำกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน ผู้บริหารอาจจะทำการวางแผนบางสิ่งบางอย่างขณะเดียวกันก็จัดองค์การและควบคุมงานอื่นไปในเวลาเดียวกัน ทั้งนี้มีนักวิชาการกำหนดขั้นตอนของการบริหารไว้หลายรูปแบบด้วยกัน โดยกำหนดตามขั้นตอนของกิจกรรมที่ต้องกระทำดังเช่น Fayol ได้เสนอกิจกรรมการบริหารที่สามารถใช้ได้เป็นสากลสำหรับองค์การทุกประเภท ซึ่งกิจกรรมที่ผู้บริหารต้องกระทำเป็นขั้นตอนมี 5 ประการด้วยกัน ได้แก่

- 1) การวางแผน (planning)
- 2) การจัดองค์การ (organizing)
- 3) การบังคับบัญชา (commanding)
- 4) การประสานงาน (coordinating) และ
- 5) การควบคุม (controlling)

นอกจากนี้องค์การทางด้านธุรกิจได้กำหนดกระบวนการบริหารงานที่มีบางขั้นตอนที่แตกต่างออกไป โดยลำดับขั้นตอนของการบริหารไว้ดังนี้

- 1) การจัดรูปงาน (organizing)
- 2) การวางแผนงาน
- 3) การจัดการเกี่ยวกับบุคคล (staffing)
- 4) การอำนวยความสะดวก (directing)
- 5) การควบคุม (controlling)
- 6) การคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (innovation)
- และ 7) การเป็นตัวแทนขององค์การ (representation)

จากกระบวนการบริหารตามแนวคิดต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่เหมือนกันเพียงแต่ต่างกันรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์ของกลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เราสามารถนำกระบวนการบริหารตามแนวคิดที่กล่าวมาไปปรับใช้ในการบริหารงานกลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรได้ โดยผู้บริหารกลุ่มและสมาชิกกลุ่มจะต้องทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการบริหารดังกล่าว ซึ่งอาจจะทำทุกกิจกรรม บางกิจกรรม หรือทำหลาย ๆ กิจกรรมไปในเวลาเดียวกันก็ได้ ขึ้นกับสภาพการณ์ของกลุ่มและปัจจัยแวดล้อมในขณะนั้น เพราะจุดเน้นในกระบวนการบริหารอาจแตกต่างกันไปตามสถานการณ์และลักษณะของกลุ่ม ดังนั้น ในการบริหารงานกลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรมีกิจกรรมหลัก ๆ ที่ต้องดำเนินการ ดังนี้

2.3.1 การจัดองค์การหรือโครงสร้างกลุ่ม ในการบริหารงานกลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรจะต้องมีการออกแบบโครงสร้างของกลุ่ม ว่าประกอบไปด้วยองค์ประกอบใดบ้าง มีการแบ่งหน่วยงานย่อยออกเป็นหน่วยงานใดบ้าง มีจำนวนมากน้อยเพียงใด เช่น การกำหนดโครงสร้างของกลุ่มโรงปุ๋ยอินทรีย์ชุมชนมีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่มง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ให้มีฝ่าย การผลิต และฝ่ายการตลาด หรือวิสาหกิจชุมชนทั่ว ๆ ไปมักมีการกำหนดโครงสร้างกลุ่มเป็นด้าน การผลิต การแปรรูป และการจำหน่าย เป็นต้น สมาชิกกลุ่มจะต้องมีการร่วมกันกำหนดให้ชัดเจน โดยคำนึงถึงเป้าหมายหลักของกลุ่ม ความสัมพันธ์ของคนในกลุ่มและทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่

2.3.2 การวางแผนกลุ่ม เป็นการกำหนดทิศทางของกลุ่ม ผู้บริหารกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม ต้องร่วมกันตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องทำร่วมกัน ทั้งนี้ แผนกลุ่มต้องมาจากปัญหาและความสนใจของกลุ่ม ซึ่งการวางแผนนั้นจะต้องมีการกำหนดแผนหลายลักษณะ เช่น แผนการผลิต แผนการตลาด และแผนกิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น ทั้งนี้กลุ่มจะกำหนดแผนประเภทใดขึ้นกับเป้าหมายวัตถุประสงค์ และงบประมาณของกลุ่มว่าต้องการให้เกิดผลประการใดแก่กลุ่ม

2.3.3 การนำ ผู้นำกลุ่มเป็นองค์ประกอบสำคัญของกลุ่ม ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของกลุ่ม ผู้นำจะต้องมีการติดตามให้คำแนะนำปรึกษา การทำกิจกรรมของกลุ่มกับสมาชิกที่รับผิดชอบโดยผู้นำกลุ่มควรดำเนินการในลักษณะของการเป็นผู้ร่วมงานมากกว่าการเป็นหัวหน้ากลุ่ม ซึ่งผู้นำกลุ่มต้องใช้ศิลปะในการบริหารงาน ทั้งด้านภาวะผู้นำ การตัดสินใจ การจูงใจ มนุษยสัมพันธ์ และการติดต่อสื่อสาร

2.3.4 การจัดคนทำงานในกลุ่ม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับสมาชิกเมื่อกำหนดโครงสร้างของกลุ่มแล้ว แต่ละองค์ประกอบหรือแต่ละหน่วยงานย่อยในกลุ่มนั้นจะต้องมีการจัดคนเข้ามารับผิดชอบ โดยให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันดำเนินการ ทั้งนี้การจัดคนเข้าทำงานจะต้องพิจารณาตามความสมัครใจ ประสบการณ์ของสมาชิกแต่ละคน เป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่ม ถ้าเป็นชุมชนขนาดใหญ่สมาชิกกระจายตัวอยู่ในชุมชน ควรมีตัวแทนจากแต่ละพื้นที่เข้ามาเป็นกรรมการ ในขณะเดียวกันก็เน้นให้แต่ละคนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม

2.3.5 การประสานงาน มีการประสานงานภายในเป็นการสื่อสารระหว่างผู้นำกับสมาชิกกลุ่ม ซึ่งมีความสำคัญในการช่วยให้เกิดการเข้าใจและร่วมมือกันมากขึ้น โดยส่งข่าวสารให้หมู่สมาชิกเข้าใจและเห็นว่าการกระจายผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นไปอย่างยุติธรรม การประสานงานในระหว่างผู้แทนกลุ่ม เพื่อเข้าใจบทบาทและติดตามการทำงานตามระบบและขั้นตอนของกลุ่ม นอกจากนี้ยังต้องมีการวางระบบการประสานงานกันกับกลุ่มและหน่วยงานภายนอก

2.3.6 การบริหารการเงิน เพื่อให้มีเงินในการดำเนินงาน ควรมีการจัดการงบประมาณ โดยการระดมทุนทั้งภายในและภายนอก เพื่อทำกิจกรรม โดยมีการระดมทุนจากภายในชุมชนก่อน เช่น การระดมทุนจากสมาชิก เมื่อขาดเหลือจึงค่อยแสวงหาจากภายนอก และต้องมีการทำบัญชี การควบคุมการตรวจสอบ การรายงานทางการเงิน การจัดสรรผลกำไร การบริหารการเงินเพื่อเป็นหลักฐานให้สมาชิกเกิดความเข้าใจและไว้วางใจในการบริหารกลุ่ม

2.3.7 การติดตามและประเมินผล เป็นการควบคุมติดตามการดำเนินงานของกลุ่ม ว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ ทำให้ทราบความเป็นไปของการดำเนินงานกลุ่ม การประเมินผลกลุ่มสามารถทำได้ตลอดเวลาของการดำเนินงานกลุ่ม โดยกลุ่มจะต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดผลของการดำเนินงานกลุ่มที่ชัดเจน ที่เป็นตัวบ่งบอกถึงผลของการดำเนินงานกลุ่มได้ อยากรู้ก็ตาม ใน

การติดตามการประเมินผลกลุ่มนั้นต้องเป็นการติดตามประเมินผลที่เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่ม

2.3.8 การขยายเครือข่าย การขยายเครือข่าย ในการบริหารกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มนั้น จำเป็นต้องมีการขยายเครือข่ายการเรียนรู้ของกลุ่มไปสู่กลุ่มและองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนและนอกชุมชน ซึ่งจะพัฒนาต่อไปเป็นเครือข่ายการทำงานร่วมกัน

โดยสรุปคือ การบริหารงานกลุ่มในงานส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ สมาชิกกลุ่มทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการบริหารงานกลุ่มและตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม ซึ่งสมาชิกเหล่านี้จัดเป็นผู้บริหารงานกลุ่มที่ต้องทำงานในด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สารสนเทศและการตัดสินใจโดยจะต้องมีทักษะด้านความเป็นมนุษย์ความคิดและความชำนาญในการทำงานเฉพาะ โดยกิจกรรมหลักที่ต้องดำเนินการในการบริหารงานกลุ่ม นั้น ต้องมีขั้นตอน ในการการวางแผน การจัดการองค์กร การจัดคนเข้าทำงานในกลุ่ม การอำนวยความสะดวกในการสั่งการตามหน้าที่ความรับผิดชอบ และการควบคุมการทำงานของคนในกลุ่ม แต่กระบวนการทำงาน ทั้งการประสานงาน การบริหารการเงิน การติดตามและประเมินผลกลุ่ม และการขยายเครือข่าย ในกิจกรรมต่าง ๆ สามารถปรับเปลี่ยนลดหรือเพิ่มกิจกรรมนอกเหนือจากกิจกรรมหลักได้ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ด้านต่าง ๆ ของกลุ่มและปัจจัยแวดล้อมในขณะนั้น

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ประกอบด้วย ความหมายและความสำคัญของการบริหารงานส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมและทฤษฎีที่สำคัญทางการบริหาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ความหมายและความสำคัญของการบริหารงานส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2565, น. 2-5) ให้ความหมายของการบริหารว่า "การบริหาร" เป็นคำที่ใช้กันโดยทั่วไป โดยมีคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันคือ "การจัดการ" พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า "บริหาร" หมายถึง ปกครอง เช่นบริหารส่วนท้องถิ่น ดำเนินการ จัดการ เช่น บริหารธุรกิจ ส่วนคำว่า "จัดการ" หมายถึง สั่งงาน ควบคุมงาน ดำเนินงาน ดังนั้นจึงสามารถให้คำจำกัดความอย่างกว้างๆ ดังนี้

การบริหาร (administration) นิยมใช้ administration ในส่วนราชการ โดยเป็นการอำนวยความสะดวกดำเนินการรักษาความสงบสุข ความยุติธรรม และการดำเนินงานของรัฐ เช่น

public administration ซึ่งหมายถึงการบริหารรัฐกิจ ส่วนการจัดการ (management) นิยมใช้กันในทางธุรกิจ การจัดการทางด้านการค้า ทางธุรกิจเอกชน อย่างไรก็ตามในการบริหารงานในหน่วยงานภาครัฐได้มีการนำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานเอกชนมาปรับใช้ในงานภาครัฐ จึงได้ใช้คำว่า "การจัดการ" ในการบริหารด้วย โดยบางหน่วยงานใช้ร่วมกันเป็นบริหารจัดการ (administration management) ดังนั้นในการบริหาร เราจึงควรศึกษาและใช้ทั้ง 2 คำในการเรียนรู้ โดยการบริหารตามความหมายที่มีผู้ให้ความหมายไว้ สามารถจำแนกองค์ประกอบของการบริหารได้

เป็นองค์ประกอบใหญ่ 4 ส่วน คือ

องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจะประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

องค์ประกอบที่ 2 การบริหารเป็นการร่วมมือกันทำงานหรือทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่าง

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารอาศัยปัจจัยหรือทรัพยากรการบริหารด้านต่าง ๆ เช่น คน เงิน สิ่งของ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 4 การบริหารมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย

ดังนั้น เมื่อนำหลักการบริหารมาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดวิทยาการให้แก่เกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรเกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมที่ดีขึ้นนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่าการบริหารงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร หมายถึง กระบวนการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการสร้างความร่วมมือกันทำงาน หรือทำกิจกรรมด้านส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยใช้ปัจจัยหรือทรัพยากร เช่น ทรัพยากรมนุษย์ งบประมาณ วัสดุสิ่งของ ดำเนินกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายให้เกษตรกรหรือกลุ่มเป้าหมายมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งสามารถจำแนกความสำคัญของการบริหารงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร โดยสรุปดังนี้

- 1) ความสำคัญต่อองค์การ ได้แก่ สถานที่ กลุ่มคน กิจกรรม เป้าหมาย
- 2) ความสำคัญต่อบุคคล ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติกร ผู้ที่รับบริการ
- 3) ความสำคัญต่อทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติ
- 4) ความสำคัญต่อกระบวนการบริหาร ได้แก่ การกระทำหรือจัดให้มีกิจกรรมโดยใช้ ทั้งความรู้ (ศาสตร์) และประสบการณ์ (ศิลป์)

โดยสรุปคือ ความหมายและความสำคัญของการบริหารงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร และทฤษฎีที่สำคัญทางการบริหาร หมายถึง การใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสร้างความร่วมมือให้แก่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปโดยอาศัยปัจจัยที่เป็นทรัพยากรสำคัญต่าง ๆ ไปดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่กำหนดไว้

3.2 ทฤษฎีที่สำคัญทางการบริหาร

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2565, น. 2-5) ได้สรุปแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารที่สำคัญ เป็น 4 แนวคิดหลัก คือ แนวคิดและทฤษฎีการบริหารแบบดั้งเดิมหรือแบบคลาสสิก (classical management theory) แนวคิดและทฤษฎีการบริหารเชิงพฤติกรรม (behavioral management theory) แนวคิดและทฤษฎีการบริหารเชิงปริมาณ (quantitative management theory) และ แนวคิดและทฤษฎีการบริหารร่วมสมัย (contemporary management theory) สามารถสรุปได้ ดังนี้

3.2.1 แนวคิดและทฤษฎีการบริหารแบบดั้งเดิมหรือแบบคลาสสิก (Classical Theory)

แนวคิดนี้เป็นการมุ่งสร้างประสิทธิภาพขององค์กร โดยทำการปรับปรุงระบบการทำงานเพื่อให้องค์กรบรรลุถึงวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยแนวคิดและทฤษฎีในกลุ่มนี้ แบ่งออกเป็น 3 แนวคิด ดังนี้

1) แนวคิดและทฤษฎีการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific management) เป็นแนวคิดทางการบริหารที่มุ่งเน้นการศึกษางาน โดยใช้หลักเหตุผลด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของคนในองค์กร

2) แนวคิดและทฤษฎีการบริหารองค์กร (administrative theory) เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรโดยรวม

3) แนวคิดและทฤษฎีระบบราชการ (Max Webber) เป็นแนวคิดที่ แมกซ์ เวบเบอร์ นักสังคมวิทยาชาวเยอรมันเป็นผู้เสนอหลักการในระบบราชการ ประกอบไปด้วย 6 หลักการ คือ (1) หลักการแบ่งงานกันทำ (2) หลักโครงสร้างตามสายบังคับบัญชา (3) หลักการคัดเลือกที่เป็นทางการ (4) หลักการตามกฎ วินัย และการควบคุม (5) หลักของความเป็นกลางไม่มีการเลือกปฏิบัติ และ (6) ความก้าวหน้าในอาชีพเป็นไปตามระบบคุณธรรม

3.2.2 แนวคิดและทฤษฎีการบริหารเชิงพฤติกรรม (behavioral management theory)

แนวคิดนี้ เป็นทฤษฎีที่ได้รับการพัฒนาจากแนวคิดแบบดั้งเดิม โดยพัฒนา มาพร้อมกับวิชาการด้านสังคมวิทยาและจิตวิทยา โดยในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับความรู้สึกรักของบุคคล โดยมองเห็นความสำคัญของการทำความเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ การมุ่งใจเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในการบริหาร โดยเชื่อว่าการแสวงหาสัมพันธภาพจากคนรอบข้างโดยใช้มนุษยสัมพันธ์จะช่วยผ่อนคลาย และเอื้อประโยชน์ในการทำงานร่วมกัน โดยมีบุคคลที่ให้แนวคิดและทฤษฎี ในกลุ่มนี้ สามารถแบ่ง ออกเป็น 4 แนวคิด ดังนี้

1) แนวคิดการบริหารเชิงพฤติกรรมของแมรี พี. ฟอลเลทท์ แนวคิดนี้ได้แนะนำให้ เห็นความสำคัญของปัจจัย 3 ประการที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องในองค์กรและการจัดการ ได้แก่

อำนาจ (power) ความขัดแย้ง (conflict) และภาวะผู้นำ (leadership) โดยจุดเด่นของการศึกษา คือ การประสานงานหรือการสร้างความร่วมมือ โดยองค์การใดสามารถกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือหรือ ประสานให้เกิดการทำงานที่ดีสามารถทำงานร่วมกันได้องค์การนั้นย่อมทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้เสนอหลักการประสานงานที่ดี คือ ต้องมีการวางแผนในการประสานงานและสร้างความร่วมมือ ต้องติดต่อสื่อสารกับผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจหรือรับผิดชอบโดยตรงเท่านั้น ต้องสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในการทำงานร่วมกันในองค์การ และ ต้องสร้างความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความร่วมมือโดยต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง

2) *แนวคิดการบริหารเชิงพฤติกรรมของอับบราฮัม เอช. มาสโลว์* แนวคิดนี้ได้ลำดับขั้นของความต้องการของมนุษย์ โดยเชื่อว่ามนุษย์จะถูกกระตุ้นโดยความต้องการแต่ละขั้นจนเกิดความพอใจ ซึ่งสามารถลำดับได้ดังนี้ ความต้องการทางกายภาพ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการทางสังคม ความต้องการการยกย่อง และความต้องการความสำเร็จในชีวิต

3) *แนวคิดการบริหารเชิงพฤติกรรมของดักลาส เอ็ม. แม็กเกรเกอร์* แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นถึงลักษณะของคนทำงาน โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะแบบ X โดยเป็นตัวแทนคนงานที่มีลักษณะด้านลบ หรือเรียกว่าทฤษฎี X และลักษณะแบบ Y ซึ่งเป็นตัวแทนคนงานที่มีลักษณะบวกหรือที่เรียกว่า ทฤษฎี Y ซึ่งทฤษฎี X และ Y จะมีมุมมองที่แตกต่างกัน โดยทฤษฎี X จะมองมนุษย์ในด้านลบเชื่อว่ามนุษย์ไม่ชอบทำงาน ขี้เกียจ ขาดความรับผิดชอบ ไม่กระตือรือร้น เวลาทำงานต้องมีคนคอยควบคุม และจะทำงานต่อเมื่อมีค่าตอบแทนเป็นแรงจูงใจ ในขณะที่ทฤษฎี Y จะมองมนุษย์ในด้านบวกซึ่งคิดว่ามนุษย์เป็นผู้ชอบทำงานและมีความสุขต่อการทำงาน ต้องการสร้างสรรค์งาน และหากจูงใจตามทฤษฎี Y แล้วจะทำให้การทำงานประสบความสำเร็จได้

4) *แนวคิดการบริหารเชิงพฤติกรรมของเฟรดเดอริก เออวิง เฮิร์ซเบิร์ก* แนวคิดนี้เป็นการพัฒนามาจากทฤษฎีการจูงใจที่นิยมแพร่หลายอีกทฤษฎีหนึ่ง คือ ทฤษฎี 2 ปัจจัย ดังนี้

(1) *สิ่งที่พอใจหรือปัจจัยจูงใจ (motivation factors)* เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของงานเป็นเรื่องของการกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานดีขึ้น เช่น การได้รับคำชมเชย การได้รับความเคารพนับถือจากคนอื่น ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน เป็นต้น

(2) *สิ่งที่ไม่พอใจ หรือปัจจัยอนามัย (hygiene factors)* ปัจจัยเหล่านี้ส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมการทำงาน เป็นปัจจัยที่ใช้บำรุงรักษาจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน ที่จะทำให้มีกำลังใจในการทำงาน

3.2.3 *แนวคิดและทฤษฎีการบริหารเชิงปริมาณ (quantitative management theory)*

แนวคิดและทฤษฎีการบริหารเชิงปริมาณ (quantitative management theory) เป็นแนวคิดการจัดการเชิงปริมาณที่เกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองที่กองทัพสหรัฐอเมริกา

ริกาเริ่มนำการวิเคราะห์เชิงปริมาณมาใช้ในการบริหารตลอดจนการช่วยในการตัดสินใจต่าง ๆ ทาง การ โดยเฉพาะ การคำนวณหาปริมาณการจัดสรรและใช้ทรัพยากรเพื่อการสงคราม ดังนั้น การบริหาร เชิงปริมาณจึงได้ประยุกต์นำหลักคณิตศาสตร์ สถิติ ตลอดจนคอมพิวเตอร์ มาใช้ประมวลผลเพื่อช่วยใน การบริหาร ผู้บริหารจะตัดสินใจใช้หลักเกณฑ์เชิงปริมาณในการเลือกระหว่างทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ โดยเฉพาะในการวางแผนการจัดการปฏิบัติการ (operations management) ซึ่งเป็นการบริหารซึ่ง ใช้เทคนิคเชิงปริมาณเพื่อปรับปรุงผลผลิต และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าและบริการ เช่น การ จัดการสินค้าคงเหลือ เพื่อปรับปรุงการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดจำหน่ายสินค้า และบริการระบบ สารสนเทศเพื่อการจัดการ (Management Information System: MIS) ที่เป็นการบริหารจัดการที่ มุ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลและการส่งข้อมูล เพื่อสนับสนุนหน้าที่การจัดการ เช่น การใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3.2.4 แนวคิดและทฤษฎีการบริหารร่วมสมัย (contemporary management theory)

แนวคิดและทฤษฎีการบริหารร่วมสมัย (contemporary management) เป็น แนวคิดการบริหารที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาในระยะหลัง โดยได้พิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงของยุค สมัยและสภาพการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถแบ่งแนวคิดและทฤษฎีการ บริหารร่วมสมัยได้เป็น 3 แนวคิด ได้แก่

1) **แนวคิดและทฤษฎีเชิงระบบ (system theory)** เป็นวิธีการจัดการที่ผสมผสาน หน้าที่ การจัดการกิจกรรมการจัดการและการวางแผนกลยุทธ์เข้าด้วยกัน โดยพิจารณาถึง สภาพแวดล้อมภายนอก โดยเป็นแนวคิดที่พิจารณาองค์การในฐานะที่เป็นระบบ โดยทุกระบบมี องค์ประกอบย่อย 4 ส่วน คือ ปัจจัยนำเข้ากระบวนการแปรสภาพ ผลที่ได้รับ และข้อมูลย้อนกลับ

2) **แนวคิดและทฤษฎีเชิงสถานการณ์** เป็นแนวคิดทางการบริหารที่เน้นการปรับ พดกิจกรรม การบริหารให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมขององค์การ ซึ่งทฤษฎีนี้ไม่มีวิธีการจัดการที่ดีที่สุดเพียงวิธี เดียว ในการคิดเชิงสถานการณ์ต้องตระหนักว่าโครงสร้างที่ดีที่สุดสำหรับองค์การหนึ่งอาจไม่ดีสำหรับ องค์การอื่น และวิธีการที่ดีในเวลาหนึ่งอาจเป็นสิ่งที่ไม่ดีในอนาคต เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป จะเห็นได้ว่าทฤษฎีนี้มีแนวคิดที่แตกต่างไปจากแนวคิดวิธีการที่ดีที่สุดวิธีเดียวตามการทดลองของ ทฤษฎีการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ในทฤษฎีตามสถานการณ์ เจื่อนไขสภาพแวดล้อมมีผลกระทบต่อ ความสามารถในการจัดหาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสูงสุด ดังนั้นผู้บริหารต้องออกแบบองค์การ ระบบการควบคุม การนำและการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานตามสถานการณ์ลักษณะ สภาพแวดล้อมขององค์การ

3) **แนวคิดและทฤษฎี Z** เป็นแนวคิดที่นำเสนอโดย วิลเลียม จี. อูชิ (William G. Ouchi) ซึ่งเป็นผู้ที่ให้ความสนใจความแตกต่างระหว่างการจัดการของญี่ปุ่นและการจัดการของสหรัฐอเมริกา

โดยได้ทำการศึกษา และสรุปเสนอแนวทางที่ผสมผสานแนวคิดการบริหารใน 3 ทฤษฎี สามารถสรุปได้ดังนี้

(1) *ทฤษฎี A* เป็นรูปแบบการบริหารของธุรกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีลักษณะการบริหารเน้นความรับผิดชอบของบุคคลแต่ละคน มีการจ้างงานในระยะสั้น ตัดสินใจ และรับผิดชอบโดยบุคคล ประเมินผลและเลื่อนตำแหน่งรวดเร็ว มีสายงานอาชีพที่เฉพาะด้าน และให้ความสนใจกับบุคคลภายในบางด้าน โดยเฉพาะชีวิตการทำงาน

(2) *ทฤษฎี J* เป็นรูปแบบการบริหารของธุรกิจในประเทศญี่ปุ่น ที่มีลักษณะเป็นการจ้างงานตลอดชีวิต มีความรับผิดชอบและตัดสินใจร่วมกัน มีการประเมินและเลื่อนตำแหน่งเข้าสายงานอาชีพไม่เฉพาะด้าน ให้ความสนใจบุคคลโดยรวมมีความสัมพันธ์เสมือนครอบครัวเดียวกัน

(3) *ทฤษฎี Z* เป็นแนวความคิดการบริหารจัดการที่ผสมผสานระหว่างรูปแบบการบริหารของธุรกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา (*ทฤษฎี A*) และรูปแบบการบริหารของธุรกิจในประเทศญี่ปุ่น (*ทฤษฎี J*) โดยมุ่งเน้นการจ้างงานตลอดชีวิต การตัดสินใจร่วมกัน มีความรับผิดชอบของแต่ละคน การประเมินผลและการเลื่อนตำแหน่งช้า สายอาชีพงานเฉพาะด้านปานกลาง และให้ความสนใจบุคคลโดยรวม โดยรวมถึงครอบครัวด้วย

โดยสรุป แนวคิดทฤษฎีทางการบริหารที่สำคัญเป็น 4 แนวคิดหลัก คือ แนวคิดและทฤษฎีการบริหารแบบดั้งเดิมหรือแบบคลาสสิก (classical management theory) แนวคิดและทฤษฎีการบริหารเชิงพฤติกรรม (behavioral management theory) แนวคิดและทฤษฎีการบริหารเชิงปริมาณ (quantitative management theory) และแนวคิดและทฤษฎีการบริหารร่วมสมัย (contemporary management theory) โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกแนวคิดและทฤษฎีการบริหารแบบดั้งเดิมหรือแบบคลาสสิก โดยเลือกแนวคิดและทฤษฎีการบริหารองค์การ มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกรอบการวิจัย เนื่องจากเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้มีการบริหารแบบจำแนกเป็นหลักการและหน้าที่ของกลุ่มเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การโดยรวม

3.3 กระบวนการบริหารจัดการกลุ่ม

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2565, น. 12-15) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารจัดการกลุ่มตามแนวคิดของ เฮนรี ฟาโยล ได้สรุปว่าผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางธุรกิจ 6 ประการ ได้แก่ เทคนิคและการผลิต การพาณิชย์ การเงิน ความมั่นคง การบัญชี และการจัดการ นอกจากนี้ ฟาโยล ยังได้กำหนด “กระบวนการบริหาร” โดยระบุหน้าที่สำคัญของผู้บริหาร 5 หน้าที่ที่ต้องดำเนินการในการจัดการหรือเรียกว่าหลัก “POCCC” ดังนี้

1) *การวางแผน (P: Planning)* หมายถึง การกำหนดคาดการณ์ล่วงหน้า จินตนาการหรือวิสัยทัศน์ที่คาดไว้ล่วงหน้าแล้วว่า ผลงานที่จะทำนั้นเมื่อเสร็จออกมาแล้วจะมีผลงานเป็นอย่างไร

2) *การจัดองค์การ (O: Organizing)* เป็นการออกแบบหน่วยงาน โดยปกติจะเป็นการออกแบบจากหน่วยงานที่ใหญ่ที่สุด แล้วจึงพิจารณาในหน่วยงานย่อย โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร

3) *การบังคับบัญชา (C: Commanding)* เป็นการกำหนดบุคคลที่รับผิดชอบหน่วยงานที่ได้จัดองค์การไว้ และกำหนดการสั่งการผู้ที่รับผิดชอบในหน่วยงานที่สังกัดหรือเล็กกว่า การวางคนให้สามารถสั่งการกันได้นี้ เรียกว่า สายการบังคับบัญชา (command) เพื่อให้คนที่เราจัดวางกำลังเหล่านี้ทำงานที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จลุล่วง บรรลุตามแผน

4) *การประสานงาน (C: Coordinating)* เป็นส่วนที่มีความสำคัญเนื่องจากหากมีแต่การวางแผน การแบ่งงาน การกำหนดบุคคล แต่ไม่มีการประสานงานที่ดี ก็จะทำให้การดำเนินการไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ดังนั้นผู้บริหารต้องคอยช่วยเหลือเพื่อให้หน่วยงานในสายการบังคับบัญชาของตนให้มีการประสานงานที่ดี

5) *การควบคุม (C: Controlling)* เป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหาร เพื่อให้งานสำเร็จ การควบคุม เป็นการดูแลให้หน่วยงาน กำลังคน การประสาน สามารถดำเนินให้แล้วเสร็จตามแผนที่วางไว้ ในเวลาและค่าใช้จ่ายที่กำหนด

นอกจากนี้ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารจัดการกลุ่มตามแนวคิดของ ลินดอล เออร์วิค และลูเทอร์ กุลิก ลินดอล เออร์วิค (Lyndall Urwick and Luther Gulick) ได้เสนอแนวคิดการบริหารที่มีความสำคัญสูงสุด โดยได้นำแนวคิดของเทเลอร์ แนวคิดของฟาโยล และนักทฤษฎีสัมัยดั้งเดิมหลายคนมารวมเข้าด้วยกันและแนะนำเพิ่มเติมโดยได้เสนอแนวคิดในการบริหารที่เรียกว่า "POSDCoRB" ดังนี้

1) *การวางแผน (Planning: P)* หมายถึง การจัดวางโครงการ แผนปฏิบัติงานและวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า ผู้บริหารต้องทำการวางแผนงานทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน เพราะแผนงานจะเป็นแนวทางการปฏิบัติงานทางองค์กร

2) *การจัดหน่วยงาน (Organizing: O)* หรือการจัดโครงสร้างองค์กร หมายถึง การกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ การแบ่งส่วนงาน การจัดสายงาน การจัดรูปโครงการองค์กร

3) *การจัดตัวบุคคล (Staffing: S)* หรือการจัดการด้านบุคคล หมายถึงการบริหารงานด้านบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหาบุคคลมาทำงาน การบรรจุแต่งตั้ง การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง การส่งเสริมขวัญและกำลังใจ สวัสดิการ การเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงาน

4) *การอำนวยการ (Directing: D)* หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมบังคับบัญชา และการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร

5) *การประสานงาน (Coordinating: C)* หมายถึง การประสานกิจกรรมต่างๆของหน่วยงาน สื่อสัมพันธ์เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่ดีและนำไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางเดียวกัน

6) การรายงาน (Reporting: R) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากรระดับต่างๆในหน่วยงาน เพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับองค์กรได้รับทราบความเคลื่อนไหวและความคืบหน้าขององค์การอย่างสม่ำเสมอ

7) การบริหารงบประมาณ (Budgeting: B) หมายถึง การจัดทำงบประมาณ การจัดทำบัญชีการทำถ้าจ่ายเงิน และการควบคุมตรวจสอบทางการเงินและทรัพย์สิน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า กระบวนการบริหารทั้ง 2 แบบที่กล่าวมาจะเห็นว่าโดยภาพรวมแล้วขั้นตอนต่างๆ ไม่มีความแตกต่างกัน และมีการเรียงลำดับที่สอดคล้องกัน โดยที่กระบวนการบริหารตามแนวคิดของ เฮนรี ฟาโยล ได้รวมเอาขั้นตอนการจัดคนเข้าทำงาน และการประสานงาน ไว้ในขั้นตอนการจัดองค์การ ส่วนขั้นตอนการบังคับบัญชาเป็นขั้นตอนเดียวกับการอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ นอกจากนี้ ยังได้รวมเอาขั้นตอนการรายงานผลและการงบประมาณไว้ในขั้นตอนการควบคุมงาน ขั้นตอนดังกล่าวเป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการบริหารงานกลุ่มในทางส่งเสริมการเกษตรเท่านั้น ในทางปฏิบัติเมื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานกลุ่มแปลงใหญ่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ก็สามารถที่จะเพิ่มเติมหรือปรับเปลี่ยนขั้นตอนเหล่านี้ได้ตามความเหมาะสม ขึ้นกับสภาพการณ์ด้านต่าง ๆ และปัจจัยแวดล้อมในขณะนั้น ซึ่งแต่ละขั้นตอนของกระบวนการบริหารจัดการล้วนมีความสำคัญต่อความสำเร็จและยั่งยืนขององค์กร โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนวคิดกระบวนการบริหารจัดการกลุ่ม มากำหนดกรอบการวิจัย โดยการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในด้าน 1) การวางแผน (planning) 2) การจัดการองค์กร (organizing) 3) การจัดคนเข้าทำงาน (staffing) 4) การอำนวยความสะดวก (directing) 5) การควบคุม (controlling)

4. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เพื่อการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ สามารถแบ่งเป็น 5 ประเด็น อันได้แก่ หลักการและเหตุผลในการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ วัตถุประสงค์ของนโยบายแปลงใหญ่ การบริหารจัดการแปลงใหญ่ เงื่อนไขและหลักเกณฑ์การรวมกลุ่มของนโยบายแปลงใหญ่ และเป้าหมายในการพัฒนาของนโยบายแปลงใหญ่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 หลักการและเหตุผลในการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่

กรมส่งเสริมการเกษตร (2566, น. 1) กล่าวว่า ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นการดำเนินงานซึ่งเน้นการรวมกลุ่มของเกษตรกรรายย่อยในพื้นที่ โดยวางระบบการผลิตและการบริหารจัดการในแนวทางเดียวกัน เพื่อประหยัดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยเน้นการ

ผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ตามนโยบายการตลาดนำการผลิต นำไปสู่การจัดการสินค้าเกษตรสู่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน สร้างเสถียรภาพของราคาสินค้าเกษตรได้อย่างมั่นคงในอนาคต ตามแผนปฏิรูปการเกษตร โดยเกษตรกรยังคงเป็นเจ้าของพื้นที่และร่วมกันดำเนินการบริหารจัดการการผลิต ทั้งนี้ การกำหนดพื้นที่เป้าหมายของเกษตรแปลงใหญ่ ดำเนินการในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น พื้นที่ในเขตชลประทาน พื้นที่ปฏิรูปที่ดิน พื้นที่ในเขตสหกรณ์นิคม และพื้นที่เกษตรทั่วไป โดยเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่จะร่วมกันกำหนดเป้าหมายการผลิต การถ่ายทอดเทคโนโลยี การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทุกขั้นตอน จนถึงเชื่อมโยงตลาดกับภาคเอกชนแบบประชารัฐ การปรับระบบส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ จะก่อให้เกิดความร่วมมือในการผลิต โดยเกษตรกรหรือองค์กรเกษตรกรในพื้นที่ที่มีการดำเนินกิจกรรมที่ใกล้เคียงกันหรือติดต่อกันเป็นแปลงใหญ่ทำให้เกิดขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ขึ้น (Economy of Scale)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งมีการกิจในการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตร และเพิ่มรายได้ของเกษตรกรตลอดจนดูแลคุณภาพชีวิตของเกษตรกร จัดทำโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ที่มีการบริหารจัดการร่วมกัน ให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน ผลักดันให้เกษตรกรรวมกลุ่มในการผลิตเพื่อร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพดี ราคาถูก และการใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร (Motor Pool) เพื่อลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตลอดจนการจัดการด้านการตลาด ช่วยพัฒนาเกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามศักยภาพ ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรตามความต้องการตลาด ด้วยการบูรณาการทุกภาคส่วน โดยหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก เป็นการเพิ่มอำนาจการต่อรองของเกษตรกรตลอดกระบวนการผลิต ตลอดโซ่อุปทาน ผลจากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า มีแปลงใหญ่ที่ขึ้นทะเบียนจำนวนทั้งสิ้น 9,961 แปลง เกษตรกรเข้าร่วมโครงการจำนวน 540,668 ราย พื้นที่ 8,536,775 ไร่ เกษตรกรมีการรับรองมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรรวม 198,217 ราย ส่งผลให้เกิดมูลค่าเพิ่มจากการดำเนินงานสะสม 7 ปี จากการลดต้นทุนการผลิต จำนวน 37,300.58 ล้านบาท การเพิ่มผลผลิต จำนวน 65,871.18 ล้าน รวมทั้งสิ้น 103,171.76 ล้านบาท (ข้อมูล ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2566)

4.2 วัตถุประสงค์ ของนโยบายแปลงใหญ่

กรมส่งเสริมการเกษตร (2566, น. 2) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของนโยบายแปลงใหญ่ไว้ 3 ด้าน ดังนี้

4.2.1 เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มทำการผลิตสินค้าเกษตร
ด้านสินค้าพืช ปศุสัตว์ และประมง มีการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกัน
จำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน

4.2.2 เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น
รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐานภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

4.2.3 พัฒนาสมาชิกแปลงใหญ่สู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนขนาดย่อม (SME)

4.3 เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

**4.3.1 ส่งเสริมและพัฒนาการผลิต แปลงใหญ่สินค้าเกษตรด้านพืช (ไม่รวมนา
แปลงใหญ่) ฝั้่งและแมลงเศรษฐกิจ จำนวน 2,235 แปลง ประกอบด้วย**

แปลงใหญ่ปี 2564 จำนวน 972 แปลง

แปลงใหญ่ปี 2565 จำนวน 603 แปลง

แปลงใหญ่ปี 2566 จำนวน 660 แปลง

4.3.2 ส่งเสริมการบริหารจัดการแปลงใหญ่ ในภาพรวมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

4.3.3 พื้นที่ดำเนินการ 77 จังหวัด โดยแต่ละประเภท มีความหมาย ดังนี้

แปลงใหญ่ ปี 2564 และ 2565 หมายถึง แปลงใหญ่ที่ผ่านความเห็นชอบจาก
คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (SC) และมีข้อมูลในระบบ Co - farm.doae.go.th
ณ วันที่ 10 กันยายน 2564

แปลงใหญ่ ปี 2566 หมายถึง แปลงที่สำนักงานเกษตรจังหวัดสำรวจว่ามีศักยภาพ
ในการดำเนินการแบบแปลงใหญ่ พร้อมดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการในรูปแบบ
แปลงใหญ่ในปีงบประมาณ 2566 (รับรองได้ภายใน 31 ธันวาคม 2565)

เงื่อนไขในการเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ มีดังนี้

1) เกษตรกรสมัครใจรวมกลุ่ม เข้าร่วมดำเนินการ โดยเป็นการรวมแปลงผลิตสินค้าชนิด
เดียวกัน แปลงไม่จำเป็นต้องอยู่ติดกันเป็นผืนเดียว แต่ควรอยู่ภายในชุมชนที่ใกล้เคียงกัน

2) ขนาดพื้นที่และจำนวนเกษตรกร จำแนกเป็น 3 ประเภทสินค้า ดังนี้

ข้าว พืชไร่ ปาล์มน้ำมัน และยางพารา มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 300 ไร่ และเกษตรกร
สมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 30 ราย

ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ สมุนไพร หรือพืชอื่นๆ มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 300 ไร่
หรือ เกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 30 ราย

ประมง ปศุสัตว์ ฝั้่งและแมลงเศรษฐกิจ มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือเกษตรกร
สมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 30 ราย

- กระป๋อง 1 ตัว	เท่ากับ 0.70 หน่วย
- แพะ แกะ 1 ตัว	เท่ากับ 0.10 หน่วย
- สัตว์ปีก 1 ตัว	เท่ากับ 0.01 หน่วย
- ฟั้งพันธุ์/ฟั้งโพรง/ชั้นโรง 1 รัง	เท่ากับ 0.6 หน่วย
- จั้งหรีด 1 บ่อ	เท่ากับ 0.6 หน่วย
- สุกร 1 ตัว	เท่ากับ 0.40 หน่วย

4.4 เงื่อนไขและหลักเกณฑ์การรวมกลุ่มของนโยบายแปลงใหญ่

กรมส่งเสริมการเกษตร (2566, น. 2) กำหนดเงื่อนไขในการเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ มีดังนี้

4.4.1 เกษตรกรสมัครใจรวมกลุ่ม เข้าร่วมดำเนินการ โดยเป็นการรวมแปลงผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน แปลงไม่จำเป็นต้องอยู่ติดกันเป็นผืนเดียว แต่ควรอยู่ภายในชุมชนที่ใกล้เคียงกัน

4.4.2 ขนาดพื้นที่และจำนวนเกษตรกร จำแนกเป็น 3 ประเภทสินค้า ดังนี้

- 1) ข้าว พืชไร่ ปาล์ม น้ำมัน และยางพารา มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 300 ไร่ และเกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 30 ราย
- 2) ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ สมุนไพร หรือพืชอื่นๆ มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 30 ราย
- 3) ประมง ปศุสัตว์ ฟั้งและแมลงเศรษฐกิจ มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือเกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 30 ราย

4.5 เป้าหมายในการพัฒนาของนโยบายแปลงใหญ่

เป้าหมายในการพัฒนาของนโยบายแปลงใหญ่ คือ เกษตรกรได้รับการสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มทำการผลิตสินค้าเกษตร ด้านสินค้าพืช ปศุสัตว์ และประมง มีการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอนโดยสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐานภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เพื่อการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ สามารถแบ่งเป็น 5 ประเด็น อันได้แก่ หลักการและเหตุผลในการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ วัตถุประสงค์ของนโยบายแปลงใหญ่ การบริหารจัดการแปลงใหญ่ เงื่อนไขและหลักเกณฑ์การรวมกลุ่มของนโยบายแปลงใหญ่ และเป้าหมายในการพัฒนาของนโยบายแปลงใหญ่ โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับ การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ มาเป็นแนวทางในการวิจัยการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองนง จังหวัดอุทัยธานี โดยใช้เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5. ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองฉาง ได้จัดทำคู่มือส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในปี พ.ศ. 2566 โดยอธิบายข้อมูลรายละเอียดของ การจัดตั้งกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง และเป้าหมายของกลุ่มแปลงใหญ่เลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง ดังนี้

5.1 การจัดตั้งกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง

กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ได้มีนโยบายส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มจัดทำ การเกษตรแปลงใหญ่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการ โดยสนับสนุน ให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มผลิต แปรรูป จำหน่ายและบริหารจัดการร่วมกัน โดยจุดเริ่มต้นที่เกษตรกร ให้ความสนใจปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เนื่องจากเป็นพืชเศรษฐกิจที่ให้ ผลตอบแทนที่มีราคาสูง เมื่อเปรียบเทียบกับผลลัพท์กับการปลูกข้าว เกษตรกรจึงเห็นโอกาสที่จะช่วยเพิ่มรายได้ เสริมจากการ ผลิตข้าว ประกอบกับนโยบายรัฐบาลได้ส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่ เพื่อให้เกษตรกรกลุ่มผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้เข้าถึงโอกาสการสนับสนุนการผลิตในมิติต่าง ๆ ทั้ง เรื่องเงินทุน ความเข้มแข็งในการผลิต การบริหารจัดการกลุ่ม และการตลาด โดยให้ความสำคัญใน เรื่อง การลดต้นทุนการผลิต และสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้ และเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน รวมทั้งผลิต สินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการของตลาด ดำเนินการผลิตร่วมกันเป็นกลุ่ม และ เชื่อมโยงกับตลาด แก้ปัญหาเรื่องสินค้าล้นตลาดและราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ จึงได้จัดตั้งกลุ่มแปลงใหญ่ โดยในอำเภอหนองฉางจะมีกลุ่มแปลงใหญ่ที่เป็นกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จำนวน 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มแรกใช้ชื่อว่า “กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หมู่ 5 ตำบลเขากวางทอง อำเภอหนองฉาง จังหวัด อุทัยธานี” พร้อมทั้งจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กับสำนักงานเกษตร อำเภอหนองฉาง เมื่อปี 2560 ในชื่อ “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มข้าวโพดแปลงใหญ่เขากวางทอง” เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2560 โดยมีนางจำเนียร ชูช่วย ทำหน้าที่เป็นประธานกลุ่ม ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 53 ราย พื้นที่การผลิตรวมเนื้อที่ประมาณ 1,033 ไร่

กลุ่มที่สองใช้ชื่อว่า “แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หมู่ 11 ตำบลทุ่งโพ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี” ทำการจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มแปลงใหญ่ กับสำนักงานเกษตรอำเภอหนองฉาง เมื่อปี 2561 ในโดยมีนางสาวดวงพร วัดเกลี้ยงพงษ์ ทำหน้าที่เป็นประธานกลุ่ม ปัจจุบันมีสมาชิก ทั้งหมด 33 ราย พื้นที่การผลิตรวมเนื้อที่ประมาณ 467 ไร่

กลุ่มที่สามใช้ชื่อว่า “แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บ้านป่าพริก ตำบลทุ่งโพตำบลทุ่งโพ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี” ทำการจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มแปลงใหญ่ กับสำนักงานเกษตร

อำเภอหนองฉาง เมื่อปี 2565 โดยมีนายธัญยากร จันทร์หอม ทำหน้าที่เป็นประธานกลุ่ม ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 51 ราย พื้นที่การผลิตรวมเนื้อที่ประมาณ 740 ไร่

รวมทั้ง 3 กลุ่ม มีจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกรวมกันทั้งหมด จำนวน 137 ราย

5.2 เป้าหมายของกลุ่มแปลงใหญ่เลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง

5.2.1 ลดต้นทุนการผลิต เช่น ใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรในการเตรียมดิน หยอดเมล็ดพันธุ์ อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ใช้โดรนในการพ่นสารเคมี ใช้รถในการเก็บเกี่ยว ผลผลิต รวมกลุ่มเพื่อจัดซื้อปัจจัยการผลิต ปุ๋ยและสารเคมี และผลิตปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุทางการเกษตรและ การใช้น้ำหมักไล่แมลง

5.2.2 เพิ่มผลผลิต เช่น ปรับปรุงบำรุงดินก่อนปลูก ใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ บริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกช่วง ถูกเวลา และปริมาณที่เหมาะสม หมั่นตรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ กำจัดโรค และแมลงให้ทันเวลา รวมทั้งกำจัดวัชพืช และระยะปลูกและเก็บเกี่ยวในช่วงเวลาที่เหมาะสม

5.2.3 เพิ่มคุณภาพผลผลิต กลุ่มแปลงใหญ่ มีการผลิตสินค้า และควบคุมคุณภาพ เป็นไปตามข้อตกลง กับบริษัท (ลานรับซื้อ) ทำให้สามารถจำหน่ายสินค้าได้ในราคา ที่เหมาะสม และเกิดความพึงพอใจทั้งสองฝ่าย

5.2.4 การตลาด ทางกลุ่มแปลงใหญ่ จัดทำข้อตกลงซื้อขายล่วงหน้ากับบริษัท (ลานรับซื้อ) ซึ่งจะ เข้ามารับซื้อในพื้นที่ ตามคุณภาพและมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งสมาชิกกลุ่มได้รับสิทธิ การจำหน่ายในราคาตาม เงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้า

5.2.5 การบริหารจัดการกลุ่มมีการบริหารจัดการ โดยวางแผนการผลิตรายบุคคล และรายกลุ่มชัดเจน เพื่อให้มีการบริหาร จัดการกลุ่มและการบริหารจัดการผลผลิตมีประสิทธิภาพ โดยคณะกรรมการบริหารจัดการของแปลงใหญ่ ร่วมกันกำหนดข้อตกลง กฎระเบียบของกลุ่ม การซื้อ ปัจจัยการผลิต การใช้เครื่องจักรต่างๆ การดูแลแปลงข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ตลอดจนการเก็บเกี่ยวและจำหน่าย และพัฒนาสมาชิกให้เป็น Young Smart Farmer ,Smart Farmer และ Smart Farmer ต้นแบบ เพื่อความยั่งยืนของกลุ่ม อีกทั้งยังเป็นผู้ประกอบการนิติบุคคล

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย 1) ข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มในงานส่งเสริมการเกษตร แบบแปลงใหญ่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.1 ข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐาน ทางสังคมและเศรษฐกิจของของเกษตรกรแบ่งเป็น 11 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพด จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มและสถาบันทางการเกษตร รายได้ของครัวเรือนต่อปี พื้นที่ถือครองด้านเกษตร จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน แหล่งเงินทุนตั้งรายละเอียดต่อไปนี้

6.1.1 เพศ

บุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 33) การจัดการการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ใน อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า เกษตรกรแปลงใหญ่ ร้อยละ 74.6 เป็นเพศชาย และมลธิชา ทาอาสา (2561, น. 56) ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งของเกษตรกร ในอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 58.9 เป็นเพศหญิง ในขณะที่ ประมวล บัวกฎ (2562, น. 78) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในตำบลแสนสุข อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าพบว่ามีเกษตรกรร้อยละ 52.8 เป็นเพศชาย สอดคล้องกับธีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 41) การใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในอำเภอสว่างเม่น จังหวัดแพร่ พบว่า สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.9 เป็นเพศชาย

6.1.2 อายุ

วรรษมาส แสงประทุม (2560, น. 37) พบว่า สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.1 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี สอดคล้องกับธีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 41) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 30.8 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ในขณะที่มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 56) พบว่า สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.3 มีอายุระหว่าง 41-60 ปี และบุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 33) พบว่า สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 51-55 ปี ร้อยละ 45.8

6.1.3 ระดับการศึกษา

บุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 34) พบว่า เกษตรกรแปลงใหญ่ร้อยละ 88.7 มีการศึกษาใน ระดับจบภาคบังคับ (ป.4 หรือ ป.6) มากที่สุด สอดคล้องกับประมวล บัวกฎ (2562, น. 78) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 66.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และอภิวิชญ์ ไชยคำ (2562, น. 50) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในจังหวัดน่าน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 49.7 แตกต่างจากที่ สมพงษ์ พรหมที (2564, น.63) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 37.0 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

6.1.4 ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพด

บุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 34) พบว่า เกษตรกรแปลงใหญ่ ร้อยละ 73.3 ประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 6-10 ปี มากที่สุด ในขณะที่ ประมวล บัวกฎ (2562, น. 78) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่ามีประสบการณ์ในการทำเกษตร อยู่ในช่วง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.4 สอดคล้องกับ สมพงษ์ พรหมทิ (2564, น.63) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 26.6 มีประสบการณ์มากกว่าหรือเท่ากับ 21 ปี

6.1.5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

บุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 34) พบว่า เกษตรกรแปลงใหญ่ร้อยละ 61.9 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน มากที่สุด สอดคล้องกับ สุธิชา สิมมา (2562, น.51) ที่ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 50.0) มี จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน ในขณะที่ กฤษณะ จันทะนารักษ์ (2564, น. 38) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในพื้นที่ เกษตรแปลงใหญ่ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.9 มีแรงงานระหว่าง 3 - 5 คน

6.1.6 ตำแหน่งทางสังคม

ประมวล บัวกฎ (2562, น. 87) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ไม่มีตำแหน่งทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 77.8 มีตำแหน่งผู้นำในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 22.2 ซึ่งสอดคล้องกับ อภิวิชญ์ ไชยคำ (2562, น. 50) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในจังหวัดน่าน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 71.2 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม และ ร้อยละ 28.8 มีสถานภาพทางสังคม

6.1.7 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันทางการเกษตร

บุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 34) พบว่า เกษตรกรแปลงใหญ่ทั้งหมด ร้อยละ 100.0 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าสหกรณ์มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 80.3 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. มีเพียงร้อยละ 7.7 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ในขณะที่ สมพร रामเนตร (2562, น. 50) พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 48.8 เป็นกลุ่มสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รองลงมา ร้อยละ 43.9 เป็น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 3.3 เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ร้อยละ 1.6 เท่ากัน เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร และกลุ่มสหกรณ์การเกษตร และร้อยละ 0.8 เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มพัฒนาบทบาทสตรีและอสม. ตามลำดับ

6.1.8 รายได้ของครัวเรือนต่อปี

สมพร รามเนตร (2562, น. 48) พบว่า 1) รายได้จากภาคการเกษตร เกษตรกรร้อยละ 45.5 มีรายได้จากภาคการเกษตร 30,001- 40,000 บาท รองลงมาร้อยละ 25.2 มีรายได้ 20,001- 30,000 บาท ร้อยละ 14.6 มี รายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท ร้อยละ 13.8 มีรายได้ 40,001- 50,000 บาท และร้อยละ 0.9 มี รายได้มากกว่าหรือเท่ากับ 50,001 บาท ตามลำดับ 2) รายได้จากนอกภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 50.4 มีรายได้จาก นอกภาค การเกษตร 25,001 - 50,000 บาท รองลงมาร้อยละ 35.0 มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25,000 บาท และร้อยละ 14.6 มีรายได้มากกว่าหรือเท่ากับ 50,001 บาท ตามลำดับ ในขณะที่ บุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 38) พบว่า เกษตรกรแปลงใหญ่ร้อยละ 59.2 มีรายได้รวมภาคการเกษตร 100,001- 150,000 บาทต่อปี มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 19.0 มีรายได้ รวมภาคการเกษตร 50,001-100,000 บาทต่อปี และ 150,001-200,000 บาทต่อปี มีเพียงร้อยละ 2.8 มี รายได้รวมภาคการเกษตรน้อยกว่า หรือเท่ากับ 50,000 บาทต่อปี ตามลำดับ

6.1.9 พื้นที่ถือครองด้านการเกษตร

สมพร รามเนตร (2562, น. 48) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 89.4 มีลักษณะ การถือครองที่ดินเป็นของตนเอง และร้อยละ 42.3 มีลักษณะการถือครองที่ดินโดยการเช่าผู้อื่น จำนวน พื้นที่ของตนเอง พบว่าเกษตรกรร้อยละ 52.0 มีพื้นที่ถือครอง 11- 20 ไร่ รองลงมาร้อยละ 27.6 มีพื้นที่ ถือครองน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ และร้อยละ 9.8 มีพื้นที่ถือครองมากกว่าหรือเท่ากับ 21 ไร่ ตามลำดับ จำนวนพื้นที่เช่าผู้อื่น พบว่า เกษตรกรร้อยละ 16.3 มีการเช่าพื้นที่ที่ดิน ผู้อื่น 11-20 ไร่รองลงมา ร้อยละ 10.6 มีการเช่าพื้นที่ผู้อื่นน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ และร้อยละ 15.4 มีการเช่าพื้นที่ผู้อื่น มากกว่าหรือเท่ากับ 21 ไร่ ตามลำดับ ในขณะที่บุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 35) พบว่า เกษตรกร แปลงใหญ่ ร้อยละ 38.0 มีจำนวนพื้นที่ถือครองทำการเกษตรทั้งหมด 16-20 ไร่ มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 37.4 มีจำนวน พื้นที่ถือครองทำการเกษตรทั้งหมด 11-15 ไร่ ร้อยละ 21.8 มีจำนวนพื้นที่ถือ ครองทำการเกษตรทั้งหมด น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ ร้อยละ 1.4 มีจำนวนพื้นที่ถือครองทำ การเกษตรทั้งหมด 21-25 ไร่ และ 26-30 ไร่ เท่ากัน ตามลำดับ โดยมีจำนวนพื้นที่ถือครองทำ การเกษตรทั้งหมด น้อยสุด 4 ไร่ มากสุด 27 ไร่ เฉลี่ย 14.57 ไร่ ส่วนปณิตา ฮวบเจริญ (2562, น. 52) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 93.56 มีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง รองลงมาร้อยละ 68.7 มีการถือครองที่ดินแบบเช่า และร้อยละ 1.9 มีที่ดินทำปรี ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตร เกษตรกร ร้อยละ 72.8 มีพื้นที่ถือครองทาง การเกษตรมากที่สุดอยู่ในช่วง 11 - 20 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 12.5 มีพื้นที่ ถือครองทางการเกษตร น้อยกว่า 11 ไร่ร้อยละ 9.1 มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 21 - 30 ไร่ ร้อยละ 4.2 มีพื้นที่ถือครองทาง การเกษตร 31 - 40 ไร่ และร้อยละ 1.4 มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร มากกว่า 40 ไร่ โดยมีพื้นที่ถือ ครองทางการเกษตรต่ำสุด 8 ไร่ พื้นที่ถือครองทางการเกษตรสูงสุด

50 ไร่ และพื้นที่ถือครองทาง การเกษตรเฉลี่ย 17.3 ไร่ ในขณะที่ สุธิชา สิมมา (2562, น. 53) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 97.9) มีพื้นที่เป็นของตนเองทั้งหมด และร้อยละ 2.1 มีพื้นที่เป็นของตนเอง และเช่า

6.1.10 จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน

ธีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 38) ที่ศึกษาเรื่อง การใช้เทคโนโลยีการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์พบว่า เกษตรกรร้อยละ 52.4 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อยู่ ระหว่าง 3 – 5 คน รองลงมาร้อยละ 45.5 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 คน และร้อยละ 2.1 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากกว่าหรือเท่ากับ 6 คน โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน ตามลำดับ ในขณะที่ประมวล บั๊กภู (2562, น. 79) พบว่า จำนวนแรงงานในครอบครัวอยู่ในช่วงน้อยกว่า 2 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2 อยู่ในช่วง 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2 และอยู่ในช่วง 5-6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 ตามลำดับ ที่ใช้ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากกว่าหรือเท่ากับ 6 คน โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน ตามลำดับ

6.1.11 แหล่งเงินทุน

สมพร รามเนตร (2562, น. 50) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 94.3 กู้เงินจากแหล่ง อื่นๆ คือ กู้สินเชื่อจากกลุ่มแปลงใหญ่รองลงมาร้อยละ 75.6 กู้สินเชื่อจากกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 52.8 กู้สินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 3.3 เท่ากัน กู้สินเชื่อจากเงินกู้ นอกระบบ และกู้สินเชื่อจากสหกรณ์การเกษตร และร้อยละ 0.8 กู้สินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ ตามลำดับ ในขณะที่ บุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 35) พบว่า เกษตรกรแปลงใหญ่ ร้อยละ 96.5 ใช้เงินตนเอง ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 43.0 แหล่งเงินจาก ธ.ก.ส. ร้อยละ 23.2 แหล่งเงินจากสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 22.5 แหล่งเงินจากกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 7.0 แหล่งเงินจาก ญาติพี่น้อง และร้านค้าการเกษตร เท่ากัน และมีเพียงร้อยละ 1.4 แหล่งเงินนายทุนในหมู่บ้าน

6.2 การบริหารจัดการกลุ่ม

การบริหารจัดการกลุ่มมีประเด็นที่ต้องการศึกษาวิจัย แบ่งเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ การวางแผน (planning) การจัดโครงสร้างองค์กร (organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (staffing) การอำนวยการ (directing) และการควบคุม (controlling) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.2.1 การวางแผน (planning)

วรชมาส แสงประทุม (2560, น. 78) พบว่า ทางกลุ่มยังไม่มี การวางแผนในการจัดการผลผลิตที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ในขณะที่สมพร รามเนตร (2562, น. 102) พบว่า ภาพรวมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการ วางแผน ภาพรวมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับมากทุก ประเด็น สอดคล้องกับการบริหาร จัดการกลุ่มด้านการอำนวยการ และการควบคุม พบว่าอยู่ในระดับมาก

6.2.2 การจัดการองค์กร (organizing)

วรรณมาศ แสงประทุม (2560, น. 80) พบว่า ทางกลุ่มมีความชัดเจนทางด้านการก่อตั้ง โดยมีการคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมมีผังโครงสร้างชัดเจน มีการแบ่งหน้าที่ชัดเจนและมีการคัดเลือกสมาชิกที่ต้องมีความสมัครใจเป็นหลัก ยอมรับกฎกติกาและระเบียบของกลุ่ม ส่วนสมพร รามเนตร (2562, น. 101) พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้านการจัดการองค์กรอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ประเด็น และ อยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น คือสมาชิกมีการร่วมกันในการกำหนดบทบาทของกลุ่มย่อย เพื่อไม่ทำงานซ้ำซ้อนกับกลุ่มใหญ่

6.2.3 การจัดคนเข้าทำงาน (staffing)

วรรณมาศ แสงประทุม (2560, น. 80) พบว่า กลุ่มยังอาศัยการแบ่งงานตามความเหมาะสมและความถนัดของสมาชิก สอดคล้องกับ สมพร รามเนตร (2562, น. 101) พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้านการจัดคนเข้าทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น และ อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น คือ มีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และมีการปรับทัศนคติที่ดีของสมาชิกต่อกิจกรรมกลุ่มและเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม

6.2.4 การอำนวยความสะดวก (directing)

วรรณมาศ แสงประทุม (2560, น. 81) พบว่า ผู้นำกลุ่มมีการดำเนินการครั้งแรกตั้งแต่มีการก่อตั้งกลุ่มขึ้นมา โดยมีการวางแผนและขับเคลื่อนงานอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับ สมพร รามเนตร (2562, น. 102) พบว่า ภาพรวมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการอำนวยความสะดวกทำงานอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้านการอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น คือ กลุ่มมีการอำนวยความสะดวกในการบริการงานต่างๆให้กับสมาชิกเป็นอย่างดี กลุ่มมีการแก้ไขปัญหาพร้อมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ และกลุ่มมีความชัดเจนในการสั่งการแก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม

6.2.5 การควบคุม (controlling)

วรรณมาศ แสงประทุม (2560, น.81) พบว่า การบริหารจัดการที่กลุ่มใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุม คือ ระเบียบข้อบังคับกลุ่ม ส่วนสมพร รามเนตร (2562, น. 102) พบว่า ภาพรวมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการควบคุมอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้านการควบคุมอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น คือ มีการให้รายงานผลของการดำเนินงานกลุ่มให้แก่สมาชิกทราบทุกครั้งในการประชุม

6.3 การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ในด้านการวางแผน (planning) การจัดการองค์กร (organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (staffing) การอำนวยการ (directing) และการควบคุม (controlling) ดังนี้

6.3.1 ด้านการวางแผน (planning)

สมพร รามเนตร (2562, น. 101) พบว่า ภาพรวมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการวางแผน ภาพรวมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับมากทุกประเด็น สอดคล้องกับ การบริหารจัดการกลุ่มด้านการอำนวยการ และการควบคุม พบว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งแตกต่างกับ วรรณมาศ แสงประทุม (2560, น.78) พบว่า ทางกลุ่มยังไม่มี การวางแผนในการจัดการผลผลิตที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน อาจเป็นเพราะมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินการของกลุ่มแตกต่างกัน

6.3.2 การจัดการองค์กร (organizing)

สมพร รามเนตร (2562, น. 101) พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้านการจัดการองค์กรอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ประเด็น และ อยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น คือสมาชิกมีการร่วมกันในการกำหนดบทบาทของกลุ่ย่อย เพื่อไม่ทำงานซ้ำซ้อนกับกลุ่มใหญ่ สอดคล้องกับ เทียน เลารัมย์ (2555, น.313) ศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูกผักอินทรีย์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ากลุ่มมีการกำหนดโครงสร้างหน้าที่ และแบ่งผู้รับผิดชอบออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ตามหน้าที่งาน

6.3.3 การจัดคนเข้าทำงาน (staffing)

สมพร รามเนตร (2562, น. 101) พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้านการจัดคนเข้าทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น และ อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น คือ มีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และมีการปรับทัศนคติที่ดีของสมาชิกต่อกิจกรรมกลุ่มและเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม สอดคล้องกับ วรรณมาศ แสงประทุม (2560, น. 80) พบว่า กลุ่มยังอาศัยการแบ่งงานตามความเหมาะสมและความถนัดของสมาชิก

6.3.4 การอำนวยการ (directing)

สมพร รามเนตร (2562, น. 102) พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้านการอำนวยการอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น คือ กลุ่มมีการอำนวยการความสะดวกในการบริการต่าง ๆ ให้กับสมาชิกเป็นอย่างดี กลุ่มมีการแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ และกลุ่มมีความชัดเจนในการสั่งการแก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม สอดคล้องกับ วรรณมาศ แสงประทุม (2560, น. 81) พบว่า ผู้นำกลุ่มมีการดำเนินการครั้งแรกตั้งแต่มีการก่อตั้งกลุ่มขึ้นมา โดยมีการวางแผนและขับเคลื่อนงานอย่างเป็นรูปธรรม

6.3.5 การควบคุม (controlling)

สมพร รามเนตร (2562, น. 102) พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้านการควบคุมอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น คือมีการให้รายงานผลของการดำเนินงานกลุ่มให้สมาชิกทราบทุกครั้งที่การประชุม สอดคล้องกับ เทียน เสรมาญ (2555, น. 313) พบว่า คณะกรรมการกลุ่มได้ใช้เทคนิคการควบคุมดำเนินงาน 2 แบบ คือเทคนิคการควบคุมระหว่างการดำเนินงานและเทคนิคการควบคุมหลังการดำเนินงาน

6.4 ปัญหาการบริหารจัดการแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

บุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 63) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรแปลงใหญ่ ในอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ปัญหาของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรแปลงใหญ่มีปัญหาราคาปุ๋ยและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชมีราคาแพง เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีราคาแพง การระบาดของแมลงศัตรูพืช โดยเฉพาะหนอนกระทู้คอนข้าง ตื้อยา ทำให้กำจัดได้ยาก ราคาจำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไม่คงที่ ขาดแคลนแรงงานและแรงงานมีค่าจ้างแพง ช่วงที่มีการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์พร้อมกัน จะขาดแคลนรถเก็บเกี่ยว และรถขนส่ง เนื่องจากเกษตรกรแปลงใหญ่ไม่มีรถเป็นของตนเอง ภัยธรรมชาติ เช่น वादภัย ฝนแล้ง เป็นต้น และเกษตรกรแปลงใหญ่ขาดองค์ความรู้ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

อาทิตยา นาครักษ์ และธนพร พัฒนปัญจกุล (2562, น. 45, 50) พบว่า สภาพปัญหาด้านการผลิต เกิดจากเกษตรกรต้องการให้มีปริมาณผลผลิตที่มาก และราคาของปัจจัยการผลิตที่ค่อนข้างสูง นอกจากนี้ยังประสบกับปัญหารอบกวนของศัตรูพืช ประกอบกับขนาดของพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ ทำให้มองข้ามความสำคัญในการดูแลคุณภาพข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปัญหาดังกล่าว พบว่า ผลผลิตที่ได้มีปริมาณ 585 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งน้อยกว่าผลผลิตตามคาดที่ควรได้คือ 1,500 กิโลกรัมต่อไร่ สภาพปัญหาด้านต้นทุน เนื่องจากเกษตรกรไม่มีเงินทุนมากพอที่จะลงทุนด้วยตัวเอง จึงทำให้กู้ยืมเงินทุนกับพ่อค้าคนกลาง โดยการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จำนวนพื้นที่ขนาดใหญ่ ใช้ต้นทุนในการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 3,500 บาท แต่รายได้ผลผลิตที่ได้เฉลี่ยต่อไร่ 3,900 บาท อีกทั้งยังมีค่าใช้จ่ายต่างๆ ของเกษตรกรเอง จึงทำให้ไม่มีทุนเพียงพอสำหรับการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในฤดูกาลเพาะปลูกถัดไป

นัทธมน ชีระกุล และพิมพ์มล แก้วมณี (2564, น. 605) พบว่า ปัญหาด้านการผลิตนั้น ปัญหาสำคัญที่เกษตรกรมักประสบ ได้แก่ การขาดแคลนน้ำใช้เพื่อการเกษตร ผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติ โรคแมลงและศัตรูพืชทำลายผลผลิต ดังนั้น การให้ความรู้และการเข้าช่วยแก้ปัญหาอย่างทันท่วงทีในด้านโรค แมลงและศัตรูพืช เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง รวมถึงการช่วยเหลือด้านการจัดการระบบน้ำในฟาร์มเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกร

สมพร รามเนตร (2562, น. 102) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง ตำบลหนองโรง อำเภอนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ มี 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการวางแผน กลุ่มขาดการร่วมกันวางแผนกิจกรรมกลุ่มที่จะดำเนินการในแต่ละครั้ง สอดคล้องกับการจัดสนทนากลุ่มย่อย พบว่า กลุ่มยังขาดการวางแผนการดำเนินงานกลุ่มที่ชัดเจน เพราะปัจจุบันการวางแผนกลุ่มจะเน้นตามนโยบายของทางราชการ 2) ด้านการจัดการองค์กร กลุ่มขาดการติดต่อระหว่างสมาชิกกลุ่มใหญ่และสมาชิกกลุ่มย่อย เช่น Facebook Line โทรศัพท์ หนังสือ หรือการประชุม 3) การจัดคนเข้าทำงาน กลุ่มขาดการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 4) การอำนวยความสะดวก กลุ่มขาดการประสานงานหรือขาดการสื่อสาร ไม่มีการนำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของสมาชิกไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม และ 5) การควบคุม กลุ่มขาดการประเมินผลหลังการดำเนินการในทุกกิจกรรมของกลุ่ม สอดคล้องกับการจัดสนทนากลุ่มย่อย กลุ่มยังขาดการนำผลการประเมินกิจกรรมในแต่ละครั้งมาหาทางแก้ไข และกลุ่มขาดการรายงานผลในรูปแบบเอกสารผลการดำเนินงานของกลุ่มในแต่ละปีให้แก่สมาชิก เมื่อมีการประชุมใหญ่ประจำปี

6.5 แนวทางการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ปณิตา ฮวบเจริญ (2562, น 99) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในข้าวของเกษตรกรจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า ความรู้และแหล่งความรู้ของเกษตรกรมีความรู้มากที่สุดในระดับเกษตรกรมากกว่าครึ่งมีความรู้ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาเกษตรกรแบบแปลงใหญ่และเรื่องการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นการส่งเสริมที่ยึดพื้นที่คน สินค้า เป็นหลักการในการดำเนินการลักษณะบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

บุหงา จินตวานิชกุล (2561, น 95) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในการผลิตลำไยนอกฤดู จังหวัดสระแก้ว จากผลการจัดทำเวทีสนทนากลุ่ม สรุปออกมาเป็นแนวทางได้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิต ควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีการผลิตให้ได้คุณภาพมาตรฐาน GAP ส่งเสริมการผลิตที่ลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพ ด้านการตลาด ควรส่งเสริมให้รวมกลุ่มเพื่อรวบรวมผลผลิตที่ได้คุณภาพ เพื่อสร้างอำนาจการต่อรองราคากับคลัง ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต เพิ่มมูลค่าสินค้า ส่งเสริมการวางแผนการผลิตให้มีผลผลิตออกในช่วงที่ตลาดต้องการ ด้านพัฒนาเกษตรกร ส่งเสริมการจัดทำแปลงเรียนรู้ ส่งเสริมการยกระดับความรู้ให้เกษตรกรตลอดห่วงโซ่การผลิต และด้านเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมเจ้าหน้าที่เรื่ององค์ความรู้การผลิตลำไยนอกฤดู และเข้าร่วมวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกันกับกลุ่ม

วัชรพงษ์ วงศ์คำปวน (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งหลังนาของเกษตรกรในอำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.0 ได้รับการส่งเสริมจากวิทยุ/เสียงตามสาย โดยหอกระจายข่าวเป็นสื่อมวลชนที่

ใกล้ชิดกับเกษตรกรในพื้นที่มากที่สุด และปัจจุบันระบบการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของหมู่บ้าน และขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพกระจายข่าวครอบคลุมทั่วทั้งหมู่บ้านและตำบล ส่งผลให้เกษตรกรสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของหน่วยงานรัฐได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วและยังสามารถประกาศเน้นย้ำข่าวสารได้หลายครั้งตามที่ต้องการ และแหล่งความรู้จากสื่อบุคคลในประเด็นย่อยการได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารจากผู้นำชุมชน เช่น กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน สอดคล้องกับธีระพงษ์ กำหนด (2561, น.52) พบว่า การได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ของเกษตรกรพบว่าในภาพรวมเกษตรกรได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ต่างๆ ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.37) โดยเกษตรกรได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับมากจาก 2 แหล่ง ได้แก่ แหล่งความรู้จากสื่อมวลชน (ค่าเฉลี่ย 3.57) และแหล่งความรู้จากสื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.54) ตามลำดับเกษตรกรได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลางจาก 2 แหล่ง ได้แก่ แหล่งความรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.18) และแหล่งความรู้จากสื่อกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.17) ตามลำดับ

6.6 ความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่

ในด้านการวางแผน (planning) การจัดการองค์กร (organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (staffing) การอำนวยการ (directing) และการควบคุม (controlling) ดังนี้

6.6.1 ด้านการวางแผน (planning)

สมพร रामเนตร (2562, น. 103) พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการวางแผนอยู่ระดับมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มควรมีการวางแผนด้านการเงิน และด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติการณ ศรีธิทอง (2564, น. 125) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ในภาพรวมความต้องการในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งของเกษตรกร โดยความต้องการลำดับ 1 คือ ด้านการวางแผนผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งซึ่งเกษตรกรมีความต้องการขั้นพื้นฐานที่สามารถดำเนินการได้ทันที ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินการกิจกรรมต่างๆ และลำดับ 2 คือ ด้านการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง แบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การสนับสนุน มีความต้องการในระดับมากที่สุดเกี่ยวข้องกับต้นทุนการผลิต ได้แก่ เงินค่าชดเชยปัจจัยการผลิต แหล่งเงินทุน และปัจจัยการผลิต ตามลำดับ

6.6.2 การจัดการองค์กร (organizing)

สมพร रामเนตร (2562, น. 103) พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการจัดการองค์กรอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มควรมีการแบ่งงานกันทำ โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ๆ และกำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน รองลงมาควรมีกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่ม อย่างชัดเจน และกลุ่ม

ควรมีการคัดเลือกคณะกรรมการตามโครงสร้างของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณมาส แสงประทุม (2560, น.80) พบว่า ทางกลุ่มมีความชัดเจนทางด้านภารกิจตั้ง โดยมีการคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่ม อย่างเป็นรูปธรรม มีผังโครงสร้างชัดเจน มีการแบ่งหน้าที่ชัดเจนและมีการคัดเลือกสมาชิกที่ต้องมีความสมัครใจเป็นหลัก ยอมรับกฎกติกาและระเบียบของกลุ่ม

6.6.3 การจัดคนเข้าทำงาน (staffing)

สมพร รามเนตร (2562, น. 104) พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการ แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการจัดคนเข้าทำงาน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รองลงมาสมาชิกควรมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมกลุ่มและเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม กลุ่มควรมีการรับสมัครคัดเลือกสมาชิกกลุ่ม ที่เข้าจะเข้าร่วมกลุ่มโดยต้องมีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม มิใช่การบังคับให้เข้าร่วมกลุ่ม กลุ่มควรคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่มในการเข้ามาบริหาร และกลุ่มควรมีจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่มย่อยในประเด็นแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ คือกลุ่มควรมีการจัดเวทีย่อยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างสมาชิกเก่าและสมาชิกใหม่เพื่อเป็นการเล่าประสบการณ์ทั้งแง่บวกแง่ลบ ในการเข้าร่วมกลุ่ม และเพื่อเป็นการปรับทัศนคติที่ดีต่อกกลุ่ม และกลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในการเข้าร่วมอบรม ประชุม ซึ่งสอดคล้องการสนทนากลุ่มย่อยมีข้อเสนอแนะ คือ ต้องมีการอบรมให้ความรู้แก่สมาชิก ถึงบทบาทหน้าที่ในการเป็นสมาชิกกลุ่มที่ดี คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มต้องมีความซื่อสัตย์ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน และควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความรักความสามัคคีระหว่างสมาชิกทั้งกลุ่ม

6.6.4 การอำนวยการ (directing)

สมพร รามเนตร (2562, น. 105) พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการอำนวยการ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มควรมีการประสานงาน มีการสื่อสาร และมีการนำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของสมาชิกไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม รองลงมากลุ่มควรมีการอำนวยความสะดวกในการบริการงานต่าง ๆ ให้กับสมาชิกกลุ่มควรมีความชัดเจนในการสั่งการแก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม กลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม และกลุ่มควรมีการแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม

6.6.5 การควบคุม (controlling)

สมพร รามเนตร (2562, น. 105) พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการควบคุม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

5 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มควรมีระบบในการบริหารวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ตลอดจนบริหารสมาชิกให้มีความราบรื่น รองลงมา มีค่าเท่ากัน 2 ประเด็น คือ กลุ่มควรมีการรายงานผลของการดำเนินงานกลุ่มให้แก่สมาชิกทราบทุกครั้งที่มีการประชุม และกลุ่มควรมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่ม อย่างชัดเจนเพื่อลดข้อผิดพลาด กลุ่มควรมีการประเมินผลก่อนการดำเนินการในทุกกิจกรรมของกลุ่ม และกลุ่มควรมีการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการหลังดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว สอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่มย่อยในประเด็นแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ คือ การประเมินผลไม่ควรมีวิธีการที่ยุ่งยากซับซ้อน กลุ่มควรมีสถานที่เก็บวัสดุอุปกรณ์กลุ่มให้ปลอดภัยต่อการสูญหาย พร้อมทั้งสร้างมาตรการในการนำวัสดุอุปกรณ์ไปใช้ และสอดคล้องกับ เทียน เลาภมัญญ (2555, น.313) พบว่าคณะกรรมการกลุ่มได้ใช้เทคนิคการควบคุมดำเนินงาน 2 แบบ คือ เทคนิคการควบคุมระหว่างการทำงาน และเทคนิคการควบคุมหลังการทำงาน

จากที่กล่าวมาข้างต้น กล่าวโดยสรุป จากการพบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี พบว่างานวิจัยดังกล่าวได้ศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันทางการเกษตร รายได้ของครัวเรือนต่อปี พื้นที่ถือครองด้านการเกษตร จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน และแหล่งเงินทุน ประเด็นที่ 2 การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ประเด็นที่ 3 ปัญหาการบริหารจัดการแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และประเด็นที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยในประเด็นที่ 2 ถึงประเด็นที่ 4 จะศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1.การวางแผน (Planning) 2.การจัดการองค์กร (Organizing) 3.การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) 4.การอำนวยความสะดวก (Directing) และ 5.การควบคุม (Controlling) โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำ ตัวแปรดังกล่าวมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี การศึกษาในครั้งนี้จะใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ตามแบบระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย โดยการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 3 กลุ่ม ที่ขึ้นทะเบียนในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (<https://co-farm.doe.go.th/>) สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2567) จำนวน 137 ราย โดยการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มที่ทำการศึกษา

ที่	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	จำนวนสมาชิก (ราย)
1	กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หมู่ 5 ตำบลตากวางทอง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี	53
2	แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หมู่ 11 ตำบลทุ่งโพ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี	33
3	แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บ้านป่าพริก ตำบลทุ่งโพตำบลทุ่งโพ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี	51
รวม		137

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานแปลงใหญ่ระดับจังหวัด จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานแปลงใหญ่ระดับอำเภอ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่รับผิดชอบตำบล จำนวน 1 คน ตัวแทนคณะกรรมการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กลุ่มละ 3 คน รวมเป็น จำนวน 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือไว้ 2 รูปแบบ คือ เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

2.1.1 ชนิดของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์

2.1.2 ลักษณะของเครื่องมือ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ (closed-ended questions) และคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น (open-ended questions) แบบสัมภาษณ์เกษตรกรแบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจเกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยแบ่งโครงสร้างแบบสัมภาษณ์เป็น 3 ตอน ดังนี้

1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำการเกษตร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

2) สภาพทางสังคม ได้แก่ ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันทางการเกษตร

3) สภาพเศรษฐกิจ ได้แก่ การประกอบอาชีพหลัก รายได้หลักของครัวเรือนต่อปี พื้นที่ถือครองด้านการเกษตร จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ การวางแผน (planning) การจัดการองค์กร (organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (staffing) การอำนวยการ (directing) และการควบคุม (controlling) เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ โดยจะหาคะแนนในแต่ละข้อคำถามตามระดับความคิดเห็น เป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 1 หมายถึง การดำเนินการในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง การดำเนินการในระดับน้อย
- 3 หมายถึง การดำเนินการในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง การดำเนินการในระดับมาก
- 5 หมายถึง การดำเนินการในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ได้แก่

ปัญหาในด้านการวางแผน ปัญหาในด้านการจัดการองค์กร ปัญหาในด้านการจัดคนเข้าทำงาน ปัญหาในด้านการอำนวยความสะดวก และปัญหาในด้านการควบคุม เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ โดยจะให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามตามระดับความคิดเห็น เป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 1 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อย
- 3 หมายถึง มีปัญหาในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง มีปัญหาในระดับมาก
- 5 หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ในด้านการวางแผน ด้านการจัดการองค์กร ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านการอำนวยความสะดวกและด้านการควบคุม เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ โดยจะให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามตามระดับความคิดเห็น เป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 1 หมายถึง มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง มีความต้องการในระดับน้อย
- 3 หมายถึง มีความต้องการในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง มีความต้องการในระดับมาก
- 5 หมายถึง มีความต้องการในระดับมากที่สุด

2.1.3 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1) กำหนดสิ่งที่ต้องการวัด ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจเกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ และความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่

โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารวิชาการ หนังสือ เอกสาร บทความ ผลงานทางวิชาการ วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และพิจารณาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

2) การกำหนดประเด็นคำถามในการวิจัย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยครอบคลุมในประเด็นที่ต้องการศึกษา

3) กำหนดรูปแบบของคำถาม ให้ครบทุกประเด็นตามตัวแปร โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ลักษณะข้อมูล และกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คำถามให้เลือกตอบ และคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น

4) การจัดทำแบบสัมภาษณ์แบบร่าง นำแบบสัมภาษณ์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถาม ตรวจสอบแก้ไขเนื้อหาให้ครอบคลุมประเด็นในเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และการใช้ภาษา ตลอดจนพิจารณาความเหมาะสมโดยทั่วไปของแบบสัมภาษณ์

5) การตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์และปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ด้านเนื้อหา ตรวจสอบพิจารณาว่าข้อคำถามวัดได้ตรงและครอบคลุมเนื้อหา และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยแล้ว ดำเนินการปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จึงนำแบบสัมภาษณ์ ไปทำการทดสอบความเที่ยงตรงหรือความเชื่อมั่นกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรของการวิจัย แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ และนำมาปรับปรุงเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัยต่อไป

2.1.4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ดำเนินการก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จทั้งหมดไปนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบว่าแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมานั้นสามารถวัดผลได้ตรงตามที่ต้องการ ครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหาการวิจัยหรือตัวแปรที่ต้องการวัดผลหรือไม่ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงให้เป็นแบบวัดที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ตามเนื้อหาเพื่อนำไปทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสัมภาษณ์ต่อไป

พิชิต ฤทธิจรรยา (2556, น.135-139) กล่าวว่า การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีวิธีการตรวจสอบ ดังนี้

1) การตรวจสอบว่าข้อคำถามในเครื่องมือมีความเป็นตัวแทนของเนื้อหาหรือ ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการจะวัดผลหรือไม่

2) ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาที่วัดกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการจะวัดหรือไม่ วิธีนี้เป็นการ

หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญไม่น้อยกว่า 3 คน เป็นผู้พิจารณาให้คะแนนแต่ละข้อ ดังนี้

- +1 หมายถึง แนใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แนใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 1 หมายถึง แนใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

จากนั้นนำคะแนนผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ โดยใช้สูตร

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม ดังนี้

- 1) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5-1.0 คัดเลือกไว้ใช้ได้
- 2) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

โดยผลการหาค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) ตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตัดสินค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์มีค่าเท่ากับ 0.991 แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ หรือตรงตามเนื้อหา และข้อคำถามข้อนั้นสามารถนำไปใช้ได้

2) การทดสอบความเชื่อถือ (reliability) โดยการนำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไปทำการทดสอบกับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากรของการวิจัยนี้ จากนั้นจึงนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ที่ได้ไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of alpha) ของ Cronbach โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป หลังจากทดสอบเครื่องมือเสร็จให้ระบุค่า Cronbach alpha ของแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ได้ค่า Cronbach's Alpha = 0.967

ตอนที่ 3 ปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ได้ค่า Cronbach's Alpha = 0.926

ตอนที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ได้ค่า Cronbach's Alpha = 0.836

ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค (2561, น.48) สำหรับเกณฑ์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยควรมีค่าสูงกว่า 0.70 จึงจะถือว่าเครื่องมือวิจัยนั้นมีผลการวัดที่มีความเชื่อมั่นและน่าเชื่อถือได้

จากการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นแบบสัมพัทธ์มีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.70 ดังนั้นแบบสัมพัทธ์มีความเชื่อมั่น และสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

2.2 เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.2.1 ชนิดของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประเด็นการ สนทนา กลุ่ม

2.2.2 ลักษณะของเครื่องมือ มีลักษณะเป็นประเด็นการสนทนากลุ่ม ในประเด็น แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ใน 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์กร การจัดการคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุม

2.2.3 การสร้างและทดสอบเครื่องมือ

1) **การสร้างเครื่องมือ** โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสัมพัทธ์สร้างขึ้น โดยศึกษาข้อมูลจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม

2) **การทดสอบเครื่องมือ** การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยนำเสนอประเด็นการสนทนากลุ่มกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และเที่ยงตรงตามเนื้อหา จากนั้นได้ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะให้มีความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ และเที่ยงตรงตามเนื้อหายิ่งขึ้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ด้วยตนเอง โดยกำหนดขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ดังนี้

3.1.1 ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเตรียมการก่อนออกภาคสนามเพื่อเก็บ ข้อมูล การสัมภาษณ์ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การวางแผนการสัมภาษณ์ โดยจัดทำแผนการออกไปสัมภาษณ์ข้อมูล เกษตรกร
- 2) การกำหนดวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ ผู้วิจัยมีการกำหนดวัน เวลา สถานที่ที่จะไปสัมภาษณ์ รวมทั้งมีการนัดหมายล่วงหน้ากับผู้ให้สัมภาษณ์
- 3) การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ที่ต้องใช้ เพื่อการสัมภาษณ์ และการเดินทาง เช่น ดินสอ ปากกา กระดาษช่วยจดบันทึก แบบสัมภาษณ์ และยานพาหนะ
- 4) ประสานงานกับผู้นำและสมาชิกกลุ่ม เพื่อนัดหมายกลุ่มตัวอย่างที่จะให้ สัมภาษณ์

3.1.2 ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอน ใน การสัมภาษณ์ ดังนี้

- 1) แนะนำตัวผู้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยกล่าวแนะนำตนเองโดยแจ้งชื่อ นามสกุลและ แจ้งว่าเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ และสหกรณ์ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการ บริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี เพื่อให้ผู้ให้ สัมภาษณ์รู้จักก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจ และเป็นกันเองกับผู้ให้ สัมภาษณ์

- 2) ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยว่าเป็น อย่างไร เกี่ยวข้องกับเกี่ยวข้องกับสมาชิกเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมีความสำคัญ อย่างไรต่อการให้ข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เห็นถึงประโยชน์และความสำคัญในการวิจัย ครั้งนี้ และชี้แจงการดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้เข้าร่วมการวิจัย โดยแบบสัมภาษณ์จะถูก เก็บรักษาไว้ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ และจะรายงานการวิจัยออกมาเป็นข้อมูลในภาพรวม สำหรับ ข้อมูลรายบุคคลจะมีเพียงผู้วิจัย คณะกรรมการสอบปกป้องวิทยานิพนธ์ที่สามารถดูได้

3.1.3 เริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเริ่มถามคำถามที่เตรียมไว้โดยใช้คำถามที่ ทำ ให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบอย่างง่าย พยายามให้ผู้สัมภาษณ์ตอบในประเด็นที่ต้องการถามทุกข้อ ตามลำดับ

3.1.4 บันทึกผลการสัมภาษณ์ ในขณะที่ให้สัมภาษณ์ผู้วิจัยได้บันทึกผลการ สัมภาษณ์ไปพร้อมกัน ซึ่งการบันทึกผู้วิจัยมีหลักปฏิบัติดังนี้

- 1) บันทึกผลทันทีระหว่างการสัมภาษณ์ ทั้งคำถามปลายเปิดและปลายปิด
- 2) บันทึกตามความเป็นจริงโดยไม่มีอคติข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้บันทึกตามความเป็นจริงโดยไม่มีอคติ

3.1.5 **ขั้นสิ้นสุดของการสัมภาษณ์** มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

- 1) ทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ ของข้อมูลผู้วิจัยได้ทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง
- 2) กล่าวขอบคุณ ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

3.2 **การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ** โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มีขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 กำหนดช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล โดยเป็นการกำหนดแผนการลงพื้นที่ โดยวิธีการสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานแปลงใหญ่ระดับจังหวัด จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานแปลงใหญ่ระดับอำเภอ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่รับผิดชอบตำบล จำนวน 1 คน ตัวแทนคณะกรรมการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กลุ่มละ 3 คน รวมเป็นจำนวน 12 คน

3.2.2 จัดเตรียมเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เตรียมประเด็นการสนทนากลุ่ม

3.2.3 การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ที่ต้องใช้เพื่อการสนทนากลุ่มและการเดินทาง เช่น ดินสอ ปากกา กระดาษฟาง และยานพาหนะ

3.2.4 การประสานงาน เพื่อกำหนดวัน เวลา และสถานที่ ในการจัดเวทีสนทนากลุ่มโดย แจ้งก่อนล่วงหน้า 1 อาทิตย์ และก่อนลงพื้นที่ 1 วัน และทำการนัดหมาย

3.2.5 ดำเนินการจัดการสนทนากลุ่ม โดยดำเนินการตามประเด็นที่เตรียมไว้ โดยใช้ ระยะเวลาในการจัดเวทีสนทนากลุ่ม 90 นาที มีขั้นตอน ดังนี้

1) **แนะนำตัวผู้จัดการสนทนากลุ่ม** โดยแนะนำชื่อ นามสกุล และแจ้งเป็นว่าเป็น นักศึกษาระดับปริญญาโท วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ ของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี โดยพยายามสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง

2) อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และจุดมุ่งหมายในการจัดสนทนากลุ่ม

3) **เริ่มกระบวนการสนทนากลุ่ม** โดยเริ่มคำถามตามประเด็นที่จัดเตรียมไว้ โดยใช้ เวลาประมาณ 1.30 ชั่วโมง

4) **เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการสนทนากลุ่มแล้ว** ผู้ดำเนินการสรุปผลสั้นๆ และวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูล

5) ปิดการสนทนากลุ่ม และกล่าวขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล (data screening) แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (frequencies) ร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการดำเนินงาน นำค่าเฉลี่ยของคะแนนมาประเมินระดับความคิดเห็น มี 5 ระดับ ตามเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

โดยจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

- 1.00 - 1.80 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับน้อยที่สุด
- 1.81 - 2.60 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับน้อย
- 2.61 - 3.40 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับปานกลาง
- 3.41 - 4.20 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับมาก
- 4.21 - 5.00 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ วิธีการแจกแจงความถี่ ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ปัญหาในการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยง นำค่าเฉลี่ยของคะแนนมา ประเมินระดับความคิดเห็น มี 5 ระดับ ตามเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

โดยจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

1.00 - 1.80 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

1.81 - 2.60 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อย

2.61 - 3.40 หมายถึง มีปัญหาในระดับปานกลาง

3.41 - 4.20 หมายถึง มีปัญหาในระดับมาก

4.21 - 5.00 หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ วิธีการแจกแจงความถี่ ด้วยค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ นำค่าเฉลี่ย ของคะแนนระดับความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะมาประเมินระดับความต้องการต่อแนวทาง 5 ระดับ ตามเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

โดยจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

1.00 - 1.80 หมายถึง มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด

1.81 - 2.60 หมายถึง มีความต้องการในระดับน้อย

2.61 - 3.40 หมายถึง มีความต้องการในระดับปานกลาง

3.41 - 4.20 หมายถึง มีความต้องการในระดับมาก

4.21 - 5.00 หมายถึง มีความต้องการในระดับมากที่สุด

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล มาจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ในประเด็น การวางแผน เช่น การวางแผนสนับสนุนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของ องค์กร ขั้นตอนการวางแผน ประสิทธิภาพของแผน เป็นต้น การจัดการองค์กร เช่น การแบ่งหน้าที่การทำงาน ขอบเขตความ รับผิดชอบ โครงสร้างองค์กร สายบังคับบัญชา การกระจายหรือรวมอำนาจ เป็นต้น การจัดคนเข้า ทำงาน เช่น ตำแหน่งของสมาชิก การพัฒนาและฝึกอบรม การอำนวยความสะดวก เช่น ภาวะผู้นำ การจูงใจ การติดต่อสื่อสาร การประสาน การควบคุม เช่น กลไกการควบคุม กระบวนการควบคุม และประเภท การควบคุม เป็นต้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน ทั้งหมด 137 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และเก็บรวบรวมเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่มจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกและจัดระบบข้อมูล โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตอนที่ 3 ปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตอนที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตอนที่ 5 การสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจเกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

N = 137

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	59	43.1
หญิง	78	56.9
2. อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี	9	6.6
41-50	28	20.4
51-60	56	40.9
61-70	43	31.4
มากกว่าหรือเท่ากับ 71 ปี	1	0.7
ต่ำสุด = 32 สูงสุด = 71 ค่าเฉลี่ย = 55.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.836		
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	48	35
มัธยมศึกษาตอนต้น	47	34.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	39	28.5
อนุปริญญา/ปวส.	1	0.7
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	2	1.5
4. ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	52	38
11-15	47	34.3
16-20	31	22.6
21-25	1	0.7
มากกว่าหรือเท่ากับ 26	6	4.4
ต่ำสุด = 5 สูงสุด = 30 ค่าเฉลี่ย = 14.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 5.269		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

N = 137

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	16	11.7
3 – 4	85	62
มากกว่าหรือเท่ากับ 5	36	26.3
ต่ำสุด = 2 สูงสุด = 6 ค่าเฉลี่ย = 3.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.056		

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของเกษตรกรแสดงค่าจำนวน ร้อยละของเพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกร และประสบการณ์ในการปลูกอ้อย ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) **เพศ** พบว่า เกษตรกรร้อยละ 56.9 เป็นหญิงและอีกร้อยละ 43.1 เป็นเพศชาย ตามลำดับ

2) **อายุ** พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 40.9 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี รองลงมา ร้อยละ 31.4 มีอายุระหว่าง 61-70 ปี ร้อยละ 20.4 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 6.6 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และร้อยละ 0.7 มีอายุระหว่าง 71 ปี ขึ้นไป ตามลำดับ โดยเกษตรกร มีอายุต่ำสุด 32 ปี และมีอายุสูงสุด 71 ปี อายุเฉลี่ย 55.95 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.836 ปี

3) **ระดับการศึกษา** พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 35 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 34.3 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 28.5 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า (ปวช.) ร้อยละ 1.5 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และน้อยที่สุด ร้อยละ 0.7 มีการศึกษา อนุปริญญา/ปวส. ตามลำดับ

4) **ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** พบว่า เกษตรกรร้อยละ 38.0 มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี รองลงมา ร้อยละ 34.3 มีประสบการณ์ 11-15 ปี ร้อยละ 22.6 มีประสบการณ์ 16-20 ปี ร้อยละ 4.4 มีประสบการณ์ 26-30 ปี และร้อยละ 0.7 มีประสบการณ์ 21-25 ปี ตามลำดับ โดยมีประสบการณ์น้อยที่สุด 5 ปี และมากที่สุด 30 ปี มีประสบการณ์ เฉลี่ย 14.36 ปี และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.269 ปี

5) **จำนวนสมาชิกในครัวเรือน** พบว่า เกษตรกรร้อยละ 62.0 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 3 – 4 คน ร้อยละ 26.3 สมาชิกในครัวเรือนจำนวน 5 – 6 คน น้อยที่สุดร้อยละ 11.7 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 คน ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 2 คน สูงสุดที่ 6 คน และเฉลี่ยที่ 3.82 คน

1.2 สภาพทางสังคม ประกอบด้วย ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบัน
ทางการเกษตร ปรากฏดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลสภาพทางสังคม

N = 137		
สภาพทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่งทางสังคม		
ไม่มี	123	89.8
มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	14	10.2
ผู้ใหญ่บ้าน	2	1.5
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	4	2.9
สมาชิก อบต./เทศบาล	2	1.5
อื่นๆ (ระบุ)(อสม.).....	6	4.3
2. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันทางการเกษตร		
กลุ่มเกษตรกร	33	24.1
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน/กลุ่มเกษตรกร	104	75.9

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นข้อมูลสภาพทางสังคมของเกษตรกร ปรากฏผลการวิเคราะห์
ข้อมูล ดังนี้

1) **ตำแหน่งทางสังคม** พบว่า เกษตรกรร้อยละ 89.8 ที่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม และ
ส่วนที่เหลือร้อยละ 10.2 ที่มีตำแหน่งทางสังคม ซึ่งมีตำแหน่งทางสังคม ดังนี้ ร้อยละ 4.3 เป็น
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ร้อยละ 2.9 เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 1.5 เป็น
ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิก อบต./เทศบาล เท่ากัน ตามลำดับ

2) **การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันทางการเกษตร** พบว่า เกษตรกรทั้งหมดเป็นสมาชิก
กลุ่ม/สถาบันทางการเกษตร เกษตรกรร้อยละ 75.9 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน/กลุ่มเกษตรกร
รองลงมา ร้อยละ 24.1 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ตามลำดับ

1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

การศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย การประกอบอาชีพหลัก รายได้ของครัวเรือนต่อปี รายได้รวมจากภาคการเกษตร รายได้รวมจากนอกภาคการเกษตร พื้นที่ถือครองด้านการเกษตร จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน ผลการวิเคราะห์ปรากฏผลดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ

N = 137		
สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
1. การประกอบอาชีพหลัก		
ทำนา	135	98.5
ทำไร่	2	1.5
2. รายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)		
2.1 รายได้ในภาคการเกษตร		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 150,000	18	13.1
150,001 – 200,000	33	24.1
200,001 – 250,000	36	26.3
250,001 – 300,000	24	17.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 300,001	26	19.0
ค่าต่ำสุด = 82,000 ค่าสูงสุด = 645,000 ค่าเฉลี่ย = 245,107.30		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 100,142.469		
2.1.1 รายได้จาก การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000	4	2.9
50,001 – 100,000	70	51.1
100,001 - 150,000	33	24.1
150,001 – 200,000	20	14.6
มากกว่าหรือเท่ากับ 200,001	10	7.3
ค่าต่ำสุด = 42,000 ค่าสูงสุด = 320,000 ค่าเฉลี่ย = 116,818.25		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 49,906.712		

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N = 137		
สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
2.1.2 รายได้จากการภาคการเกษตรอื่นๆ		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000	3	2.2
50,001 – 100,000	42	30.7
100,001 - 150,000	58	42.3
150,001 – 200,000	16	11.7
มากกว่าหรือเท่ากับ 200,001	18	13.1
ค่าต่ำสุด = 40,000 ค่าสูงสุด = 360,000 ค่าเฉลี่ย = 131,586.86		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 59,538.283		
2.2 รายได้รวมนอกภาคการเกษตร		
ไม่มีรายได้	75	54.7
มีรายได้	62	45.3
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25,000	10	7.3
25,001 – 50,000	41	29.9
50,001 – 75,000	7	5.1
75,001 – 100,000	3	2.2
มากกว่าหรือเท่ากับ 100,001	1	0.7
ค่าต่ำสุด = 15,000 ค่าสูงสุด = 110,000 ค่าเฉลี่ย = 40,612.90		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 21,879.967		
3. พื้นที่ถือครองด้านการเกษตร		
3.1 ที่ดินของตนเอง		
ไม่มีพื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตัวเอง	1	0.7
มีพื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตัวเอง	136	99.3
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15	38	27.7
16 – 30	79	57.7
มากกว่าหรือเท่ากับ 31	19	13.9
ค่าต่ำสุด = 9 ค่าสูงสุด = 50 ค่าเฉลี่ย = 21.21 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.485		

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N = 137		
สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
3.2 ที่ดินเช่า		
ไม่มีที่ดินเช่า	129	94.2
มีที่ดินเช่า	8	5.8
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	1	0.7
6 – 10	4	2.9
มากกว่าหรือเท่ากับ 11	3	2.2
ค่าต่ำสุด = 5 ค่าสูงสุด = 15 ค่าเฉลี่ย = 11.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.536		
4. จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน (คน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	90	65.7
3 – 4	46	33.6
มากกว่าหรือเท่ากับ 5	1	0.7
ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 5 ค่าเฉลี่ย = 2.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.653		
5. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทำการเกษตร		
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ทุนตนเอง	112	81.80
ธ.ก.ส.	88	64.2
สหกรณ์	2	1.5
กองทุนหมู่บ้าน	26	19
นายทุน/พ่อค้าคนกลาง	13	9.5
กลุ่มเกษตรกร	1	0.7
อื่นๆ ระบุ...(สินเชื่อพัฒนาการเกษตรกลุ่มแปลงใหญ่)..	30	21.9

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) การประกอบอาชีพหลัก พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 98.5 ประกอบอาชีพหลักทำนา และร้อยละ 4.1 ประกอบอาชีพหลักทำไร่

2) รายได้ครัวเรือนเกษตรกร

2.1) รายได้ภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 26.3 มีรายได้ภาคการเกษตร 200,001 - 250,000 บาทต่อปี รองลงมา ร้อยละ 24.1 มีรายได้ภาคการเกษตรระหว่าง 150,001 - 200,000 บาทต่อปี ร้อยละ 19.0 มีรายได้ภาคการเกษตรมากกว่าหรือเท่ากับ 300,001 บาทต่อปี ร้อยละ 17.5 มีรายได้ภาคการเกษตร 200,001 - 250,000 บาทต่อปี และร้อยละ 6.9 มีรายได้ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 150,000 บาทต่อปี ตามลำดับ โดยมีรายได้ภาคการเกษตร ต่ำสุด 82,000 บาทต่อปี สูงสุด 645,000 บาทต่อปี รายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 245,107.30 บาทต่อปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 101,142.469 บาทต่อปี

2.1.1) รายได้จากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 51.1 มีรายได้จากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 50,001 - 100,000 บาทต่อปี รองลงมา ร้อยละ 24.1 รายได้ จากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ระหว่าง 100,001 - 150,000 บาทต่อปี ร้อยละ 14.6 รายได้จากการ ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ระหว่าง 150,001 - 200,000 บาทต่อปี ร้อยละ 17.5 มีรายได้จากการปลูก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากกว่าหรือเท่ากับ 200,001 บาทต่อปี และร้อยละ 2.9 มีรายได้จากการปลูก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาทต่อปี ตามลำดับ โดยมีรายได้จากการปลูก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ต่ำสุด 42,000 บาทต่อปี สูงสุด 320,000 บาทต่อปี รายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 116,818.25 บาทต่อปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 49,906.712 บาทต่อปี

2.1.2) รายได้จากภาคการเกษตรอื่นๆ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 42.3 มี รายได้จากภาคการเกษตรอื่นๆ ระหว่าง 100,001 - 150,000 บาทต่อปี รองลงมา ร้อยละ 30.7 รายได้ จากรายได้จากภาคการเกษตรอื่นๆ ระหว่าง 50,001 - 100,000 บาทต่อปี ร้อยละ 13.1 รายได้จาก ภาคการเกษตรอื่นๆ มากกว่าหรือเท่ากับ 200,001 บาทต่อปี ร้อยละ 11.7 มีรายได้จากภาค การเกษตรอื่นๆ ระหว่าง 150,001- 200,000 บาทต่อปี และร้อยละ 2.2 มีรายได้จากการภาค การเกษตรอื่นๆ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาทต่อปี ตามลำดับ โดยมีรายได้ภาคการเกษตรอื่นๆ ต่ำสุด 40,000 บาทต่อปี สูงสุด 360,000 บาทต่อปี รายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 131,586.86 บาทต่อปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 59,538.283 บาทต่อปี

2.2) รายได้รวมนอกภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 54.7 ไม่มีรายได้รวม นอกภาคการเกษตร และเกษตรกร ร้อยละ 45.3 มีรายได้รวมนอกภาคการเกษตร โดยมีรายละเอียด ดังนี้ เกษตรกร ร้อยละ 29.9 มีรายได้รวมนอกภาคการเกษตร ระหว่าง 25,001 - 50,000 บาทต่อปี รองลงมา ร้อยละ 7.3 รายได้รวมนอกภาคการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 25,000 บาทต่อปี ร้อยละ 5.1 มีรายได้รวมนอกภาคการเกษตร ระหว่าง 50,001 - 75,000 บาทต่อปี ร้อยละ 2.2 รายได้รวมนอก ภาคการเกษตร ระหว่าง 75,001 - 100,000 บาทต่อปี และร้อยละ 0.7 มีรายได้รวมนอกภาค การเกษตรมากกว่าหรือเท่ากับ 100,001 บาทต่อปี ตามลำดับ โดยมีรายได้รวมนอกภาคการเกษตร

ต่ำสุด 15,000 บาทต่อปี สูงสุด 110,000 บาทต่อปี รายได้รวมนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 40,612.90 บาทต่อปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 21,879.967 บาทต่อปี

3) พื้นที่ถือครองด้านการเกษตร

3.1) **พื้นที่ถือครองด้านการเกษตรของตนเอง** พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 0.7 ไม่มีพื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตัวเอง และร้อยละ 99.3 มีพื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตัวเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้ เกษตรกร ร้อยละ 57.7 มีพื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตัวเอง ระหว่าง 16 – 30 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 19.2 มีพื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตัวเอง น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 ไร่ ร้อยละ 13.7 มีพื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตัวเอง มากกว่าหรือเท่ากับ 31 ไร่ขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตัวเองต่ำสุด 9 ไร่ สูงสุด 50 ไร่ พื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตัวเองเฉลี่ย 21.21 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.485 ไร่

3.2) **พื้นที่ถือครองด้านการเกษตรที่เช่า** พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 94.2 ไม่มีที่ดินเช่า และ ร้อยละ 5.8 มีที่ดินเช่า โดยมีรายละเอียดดังนี้ เกษตรกร ร้อยละ 2.9 มีที่ดินเช่า ระหว่าง 6 – 10 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 19.2 มีที่ดินเช่ามากกว่าหรือเท่ากับ 11 ไร่ ร้อยละ 13.7 มีที่ดินเช่า น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตัวเองต่ำสุด 5 ไร่ สูงสุด 15 ไร่ พื้นที่ดินเช่าเฉลี่ย 11.25 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.536 ไร่

4) **จำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน** พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 65.7 มีแรงงานในครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 รองลงมา ร้อยละ 33.6 มีแรงงานในครัวเรือนจำนวน 3 - 4 คน ร้อยละ 2.7 น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ตามลำดับ โดยมีแรงงานในครัวเรือน ต่ำสุด 1 คน สูงสุด 5 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.37 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.653 คน

5) **แหล่งเงินทุนและสินเชื่อ** พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 81.8 ใช้เงินส่วนตัวเป็นแหล่งเงินทุน รองลงมาคือ ร้อยละ 64.2 ใช้เงินกู้จาก ธ.ก.ส. เป็นแหล่งเงินทุน ร้อยละ 21.9 ใช้เงินกู้จากสินเชื่อพัฒนาการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ร้อยละ 19.0 ใช้เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งทุน ร้อยละ 9.5 ใช้เงินกู้จากจากนายทุน/พ่อค้าคนกลาง ร้อยละ 2.7 ใช้เงินกู้จากสหกรณ์เป็นแหล่งทุน และร้อยละ 0.7 ใช้เงินกู้จากกลุ่มเกษตรกรเป็นแหล่งทุน ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

การศึกษากิจการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนางรอง จังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วยประเด็นด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) การวางแผน (planning) 2) การจัดการองค์กร (organizing) 3) การจัดคนเข้าทำงาน (staffing) 4) การอำนวยการ (directing) และ 5) การควบคุม (controlling) โดยใช้คำถามที่มีลักษณะการประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย มีเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินการกลุ่มตามเกณฑ์คะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด และการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

ตารางที่ 4.4 การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ด้านการวางแผน

ประเด็น	ระดับการดำเนินการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
N = 137								
1. ด้านการวางแผน						3.91	มาก	
						(0.680)		
1. มีการกำหนดเป้าหมาย	0	2	31	68	36	4.01	มาก	1
วัตถุประสงค์และทิศทาง	(0.0)	(1.5)	(22.6)	(49.6)	(26.3)	(0.743)		
การดำเนินการของกลุ่ม								
2. มีการกำหนดแผนกิจกรรม	0	1	35	66	35	3.99	มาก	2
แผนการผลิต การตลาด	(0.0)	(0.7)	(25.5)	(48.2)	(25.5)	(0.737)		
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของ								
สมาชิกกลุ่มร่วมกัน								

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

N = 137

ประเด็น	ระดับการดำเนินการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
3. มีการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน	0 (0.0)	12 (8.8)	35 (25.5)	74 (54.0)	16 (11.7)	3.69 (0.793)	มาก	4
4. มีการวางแผนด้านการเงินและด้านงบประมาณ ของกลุ่มร่วมกัน	0 (0.0)	8 (5.8)	47 (23.4)	52 (38.0)	45 (1.3)	3.98 (0.895)	มาก	3

จากตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการกลุ่มข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านการวางแผน ผลปรากฏเป็นดังนี้

ด้านการวางแผน พบว่า ข้อมูลการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการวางแผน ในภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายละเอียดพบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย = 4.01) การกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิตการตลาดของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกกลุ่มร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย = 3.99) มีการวางแผนด้านการเงินและด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย = 3.98) และมีการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย และ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย = 3.69) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ด้านการจัดการองค์กร

N = 137

ประเด็น	ระดับการดำเนินการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
2. ด้านจัดการองค์กร						3.94	มาก	
						(0.535)		
1. มีการกำหนดโครงสร้าง ของกลุ่ม และคัดเลือก คณะกรรมการกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เหรัญญิก และคณะกรรมการ กลุ่ม เป็นต้น	0 (0.0)	1 (0.7)	32 (23.4)	48 (35.0)	56 (40.9)	4.16 (0.807)	มาก	2
2. มีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มอย่าง ชัดเจน เพื่อใช้ในการ บริหารงานกลุ่ม	0 (0.0)	3 (2.2)	12 (8.8)	63 (46.0)	59 (43.1)	4.30 (0.721)	มาก ที่สุด	1
3. มีการดำเนินงานตาม บทบาทหน้าที่ที่กำหนด ตามโครงสร้างของกลุ่ม	0 (0.0)	6 (4.4)	14 (10.2)	70 (51.1)	47 (34.3)	4.15 (0.775)	มาก	3
4. สมาชิกมีส่วนร่วมในการ กำหนดบทบาทของ คณะกรรมการดำเนินงาน ของกลุ่ม	0 (0.0)	28 (20.4)	47 (34.3)	50 (36.5)	12 (8.8)	3.34 (0.902)	มาก	5
5. มีการกำหนดวิธีการ ติดต่อระหว่างสมาชิก ภายในกลุ่ม เช่น โทรศัพท์ LINE Facebook หรือ การประชุม เป็นต้น	0 (0.0)	10 (7.3)	30 (21.9)	84 (61.3)	13 (9.5)	3.73 (0.733)	มาก	4

จากตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ด้านการจัดการองค์กร ผลปรากฏเป็นดังนี้

ด้านการจัดการองค์กร พบว่าข้อมูลการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการจัดการองค์กร ในภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.94) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ มีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 4.30) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ มีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม และคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เภรัญญิก และ คณะกรรมการกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 4.16) รองลงมา มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดตาม โครงสร้างของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 4.15) มีการกำหนดวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เช่น โทรศัพท์ LINE Facebook หรือการประชุม เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย = 3.73) และสมาชิกมีส่วนร่วมในการ กำหนดบทบาทของ คณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 3.34) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านการจัดคนเข้าทำงาน

N = 137

ประเด็น	ระดับการดำเนินการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
3. ด้านการจัดคนเข้าทำงาน						3.85	มาก	
						(0.486)		
1. มีการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน เช่น คณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น	0 (0.0)	2 (1.5)	42 (30.7)	58 (42.3)	35 (25.5)	3.92 (0.786)	มาก	2
2. มีการคัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม โดยต้องมีความสมัครใจ มิใช่ การบังคับให้เข้าร่วมกลุ่ม	0 (0.0)	0 (0.0)	46 (33.6)	39 (28.5)	52 (38.0)	4.04 (0.848)	มาก	1
3. คณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่ม	0 (0.0)	1 (0.7)	36 (26.3)	71 (51.8)	29 (21.2)	3.69 (0.709)	มาก	4

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

N = 137

ประเด็น	ระดับการดำเนินการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
4. มีทัศนคติที่ดีของสมาชิก ต่อกิจกรรมกลุ่มและเพื่อน สมาชิก	0 (0.0)	29 (21.2)	36 (26.3)	53 (38.7)	19 (13.9)	3.45 (0.977)	มาก	5
5.มีการสร้างแรงจูงใจให้ สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมใน การเรียนรู้ การฝึกอบรม และ แลกเปลี่ยน ประสบการณ์	0 (0.0)	6 (4.4)	32 (23.4)	67 (48.9)	32 (23.4)	3.91 (0.800)	มาก	3

จากตารางที่ 4.6 การวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ผลปรากฏเป็น ดังนี้

ด้านการจัดคนเข้าทำงาน พบว่า ข้อมูลการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการจัดคนเข้า
ทำงาน ในภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.85) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละ
ด้านพบว่ามีการดำเนินการในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ มีการคัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม โดย
ต้องมีความสมัครใจ มิใช่ การบังคับให้เข้าร่วมกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 4.04) รองลงมามีการจัดบุคคลให้
เหมาะสมกับความสามารถของ แต่ละคน เช่น คณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย = 3.92)
มีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยน ประสบการณ์
(ค่าเฉลี่ย = 3.91) คณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่ม
(ค่าเฉลี่ย = 3.69) และมีทัศนคติที่ดีของสมาชิกต่อกิจกรรมกลุ่มและเพื่อนสมาชิก (ค่าเฉลี่ย = 3.45)
ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านการอำนวยความสะดวก

N = 137

ประเด็น	ระดับการดำเนินการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
4. ด้านการอำนวยความสะดวก						4.03 (0.466)	มาก	
1. กลุ่มมีการอำนวยความสะดวกในการให้บริการต่างๆ กับสมาชิกเป็นอย่างดี	0 (0.0)	3 (2.2)	32 (23.4)	58 (42.3)	44 (32.1)	4.04 (0.803)	มาก	4
2. กลุ่มมีความชัดเจนในการสั่งการมอบหมายหน้าที่แก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม	0 (0.0)	2 (1.5)	30 (21.9)	59 (43.1)	46 (33.6)	4.09 (0.781)	มาก	2
3. กลุ่มมีการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของ กิจกรรมนั้นๆ	0 (0.0)	0 (0.0)	38 (27.7)	56 (40.9)	43 (31.4)	4.04 (0.771)	มาก	3
4.กลุ่มมีการสร้างแรงจูงใจ ให้แก่คณะกรรมการ กลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม	0 (0.0)	4 (2.9)	42 (30.7)	66 (48.2)	25 (1.3)	3.82 (0.759)	มาก	5
5. กลุ่มมีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม	0 (0.0)	0 (0.0)	33 (24.1)	51 (37.2)	53 (38.7)	4.15 (0.782)	มาก	1

จากตารางที่ 4.7 ข้อมูลการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง ด้านการอำนวยความสะดวก ผลปรากฏเป็น ดังนี้

ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า ข้อมูลการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการอำนวยความสะดวก ในภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.02) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ กลุ่มมีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของ

สมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 4.15) รองลงมา กลุ่มมีความชัดเจนในการสั่งการมอบหมายหน้าที่แก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.09) กลุ่มมีการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของ กิจกรรมนั้น ๆ (ค่าเฉลี่ย = 4.04) กลุ่มมีการอำนวยความสะดวกในการให้บริการต่าง ๆ กับสมาชิกเป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ย = 4.04) และกลุ่มมีการสร้างแรงจูงใจ ให้แก่คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 3.82) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ข้อมูลการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านการควบคุม

N = 137

ประเด็น	ระดับการดำเนินการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
5. ด้านการควบคุม						3.93	มาก	
						(0.628)		
1. มีการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว	0 (0.0)	4 (2.9)	36 (26.3)	51 (37.2)	46 (33.6)	4.01 (0.849)	มาก	2
2. มีการรายงานผลการดำเนินงานกลุ่ม ให้สมาชิกทราบทุกครั้งเมื่อมีการประชุมกลุ่ม	0 (0.0)	4 (2.9)	42 (30.7)	65 (47.4)	26 (19.0)	3.82 (0.766)	มาก	4
3. กลุ่มมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน	0 (0.0)	2 (1.5)	29 (21.2)	69 (50.4)	37 (27.0)	4.03 (0.737)	มาก	1
4. กลุ่มมีการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	98 (62.0)	6 (4.4)	38 (27.7)	61 (44.5)	32 (23.4)	3.87 (0.821)	มาก	3

จากตารางที่ 4.8 ข้อมูลการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านการควบคุม ผลปรากฏเป็น ดังนี้

ด้านการควบคุม พบว่า ข้อมูลการบริหารจัดการกลุ่มด้านการควบคุม ในภาพรวม มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.93) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ กลุ่มมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ย = 4.03) รองลงมา มีการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ ดำเนินการหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว (ค่าเฉลี่ย = 4.01) กลุ่มมีการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม(ค่าเฉลี่ย = 3.87) และมีการรายงานผลการดำเนินงานกลุ่ม ให้สมาชิกทราบทุกครั้งเมื่อมีการประชุมกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 3.82) ตามลำดับ

ตาราง 4.9 สรุปภาพรวมข้อมูลการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ด้าน	ระดับการดำเนินการ			
	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย	อันดับ
1. การวางแผน	3.91	0.680	มาก	4
2. การจัดการองค์กร	3.93	0.535	มาก	2
3. การจัดคนเข้าทำงาน	3.85	0.485	มาก	5
4. การอำนวยความสะดวก	4.03	0.466	มาก	1
5. การควบคุม	3.93	0.628	มาก	3
ค่ารวมเฉลี่ย	3.93		มาก	

จากตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ภาพรวม ผลปรากฏเป็น ดังนี้

สรุปโดยภาพรวมข้อมูลการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในด้านต่างๆ มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.93) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านมีการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ การอำนวยความสะดวก (ค่าเฉลี่ย = 4.03) อยู่ในระดับมาก เท่ากัน 2 ด้าน ได้แก่ การจัดการองค์กร (ค่าเฉลี่ย = 3.93) และ การควบคุม (ค่าเฉลี่ย = 3.93) และการวางแผน (ค่าเฉลี่ย = 3.91) และการจัดคนเข้าทำงาน (ค่าเฉลี่ย = 3.85) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัญหาด้านการบริหารกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

การศึกษาปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วยประเด็นด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) การวางแผน (planning) 2) การจัดการองค์กร (organizing) 3) การจัดคนเข้าทำงาน (staffing) 4) การอำนวยการ (directing) และ 5) การควบคุม (controlling) โดยใช้คำถามที่มีลักษณะการประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย มีเกณฑ์การประเมินผลการมีปัญหาด้านการบริหารกลุ่มตามเกณฑ์คะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีปัญหาในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีปัญหาในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด และการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

ตารางที่ 4.10 ปัญหาด้านการบริหารกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ด้านการวางแผน

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
N = 137								
1. ด้านการวางแผน						1.77	น้อยที่สุด	
						(0.551)		
1. กลุ่มขาดการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และทิศทางการดำเนินการของกลุ่ม	54	57	23	3	0	1.82	น้อย	2
	(39.4)	(41.6)	(16.8)	(2.2)	(0.0)	(0.788)		
2. กลุ่มขาดการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ร่วมกัน	60	57	18	2	0	1.72	น้อยที่สุด	3
	(43.8)	(41.6)	(13.1)	(1.5)	(0.0)	(0.745)		

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

N = 137

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
3. กลุ่มไม่ได้มีการดำเนิน กิจกรรมตามเป้าหมาย และ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ร่วมกัน	59 (43.1)	62 (45.3)	14 (10.2)	2 (1.5)	0 (0.0)	1.70 (0.711)	น้อย ที่สุด	4
4. กลุ่มขาดการวางแผน ด้านการเงินและด้าน งบประมาณของกลุ่ม ร่วมกัน	47 (34.3)	68 (49.6)	20 (14.6)	2 (1.5)	0 (0.0)	1.83 (0.723)	น้อย	1

จากตารางที่ 4.10 การวิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
ด้านการวางแผน ผลการวิจัยพบว่า

ด้านการวางแผน พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ในภาพรวมอยู่ใน
ระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 1.77) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็นพบว่า กลุ่มขาดการวางแผน
ด้านการเงินและด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย = 1.83) รองลงมา กลุ่มขาดการกำหนด
เป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินการของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 1.82) กลุ่มขาดการกำหนด
แผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย = 1.72) และกลุ่มไม่ได้มี
การดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย = 1.70) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 ปัญหาด้านการบริหารกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านจัดการองค์กร

N = 137

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
2. ด้านจัดการองค์กร						1.82 (0.501)	น้อย	
1. กลุ่มไม่มีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม และคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เภรัญญิก และคณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น	58 (42.3)	58 (42.3)	19 (13.9)	2 (1.5)	0 (0.0)	1.74 (0.748)	น้อย ที่สุด	5
2. กลุ่มไม่มีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่ม	58 (42.3)	43 (31.4)	33 (24.1)	3 (2.2)	0 (0.00)	1.86 (0.859)	น้อย	3
3. กลุ่มไม่มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดตามโครงสร้างของกลุ่ม	56 (40.9)	41 (29.9)	40 (29.2)	0 (0.00)	0 (0.00)	1.88 (0.832)	น้อย	2
4. สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทของคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม	53 (38.7)	65 (47.4)	18 (13.1)	1 (0.7)	0 (0.0)	1.76 (0.702)	น้อย ที่สุด	4
5. กลุ่มไม่มีการกำหนดวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม	46 (33.6)	62 (45.3)	29 (21.2)	0 (0.00)	0 (0.00)	1.88 (0.732)	น้อย	1

จากตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ด้านการจัดการองค์กร ผลการวิจัยพบว่า

ด้านการจัดการองค์กร พบว่าปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ด้านการจัดการองค์กร ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.82) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่ามี กลุ่มไม่มีการกำหนดวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 1.88) รองลงมากลุ่มไม่มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดตามโครงสร้างของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 1.88) กลุ่มไม่มีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 1.86) และสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทของ คณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 1.76) นอกจากนี้มีประเด็นด้านการจัดการองค์กรอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ กลุ่มไม่มีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม และคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เภรัญญิก และคณะกรรมการกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 1.74) เป็นต้นตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 ปัญหาด้านการบริหารกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านจัดคนเข้าทำงาน

N = 137

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
3. ด้านการจัดคนเข้าทำงาน						1.84	น้อย	
						(0.565)		
1. กลุ่มขาดการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน เช่น คณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น	48 (35.0)	59 (43.1)	29 (21.2)	1 (0.7)	0 (0.0)	1.88 (0.762)	น้อย	2
2. กลุ่มมีการบังคับให้สมาชิกกลุ่ม โดยที่สมาชิกไม่มีความสมัครใจเข้าร่วม	46 (33.6)	68 (49.6)	22 (16.1)	1 (0.7)	0 (0.0)	1.84 (0.710)	น้อย	3
3. คณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่ไม่มีความรู้ความสามารถ และไม่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่ม	52 (38.0)	66 (48.2)	18 (13.1)	1 (0.7)	0 (0.0)	1.77 (0.699)	น้อยที่สุด	5
4. สมาชิกไม่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมกลุ่มและเพื่อนสมาชิก	52 (38.0)	64 (46.7)	19 (13.9)	2 (1.5)	0 (0.0)	1.79 (0.732)	น้อยที่สุด	4

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

N = 137

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
5.กลุ่มขาดการสร้าง แรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามา มีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	47 (34.3)	56 (40.9)	33 (24.1)	1 (0.7)	0 (0.0)	1.91 (0.781)	น้อย	1

จากตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ผลการวิจัยพบว่า

ด้านการจัดคนเข้าทำงาน พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.84) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า กลุ่มขาดการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (ค่าเฉลี่ย = 1.91) รองลงมากลุ่มขาดการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน เช่น คณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย = 1.88) และกลุ่มมีการบังคับให้เป็นสมาชิกกลุ่ม โดยที่สมาชิกไม่มีความสมัครใจเข้าร่วม (ค่าเฉลี่ย = 1.84) และอยู่ในระดับน้อยที่สุด 2 ประเด็นได้แก่สมาชิกไม่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมกลุ่มและ เพื่อนสมาชิก (ค่าเฉลี่ย = 1.79) และคณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่ไม่มีความรู้ความสามารถ และไม่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 1.77) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 ปัญหาด้านการบริหารกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านการอำนวยความสะดวก

N = 137

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
4. ด้านการอำนวยความสะดวก						1.78	น้อย	
						(0.568)	ที่สุด	
1. กลุ่มขาดการอำนวยความสะดวก	55	56	25	1	0	1.80	น้อย	2
ความสะดวกในการบริการงานต่าง ๆ ให้กับสมาชิก	(40.1)	(40.9)	(18.2)	(0.7)	(0.0)	(0.759)	ที่สุด	
2. กลุ่มขาดความชัดเจนในการสั่งการแก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม	57	64	13	2	0	1.78	น้อย	4
	(41.6)	(39.4)	(18.2)	(0.1๗)	(0.0)	(0.764)	ที่สุด	
3. กลุ่มขาดการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ทำให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของ กิจกรรมนั้นๆ	58	64	13	2	0	1.70	น้อย	5
	(42.3)	(46.7)	(9.5)	(1.5)	(0.0)	(0.700)	ที่สุด	
4. กลุ่มขาดการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการ กลุ่มและสมาชิกกลุ่ม	48	63	47	1	0	1.85	น้อย	1
	(35.0)	(46.0)	(18.2)	(0.7)	(0.0)	(0.737)		
5. กลุ่มไม่มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม	52	61	24	0	0	1.80	น้อย	3
	(38.0)	(44.5)	(17.5)	(0.0)	(0.0)	(0.719)	ที่สุด	

จากตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ด้านการอำนวยความสะดวก ผลการวิจัยพบว่า

ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่าปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ด้านการอำนวยความสะดวก ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 1.78) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าในระดับน้อยมี 1 ประเด็นได้แก่ กลุ่มขาดการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการ กลุ่มและสมาชิกกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 1.85) และอยู่ในระดับน้อยที่สุดมี 4 ประเด็น กลุ่มขาดการอำนวยความสะดวกในการบริการงานต่าง ๆ ให้กับสมาชิก (ค่าเฉลี่ย = 1.80) รองลงมากลุ่มไม่มีการรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 1.80) กลุ่มขาดความชัดเจนในการสั่งการแก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย = 1.78) และกลุ่มขาดการแก้ไขปัญหาาร่วมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อที่จะให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ (ค่าเฉลี่ย = 1.70) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ปัญหาด้านการบริหารกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านการควบคุม

N = 137

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
5. ด้านการควบคุม						1.80	น้อยที่สุด	
1. กลุ่มขาดการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ ดำเนินการหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว	54 (39.4)	51 (37.2)	32 (23.4)	19 (12.0)	0 (0.00)	1.84 (0.779)	น้อย	1
2. กลุ่มขาดการรายงานผลการดำเนินงานกลุ่ม ให้สมาชิกทราบทุกครั้งเมื่อมีการประชุมกลุ่ม	57 (41.6)	54 (39.4)	25 (18.2)	1 (0.7)	0 (0.00)	1.78 (0.764)	น้อยที่สุด	3
3. กลุ่มขาดการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน	62 (45.3)	47 (34.3)	28 (20.4)	0 (0.00)	0 (0.00)	1.75 (0.774)	น้อยที่สุด	4

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

N = 137

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
4. กลุ่มขาดการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	52 (38.0)	59 (43.1)	25 (18.2)	1 (0.7)	0 (0.0)	1.82 (0.750)	น้อย	2

จากตารางที่ 4.14 การวิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ด้านการควบคุมผลการวิจัยพบว่า

ด้านการควบคุม พบว่าปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ด้านการควบคุมในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 1.80) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า มีที่อยู่ในระดับน้อย 2 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มขาดการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ ดำเนินการหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว (ค่าเฉลี่ย = 1.84) รองลงมาคือกลุ่มขาดการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (ค่าเฉลี่ย = 1.82) และที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด 2 ประเด็น กลุ่มขาดการรายงานผลการดำเนินงานกลุ่ม ให้สมาชิกทราบทุกครั้งเมื่อมีการประชุมกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 1.78) และกลุ่มขาดการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ย = 1.75) ตามลำดับ

ตาราง 4.15 สรุปปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

N = 137

ด้าน	ระดับปัญหา			
	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย	อันดับ
1. การวางแผน	1.78	0.551	น้อยที่สุด	5
2. การจัดการองค์กร	1.82	0.501	น้อย	2
3. การจัดคนเข้าทำงาน	1.84	0.565	น้อย	1
4. การอำนวยความสะดวก	1.78	0.568	น้อยที่สุด	4
5. การควบคุม	1.80	0.576	น้อยที่สุด	3
ค่ารวมเฉลี่ย	1.80		น้อยที่สุด	

จากตารางที่ 4.15 การวิเคราะห์สรุปปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผลการวิจัยพบว่า

โดยภาพรวมปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ อยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 1.80) และเมื่อพิจารณาปัญหาแต่ละด้านอยู่ในระดับน้อย 2 ด้าน ได้แก่ การจัดคนเข้าทำงาน (ค่าเฉลี่ย = 1.84) และการจัดการองค์กร (ค่าเฉลี่ย = 1.82) และอยู่ในระดับน้อยที่สุด 3 ด้าน ได้แก่ การควบคุม (ค่าเฉลี่ย = 1.80) การอำนวยความสะดวก (ค่าเฉลี่ย = 1.78) และการวางแผน (ค่าเฉลี่ย = 1.78) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วยประเด็นด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) การวางแผน (planning) 2) การจัดการองค์กร (organizing) 3) การจัดคนเข้าทำงาน (staffing) 4) การอำนวยการ (directing) และ 5) การควบคุม (controlling) โดยใช้คำถามที่มีลักษณะการประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย มีเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินการกลุ่มตามเกณฑ์คะแนน ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีความต้องการในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีความต้องการในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีความต้องการในระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีความต้องการในระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด และการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

ตารางที่ 4.16 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการแปลงใหญ่ ด้านการวางแผน

ประเด็น	ระดับความต้องการแนวทางการส่งเสริม (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
N = 137								
1. ด้านการวางแผน						4.26	มาก	
						(0.454)	ที่สุด	
1. กลุ่มควรมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และทิศทางการดำเนินการของกลุ่มให้ชัดเจน	0	0	19	64	54	4.26	มาก	2
	(0.0)	(0.0)	(13.9)	(46.7)	(39.4)	(0.686)	ที่สุด	
2. กลุ่มควรมีการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาดของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกร่วมกัน	0	0	15	63	59	4.32	มาก	1
	(0.0)	(0.0)	(13.3)	(67.1)	(19.6)	(0.663)	ที่สุด	

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

N = 137

ประเด็น	ระดับความต้องการแนวทางการส่งเสริม (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
3. กลุ่มควรมีการดำเนิน กิจกรรมตามเป้าหมาย และ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ร่วมกัน	0 (0.0)	0 (0.0)	34 (24.8)	54 (39.4)	49 (35.8)	4.11 (0.773)	มาก	4
4.กลุ่มควรมีการวางแผน ด้านการเงิน และด้าน งบประมาณของกลุ่ม ร่วมกัน	0 (0.0)	1 (0.7)	30 (21.9)	46 (33.6)	60 (43.8)	4.20 (0.806)	มาก	3

จากตารางที่ 4.16 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ด้านการวางแผน
ผลการวิจัยพบว่า

ด้านการวางแผน พบว่าความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหาร ด้านการ
วางแผนในจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.26) เมื่อพิจารณา
รายละเอียดพบว่า กลุ่มควรมีการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาดของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ของ
สมาชิกร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย = 4.32) รองลงมากลุ่มควรมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทาง
การดำเนินการของกลุ่มให้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย = 4.26) กลุ่มควรมีการวางแผนด้านการเงิน และด้าน
งบประมาณของกลุ่มร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย = 4.20) กลุ่มควรมีการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย และ
วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย = 4.11) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการแปลงใหญ่ ด้านจัดการองค์กร

N = 137

ประเด็น	ระดับความต้องการแนวทางการส่งเสริม (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
2. ด้านจัดการองค์กร						4.14 (0.465)	มาก	
1. กลุ่มควรมีการคัดเลือก คณะกรรมการตาม โครงสร้างของกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เหรัญญิก และ คณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น	0 (0.0)	4 (2.9)	38 (27.7)	62 (45.3)	33 (24.1)	3.91 (0.794)	มาก	5
2. กลุ่มควรมีการกำหนด กฎระเบียบ ข้อบังคับของ กลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อใช้ ในการบริหารงานกลุ่ม	0 (0.0)	4 (2.9)	28 (20.4)	56 (40.9)	49 (35.8)	4.09 (0.821)	มาก	4
3. กลุ่มควรมีการให้สมาชิก มีส่วนร่วมกัน ในการ กำหนดบทบาทหน้าที่ ตามโครงสร้างของกลุ่ม	0 (0.0)	0 (0.0)	33 (24.1)	51 (37.2)	53 (38.7)	4.18 (0.797)	มาก	1
4. กลุ่มควรให้สมาชิกมี ส่วนร่วมในการกำหนด บทบาทของคณะกรรมการ ดำเนินงานของกลุ่ม	0 (0.0)	0 (0.0)	31 (22.6)	52 (38.0)	54 (39.4)	4.17 (0.772)	มาก	2
5. กลุ่มควรมีวิธีการติดต่อ ระหว่างสมาชิกภายใน กลุ่ม เช่น โทรศัพท์ LINE Facebook หรือการ ประชุม เป็นต้น	0 (0.0)	0 (0.0)	25 (18.2)	67 (48.9)	45 (32.8)	4.15 (0.702)	มาก	3

จากตารางที่ 4.17 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ด้านการจัดการ
องค์กร ผลการวิจัยพบว่า

ด้านการจัดการองค์กร พบว่าความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ด้านการจัดการองค์กร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น (ค่าเฉลี่ย = 4.14) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า กลุ่มควรมีการให้สมาชิกมีส่วนร่วมกัน ในการกำหนดบทบาทหน้าที่ ตามโครงสร้างของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 4.18) รองลงมากลุ่มควรมีการให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทของคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 4.17) กลุ่มควรมีวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เช่น โทรศัพท์ LINE Facebook หรือการประชุม เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย = 4.15) กลุ่มควรมีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 4.09) และกลุ่มควรมีการคัดเลือกคณะกรรมการตามโครงสร้างของกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เภรัญญิก และคณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย = 3.91) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการแปลงใหญ่ ด้านการจัดคนเข้าทำงาน

N = 137

ประเด็น	ระดับความต้องการแนวทางการส่งเสริม (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
3. ด้านการจัดคนเข้าทำงาน						4.20	มาก	
						(0.482)		
1. กลุ่มควรมีการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน เช่น คณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น	0 (0.0)	0 (0.0)	18 (13.1)	44 (32.1)	75 (54.7)	4.42 (0.714)	มากที่สุด	1
2. กลุ่มควรมีการคัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม โดยต้องมีความสมัครใจ มีใบการบังคับให้เข้าร่วมกลุ่ม	0 (0.0)	0 (0.0)	36 (26.3)	63 (46.0)	38 (27.7)	4.01 (0.737)	มาก	5
3. กลุ่มควรคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่มในการเข้ามาบริหารกลุ่ม	0 (0.0)	0 (0.0)	23 (16.8)	60 (43.8)	54 (39.4)	4.23 (0.717)	มากที่สุด	2

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

N = 137

ประเด็น	ระดับความต้องการแนวทางการส่งเสริม (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
4. สมาชิกควรมีทัศนคติที่ ดีต่อกิจกรรมกลุ่มและ เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม	0 (0.0)	1 (0.7)	32 (23.4)	50 (36.5)	54 (39.4)	4.15 (0.800)	มาก	4
5. กลุ่มควรมีการสร้าง แรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามา มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	0 (0.0)	0 (0.0)	38 (27.7)	33 (24.1)	66 (48.2)	4.20 (0.850)	มาก	3

จากตารางที่ 4.18 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ผลการวิจัยพบว่า

ด้านการจัดคนเข้าทำงาน พบว่าความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.20) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มควรมีการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน เช่น คณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย = 4.42) รองลงมากลุ่มควรคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่มในการเข้ามาบริหารกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 4.23) และอยู่ในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (ค่าเฉลี่ย = 4.20) รองลงมาสมาชิกควรมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมกลุ่มและ เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 4.15) และกลุ่มควรมีการคัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม โดยต้องมีความสมัครใจ มิใช่การบังคับให้เข้าร่วมกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 4.01) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการแปลงใหญ่ ด้านการอำนวยความสะดวก

N = 137

ประเด็น	ระดับความต้องการแนวทางการส่งเสริม (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
4. ด้านการอำนวยความสะดวก						4.19	มาก	
						(0.486)		
1. กลุ่มควรมีการอำนวยความสะดวกในการให้บริการต่าง ๆ กับสมาชิกเป็นอย่างดี	0 (0.0)	0 (0.0)	27 (19.7)	58 (42.3)	52 (38.0)	4.18 (0.740)	มาก	3
2. กลุ่มควรมีความชัดเจนในการส่งกรมอบหมายหน้าที่แก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม	0 (0.0)	0 (0.0)	31 (22.6)	65 (47.4)	41 (29.9)	4.07 (0.724)	มาก	5
3. กลุ่มควรมีการแก้ไขปัญหาาร่วมกันระหว่างดำเนิน กิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ	0 (0.0)	0 (0.0)	19 (13.9)	55 (40.1)	63 (46.0)	4.32 (0.706)	มากที่สุด	1
4. กลุ่มขาดการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม	0 (0.0)	0 (0.0)	29 (21.2)	56 (40.9)	52 (38.0)	4.17 (0.753)	มาก	4
5. กลุ่มควรมีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุง เพื่อการบริหารงานกลุ่ม	0 (0.0)	0 (0.0)	27 (19.7)	57 (41.6)	53 (38.7)	4.19 (0.743)	มาก	2

จากตารางที่ 4.19 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ด้านการอำนวยความสะดวก ผลการวิจัยพบว่า

ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่าความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ด้านการอำนวยความสะดวก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.19) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มควรมีการแก้ไขปัญหาพร้อมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ (ค่าเฉลี่ย = 4.32) และอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น กลุ่มควรมีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 4.19) รองลงมาควรมีการอำนวยความสะดวกในการให้บริการต่าง ๆ กับสมาชิกเป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ย = 4.18) กลุ่มขาดการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 4.17) และกลุ่มควรมีความชัดเจนในการส่งการมอบหมายหน้าที่แก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.07) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการแปลงใหญ่ ด้านการควบคุม

N = 137

ประเด็น	ระดับความต้องการแนวทางการส่งเสริม (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
5. ด้านการควบคุม						4.15	มาก	
						(0.559)		
1. กลุ่มควรมีการประเมินผล ในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว	0 (0.0)	0 (0.0)	34 (24.8)	64 (46.7)	39 (28.5)	4.04 (0.732)	มาก	4
2. กลุ่มควรมีการรายงาน ผลของการดำเนินงาน กลุ่ม ให้แก่สมาชิกทราบ ทุกครั้งในการประชุม	0 (0.0)	0 (0.0)	33 (24.1)	48 (35.0)	56 (40.9)	4.17 (0.791)	มาก	2
3. กลุ่มควรมีตัวชี้วัดความ ประสบผลสำเร็จของการ ดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน	0 (0.0)	0 (0.0)	26 (19.0)	51 (37.2)	60 (43.8)	4.25 (0.755)	มาก ที่สุด	1
4. กลุ่มควรมีการบริหาร จัดการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ของกลุ่มให้ สมาชิกได้ใช้ประโยชน์ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	0 (0.0)	0 (0.0)	30 (21.9)	55 (40.1)	52 (38.0)	4.16 (0.760)	มาก	3

จากตารางที่ 4.20 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ด้านการควบคุมผลการวิจัยพบว่า

ด้านการควบคุม พบว่าความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ด้านการควบคุม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.15) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มควรมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ย = 4.25) และอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น กลุ่มควรมีการรายงานผลของการดำเนินงานกลุ่มให้แก่สมาชิกทราบทุกครั้งที่ในการประชุม (ค่าเฉลี่ย = 4.17) รองลงมาควรมีการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.16) และกลุ่มควรมีการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว (ค่าเฉลี่ย = 4.04) ตามลำดับ

ตาราง 4.21 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการแปลงใหญ่

N = 137

ด้าน	ระดับความต้องการแนวทางการส่งเสริม			
	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย	อันดับ
1. การวางแผน	4.26	0.454	มากที่สุด	1
2. การจัดการองค์กร	4.14	0.465	มาก	5
3. การจัดคนเข้าทำงาน	4.20	0.482	มาก	2
4. การอำนวยความสะดวก	4.19	0.486	มาก	3
5. การควบคุม	4.15	0.559	มาก	4
ค่ารวมเฉลี่ย	4.19		มาก	

จากตารางที่ 4.21 การวิเคราะห์สรุปแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า

โดยภาพรวมแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ มีความต้องการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.19) และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ การวางแผน (ค่าเฉลี่ย = 4.26) และอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดคนเข้าทำงาน (ค่าเฉลี่ย = 4.20) รองลงมาด้านการอำนวยความสะดวก (ค่าเฉลี่ย = 4.19) การควบคุม (ค่าเฉลี่ย = 4.15) และการจัดการองค์กร (ค่าเฉลี่ย = 4.14) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 การสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

จากการสนทนากลุ่มกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานแปลงใหญ่ระดับจังหวัด จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานแปลงใหญ่ระดับอำเภอ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่รับผิดชอบตำบล จำนวน 1 คน ตัวแทนคณะกรรมการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กลุ่มละ 3 คน รวมเป็น จำนวน 12 คน ในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองฉางจังหวัดอุทัยธานี มีกรอบประเด็นข้อคำถาม มีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นที่ 1 ปัญหาในการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- การวางแผน
- การจัดการองค์กร
- การจัดคนเข้าทำงาน
- การอำนวยความสะดวก
- การควบคุม

ประเด็นที่ 2 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- การวางแผน
- การจัดการองค์กร
- การจัดคนเข้าทำงาน
- การอำนวยความสะดวก
- การควบคุม

ประเด็นที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- การวางแผน
- การจัดการองค์กร
- การจัดคนเข้าทำงาน
- การอำนวยความสะดวก
- การควบคุม

ผลจากการสนทนากลุ่ม พบว่า

1. ปัญหาในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

1.1 ด้านการวางแผน

- 1) กลุ่มยังขาดการวางแผนการดำเนินงานกลุ่มที่ชัดเจน โดยส่วนใหญ่การวางแผนกลุ่มจะเน้นการขับเคลื่อนตามนโยบายของทางราชการ
- 2) กลุ่มยังขาดการมีส่วนร่วม ในการระดมสมองการวางแผนการพัฒนากลุ่มจะขับเคลื่อนแค่เพียงคณะกรรมการกลุ่ม เท่านั้น
- 3) กลุ่มขาดการวางแผนด้านการเงินของกลุ่มเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด มากกว่าการให้สมาชิกกู้ยืมอย่างเดียว
- 4) กลุ่มยังไม่มีกรวางแผนรองรับกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมถึงบางกิจกรรมของกลุ่มที่ได้วางแผนไว้แต่ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้

1.2 ด้านการจัดการองค์กร

- 1) กลุ่มยังขาดความชัดเจน ในการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การบริหารงานกลุ่มโดยส่วนใหญ่หน้าที่ต่าง ๆ มักจะตกกับคณะกรรมการกลุ่มเพียงไม่กี่คน
- 2) กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงบทลงโทษของกลุ่มที่ตั้งไว้ไม่สามารถจัดการได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากกลุ่มต้องการหลีกเลี่ยงความรู้สึกขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น
- 3) สมาชิกกลุ่มยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง เช่น เมื่อมีการจัดประชุมวางแผนการดำเนินงานกลุ่ม การอบรม สัมมนา ก็ยังไม่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว

1.3 ด้านการจัดคนเข้าทำงาน

- 1) สมาชิกกลุ่มบางส่วนยังไม่เข้าใจเงื่อนไขในการดำเนินงานของกลุ่มแปลงใหญ่
- 2) คณะกรรมการยังขาดการวิเคราะห์ในการรับสมัครเข้าร่วมกลุ่ม
- 3) คณะกรรมการกลุ่มบางคนขาดความรู้เรื่องการพัฒนาศักยภาพผู้นำขององค์กร
- 4) กลุ่มยังขาดการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์

1.4 ด้านการอำนวยความสะดวก

- 1) กลุ่มขาดการอำนวยความสะดวกในการบริการงานต่างๆให้กับสมาชิก
- 2) กลุ่มขาดการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน การแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ยังคงให้ประธานกลุ่มเป็นคนตัดสินใจ
- 3) สมาชิกกลุ่มบางคนเข้ามาเพื่อหวังผลประโยชน์ในเรื่องของการกู้เงินเพียงอย่างเดียว
- 4) กลุ่มยังขาดการสร้างแรงจูงใจให้ให้แก่คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม เช่น ค่าตอบแทนจากการปฏิบัติงาน

1.5 ด้านการควบคุม

- 1) กลุ่มขาดการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ ดำเนินการหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว
- 2) กลุ่มขาดการรายงานผลการดำเนินงานกลุ่ม ให้สมาชิกทราบทุกครั้งเมื่อมีการประชุมกลุ่ม
- 3) กลุ่มขาดการรายงานผลในรูปแบบเอกสารผลการดำเนินงานของกลุ่มในแต่ละปี ให้แก่สมาชิก ในการประชุมประจำปี
- 4) ตัวชี้วัดความสำเร็จของกิจกรรมของกลุ่มยังไม่ชัดเจน

2. แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่

2.1 ด้านการวางแผน

- 1) กลุ่มควรมีการดำเนินการจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล รายกลุ่ม และแผนการตลาด ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอหรือหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง
- 2) กลุ่มควรมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินการกลุ่ม ร่วมกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ รวมถึงภาคเอกชน เพื่อการบูรณาการเพื่อความยั่งยืน
- 3) กลุ่มควรวางแผนการบริหารจัดการด้านการเงิน และงบประมาณของกลุ่มเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 4) กลุ่มควรมีการวางแผนเรื่องการเงิน และงบประมาณให้มีความถูกต้อง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

โดยสรุป ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณ โดยภาพรวมเกษตรกรมีข้อเสนอแนะต่อแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ด้านการวางแผนอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาประเด็นเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ กลุ่มควรมีการกำหนดแผนกิจกรรมการผลิต การตลาดของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกร่วมกัน ทั้งนี้ควรมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินการของกลุ่มให้ชัดเจน รวมถึงกลุ่มควรมีการวางแผนด้านการเงิน และด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน เพื่อให้กลุ่มมีการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย และ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน

2.2 ด้านการจัดการองค์กร

- 1) กลุ่มควรมีการให้สมาชิกมีส่วนร่วมกัน ในการกำหนดบทบาทหน้าที่ ตามโครงสร้างของกลุ่ม
- 2) กลุ่มควรประชุมคณะกรรมการจัดการกลุ่ม รวมถึงควรมีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของสมาชิกเพื่อนำไปปรับปรุง เพื่อการบริหารงานกลุ่ม เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม

3) กลุ่มควรมีกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกภายในกลุ่ม มี เพื่อให้บริหารงานเป็นไปด้วยความอย่างราบรื่น

4) กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงบทลงโทษของกลุ่มที่ตั้งไว้ ควรมีการยึดปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างราบรื่น

โดยสรุป ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณ โดยภาพรวมเกษตรกรมีข้อเสนอแนะต่อแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ด้านการจัดการองค์กรอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาประเด็นเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ กลุ่มควรมีการให้สมาชิกมีส่วนร่วมกัน ในการกำหนดบทบาทหน้าที่ ตามโครงสร้างของกลุ่ม และควรให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทของคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม นอกจากนี้กลุ่มควรมีวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เช่น โทรศัพท์ LINE Facebook หรือการประชุม เป็นต้น ทั้งนี้กลุ่มควรมีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่ม และควรมีการคัดเลือกคณะกรรมการตามโครงสร้างของกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เหนรัญญิก และคณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น

2.3 ด้านการจัดคนเข้าทำงาน

- 1) กลุ่มควรมีการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของ แต่ละคน
- 2) ในการรับสมัครสมาชิกเพื่อเข้ามาร่วมกลุ่ม ควรมีหลักเกณฑ์ รวมถึงการเข้ามาเป็นสมาชิกจะต้องทำด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่การบังคับ
- 2) กลุ่มควรมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน โดยให้ผู้ที่ม่ประสบการณ์มาให้มุมมองทั้งข้อดีและข้อเสียในการมาเป็นสมาชิก เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อกกลุ่มและเพื่อนสมาชิก
- 3) กลุ่มควรมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อให้ทุกคนทราบถึงหน้าที่ของตนเอง

โดยสรุป ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณ โดยภาพรวมเกษตรกรมีข้อเสนอแนะต่อ แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ด้านการจัดคนเข้าทำงานอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาประเด็นเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ กลุ่มควรมีการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของ แต่ละคน เช่น คณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น และควรคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่มในการเข้ามาบริหารกลุ่ม รวมถึงกลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ นอกจากนี้สมาชิกควรมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมกลุ่มและ เพื่อนสมาชิกในกลุ่มและการคัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม โดยต้องมีความสมัครใจ มิใช่ การบังคับให้เข้าร่วมกลุ่ม

2.4 ด้านการอำนวยความสะดวก

- 1) กลุ่มควรมีการแก้ไขปัญหาพร้อมกันระหว่างดำเนิน กิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ
- 2) มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงการบริหารงานกลุ่มเพื่อให้เกิดความราบรื่น
- 3) กลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในการเข้าร่วมอบรม ประชุม โดยที่ มีการสนับสนุนทั้งด้านเครื่องมือการเกษตรและความรู้ทางเทคนิคใหม่ๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกมีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการทำงาน

โดยสรุป ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณ โดยภาพรวมเกษตรกรมีข้อเสนอแนะต่อแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ด้านการอำนวยความสะดวกอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาประเด็นเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ กลุ่มควรมีการแก้ไขปัญหาพร้อมกันระหว่างดำเนิน กิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ ทั้งนี้กลุ่มควรมีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงาน นอกจากนี้ควรมีการอำนวยความสะดวกในการให้บริการต่าง ๆ กับสมาชิกเป็นอย่างดี รวมถึงสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม และควรมีความชัดเจนในการส่งมอบหมายหน้าที่แก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม

2.5 ด้านการควบคุม

- 1) กลุ่มมีการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของการ ดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน
- 2) กลุ่มควรมีการรายงานผลของการดำเนินงานกลุ่ม ให้แก่สมาชิกทราบทุกครั้งที่มีการประชุม
- 3) กลุ่มควรมีการวางแผนการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

โดยสรุป ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณ โดยภาพรวมเกษตรกรมีข้อเสนอแนะต่อ แนวทาง การส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ด้านการควบคุมอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาประเด็นเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ กลุ่มควรมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการ ดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน นอกจากนี้กลุ่มควรมีการรายงานผลของการดำเนินงานกลุ่มให้แก่สมาชิกทราบทุกครั้งที่มีการประชุม และกลุ่มควรมีการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ทั้งนี้กลุ่มควรมีการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

3. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่

3.1 การวางแผน

คณะกรรมการบริหารกลุ่มควรมีการสร้างความรู้ และพัฒนาทักษะด้านการบริหารจัดการ ส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนการผลิต การจัดการเงินทุน การควบคุมคุณภาพ และการจัดการความเสี่ยง ในการเข้าร่วมอบรมกับหน่วยงาน ทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมถึงการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างกลุ่ม แปลงใหญ่ต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ และเทคโนโลยีการผลิต รวมถึงด้านการตลาด

3.2 การจัดการองค์กร

การบริหารจัดการกลุ่มควรมียึดหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นสำคัญ รวมถึงมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อประสานงานกับสมาชิกภายในกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกให้ชัดเจน และต้องอยู่ในกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มโดยเน้นการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3.3 การจัดคนเข้าทำงาน

ควรมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อให้ทุกคนทราบถึงหน้าที่ของตนเอง และกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงบทลงโทษของกลุ่มที่ตั้งไว้ ควรมีการยึดปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างราบรื่นรวมถึงมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การฝึกอบรม เพื่อพัฒนาทักษะ และเสริมสร้างประสบการณ์รวมถึงการปรับทัศนคติที่ดีต่อการร่วมกิจกรรมกลุ่ม และเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม

3.4 การอำนวยความสะดวก

คณะกรรมการกลุ่มและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการร่วมจัดเวทีเพื่อหาแนวทางร่วมกันในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ รวมถึงรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่มให้เป็นรูปธรรม และสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในการเข้าร่วมอบรม ประชุม โดยที่มีการสนับสนุนทั้งด้านเครื่องมือการเกษตร และความรู้ทางเทคนิคใหม่ๆ เพื่อเพิ่มทักษะให้สมาชิกมีการพัฒนาในการทำงานต่อไป

3.5 การควบคุม

ควรมีการรายงานผลการดำเนินงานและมีการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจนรวมถึงข้อผิดพลาดจากการดำเนินงานของกลุ่มให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อหาแนวทางในการวางแผน และสนับสนุนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของกลุ่มต่อไป นอกจากนี้ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกิจกรรมที่ดำเนินการทั้งที่ประสบผลสำเร็จและไม่ประสบผลสำเร็จเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

4. สรุปภาพรวมปัญหา แนวทางการส่งเสริม และข้อเสนอแนะการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

4.1 ด้านการวางแผน

ปัญหา	แนวทางการส่งเสริม	ข้อเสนอแนะ
1) กลุ่มยังขาดการวางแผนการดำเนินงานกลุ่มที่ชัดเจน โดยส่วนใหญ่การวางแผนกลุ่มจะเน้นการขับเคลื่อนตามนโยบายของทางราชการ	1) กลุ่มควรมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และทิศทางการดำเนินการกลุ่มร่วมกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ รวมถึงภาคเอกชน เพื่อการบูรณาการเพื่อความยั่งยืน	คณะกรรมการบริหารกลุ่มควรมีการสร้างความรู้ และพัฒนาทักษะด้านการบริหารจัดการ ส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนการผลิต การจัดการเงินทุน การควบคุมคุณภาพ และการจัดการความเสี่ยง ในการเข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมถึง
2) กลุ่มยังขาดการมีส่วนร่วมในการระดมสมอง การวางแผนการพัฒนากลุ่ม จะขับเคลื่อนแค่เพียง คณะกรรมการกลุ่ม เท่านั้น	2) กลุ่มควรมีการดำเนินการจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล รายกลุ่ม และแผนการตลาด ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ หรือหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง	การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างกลุ่ม แปลงใหญ่ต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ และเทคโนโลยีการผลิต รวมถึงด้านการตลาด
3) กลุ่มขาดการวางแผนด้านการเงินของกลุ่มเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด มากกว่าการให้สมาชิกกู้ยืมอย่างเดียว	3) กลุ่มควรวางแผนการบริหารจัดการด้านการเงิน และงบประมาณของกลุ่มเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด	

4.2 ด้านการจัดการองค์กร

ปัญหา	แนวทางการส่งเสริม	ข้อเสนอแนะ
1) กลุ่มยังขาดความชัดเจน ในการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การบริหารงานกลุ่มโดยส่วน ใหญ่หน้าที่ต่าง ๆ มักจะตกกับ คณะกรรมการกลุ่มเพียงไม่กี่ คน	1) คณะกรรมการกลุ่มควร ตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ ของตนเองในการเข้ามาบริหาร จัดการกลุ่มร่วมกัน	การบริหารจัดการกลุ่มควรยึด หลักการมีส่วนร่วมของสมาชิก เป็นสำคัญ รวมถึงมีการจัด กิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ ที่ดีเพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อ ประสานงานกับสมาชิกภายใน
2) กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงบทลงโทษของกลุ่มที่ตั้ง ไว้ไม่สามารถจัดการได้อย่าง เต็มที่ เนื่องจากกลุ่มต้องการ หลีกเลี่ยงความรู้สึกขัดแย้งที่จะ เกิดขึ้น	2) กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึง บทลงโทษของกลุ่มที่ตั้งไว้ ควร มีการยึดปฏิบัติตามอย่าง เคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อให้การบริหาร เป็นไปอย่างราบรื่น	กลุ่ม นอกจากนี้ยังมีการ กำหนดบทบาทหน้าที่ ของ สมาชิกให้ชัดเจน และต้องอยู่ ในกฎระเบียบ ข้อบังคับของ กลุ่มโดยเน้นการพัฒนาให้มี ประสิทธิภาพและยั่งยืน
3) สมาชิกกลุ่มยังไม่เข้าใจ บทบาทหน้าที่ของตนเอง เช่น เมื่อมีการจัดประชุมวางแผนการ ดำเนินงานกลุ่ม การอบรม สัมมนา ก็ยังไม่เข้าร่วมกิจกรรม ดังกล่าว	3) กลุ่มควรมีกิจกรรมเพื่อสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิก ภายในกลุ่ม เพื่อให้ การ บริหารงานเป็นไปด้วยความ ราบรื่น	

4.3 ด้านการจัดคนเข้าทำงาน

ปัญหา	แนวทางการส่งเสริม	ข้อเสนอแนะ
1) สมาชิกกลุ่มบางส่วนยังไม่เข้าใจเงื่อนไขในการดำเนินงานของกลุ่มแปลงใหญ่และคณะกรรมการยังขาดการวิเคราะห์ในการรับสมัครเข้าร่วมกลุ่ม	ในการรับสมัครสมาชิกเพื่อเข้าร่วมกลุ่ม ควรมีหลักเกณฑ์รวมถึงการเข้ามาเป็นสมาชิกจะต้องทำด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่การบังคับ	ควรมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อให้ทุกคนทราบถึงหน้าที่ของตนเอง รวมถึงมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการ
2) คณะกรรมการกลุ่มบางคนขาดความรู้เรื่องการพัฒนา ศักยภาพผู้นำขององค์กร สัมมนา ก็ยังไม่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว	กลุ่มควรมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อให้ทุกคนทราบถึงหน้าที่ของตนเอง	ประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การฝึกอบรม เพื่อพัฒนาทักษะ และเสริมสร้างประสบการณ์รวมถึง การปรับทัศนคติที่ดีต่อการร่วมกิจกรรมกลุ่ม และเพื่อนสมาชิก
3) กลุ่มยังขาดการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์	กลุ่มควรมีการจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน โดยให้ผู้ที่ มีประสบการณ์มาให้มุมมองทั้ง ข้อดีและข้อเสียในการมาเป็นสมาชิก เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อกลุ่ม และเพื่อนสมาชิก	ในกลุ่ม

4.4 ด้านการอำนวยความสะดวก

ปัญหา	แนวทางการส่งเสริม	ข้อเสนอแนะ
1) กลุ่มขาดการแก้ไขปัญหาร่วมกัน การแก้ไขปัญหาร่วมกันใหญ่ยังคงให้ประธานกลุ่มเป็นคนตัดสินใจ	1.1) กลุ่มควรมีการแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ 1.2) มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่มให้เกิดความราบรื่น	คณะกรรมการกลุ่มและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการร่วมจัดเวทีเพื่อหาแนวทางร่วมกันในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ รวมถึงรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่มให้เป็น
2) กลุ่มยังขาดการสร้างแรงจูงใจให้ให้แก่คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม เช่น ค่าตอบแทนจากการปฏิบัติงาน	2) กลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในการเข้าร่วมอบรมประชุม โดยที่มีการสนับสนุนทั้งด้านเครื่องมือการเกษตร และความรู้ทางเทคนิคใหม่ๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกมีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการทำงาน	รูปธรรม และสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในการเข้าร่วมอบรมประชุม โดยที่มีการสนับสนุนทั้งด้านเครื่องมือการเกษตร และความรู้ทางเทคนิคใหม่ๆ เพื่อเพิ่มทักษะให้สมาชิกมีการพัฒนาในการทำงานต่อไป

4.5 ด้านการควบคุม

ปัญหา	แนวทางการส่งเสริม	ข้อเสนอแนะ
1) กลุ่มขาดการประเมินผลใน ทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ ดำเนินการหลังจากดำเนินการ เสร็จสิ้นแล้ว	1) กลุ่มมีการกำหนดเกณฑ์ และวิธีการประเมินผลของการ ดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน	ควรมี การรายงานผลการ ดำเนินงานและมีการจัดทำ ตัวชี้วัดความประสพผลสำเร็จ ของการดำเนินงานกลุ่มอย่าง
2) กลุ่มขาดการรายงานผลการ ดำเนินงานกลุ่ม ให้สมาชิก ทราบทุกครั้งเมื่อมีการประชุม กลุ่ม	2) กลุ่มควรมีการรายงานผล ของการดำเนินงานกลุ่ม ให้แก่ สมาชิกทราบทุกครั้งในการ ประชุม	ชัดเจนรวมถึงข้อผิดพลาดจาก การดำเนินงานของกลุ่มให้ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ทราบ เพื่อหาแนวทางในการ
3) ตัวชี้วัดความประสพ ผลสำเร็จของกิจกรรมของกลุ่ม ยังไม่ชัดเจน	3) กลุ่มมีการจัดทำตัวชี้วัด ความประสพผลสำเร็จของการ ดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน	วางแผน และสนับสนุนให้ สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ เกิดขึ้นของกลุ่มต่อไป นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ กิจกรรมที่ ดำเนินการทั้งที่ ประสพผลสำเร็จและไม่ประสพ ผลสำเร็จ เพื่อนำไปสู่ การ พัฒนาการบริหารจัดการให้มี ประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญโดยการจำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 2) การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 3) ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และ 4) แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ขึ้นทะเบียนในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่จำนวน 137 ราย เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานแปลงใหญ่ระดับจังหวัด จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานแปลงใหญ่ระดับอำเภอ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่รับผิดชอบตำบล จำนวน 1 คน ตัวแทนคณะกรรมการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กลุ่มละ 3 คน รวมเป็น จำนวน 12 คน

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ที่มีคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้ เลือกตอบ (closed-ended questions) และคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น (open-ended questions) แบบสัมภาษณ์เกษตรกรแบ่งเป็น 4 ตอน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item – Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาทุกตอน เท่ากับ 0.991 ซึ่งมีค่า IOC > .50 หมายความว่า คำถามนั้นตรงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ จากกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 ราย เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ และมีการทดสอบความเชื่อถือ (reliability) โดยการนำเครื่องมือที่ผ่าน การตรวจสอบแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไปทำการทดสอบกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากรของการวิจัยนี้ และหลังจากทดสอบ เครื่องมือเสร็จให้ระบุค่า Cronbach alpha ของแต่ละตอนแล้ว ผลปรากฏว่า ตอนที่ 2 การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ได้ค่า Cronbach's Alpha = 0.967 ตอนที่ 3 ปัญหาการส่งเสริม การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้ค่า Cronbach's Alpha = 0.926 และ ตอนที่ 4 ความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ได้ค่า Cronbach's Alpha = 0.836 ซึ่งเกณฑ์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย ควรมีค่าสูงกว่า 0.70 จึงจะถือว่าเครื่องมือวิจัยนั้นมีผลการวัดที่มีความเชื่อมั่นและน่าเชื่อถือได้ แสดงว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้น สำหรับงานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ ประเด็นการสนทนากลุ่ม ในประเด็น แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ใน 5 ด้าน ได้แก่การวางแผน การจัดการองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุม

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 137 ราย และการสนทนากลุ่มกับกลุ่มตัวอย่าง 12 ราย

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (frequencies) ร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (standard deviation) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจเกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

1) *ข้อมูลส่วนบุคคล* พบว่า เกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 55.99 ปี มีระดับการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เฉลี่ย 14.36 ปี และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 3-4 คน

2) *สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร* พบว่า เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ส่วนใหญ่ ไม่มีตำแหน่งทางสังคม จำนวนร้อยละ 89.8 และส่วนที่เหลือร้อยละ 10.2 มีตำแหน่งทางสังคม เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต./เทศบาล และสมาชิกกลุ่ม/สถาบันทางเกษตรกร ทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน/กลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 75.9 และเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร เพียงร้อยละ 24.1

3) *สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร* พบว่า เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.5 ประกอบอาชีพหลักทำนารองลงมา ร้อยละ 4.1 ประกอบอาชีพหลักทำไร่ โดยรายได้ของครัวเรือนนั้น แบ่งเป็น 1) รายได้ในภาคการเกษตรมีรายได้เฉลี่ย 245,107.30 บาทต่อปี โดยเป็นรายได้จากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 116,818.25 บาทต่อปี และเป็นรายได้จากการภาคการเกษตรอื่นๆ เฉลี่ย 131,586.86 บาทต่อปี 2) รายได้รวมนอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 40,612.90 บาทต่อปี และเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.7 ไม่มีรายได้รวมนอกภาคการเกษตร ในส่วนของพื้นที่ถือครองทำการเกษตรเป็นของตนเอง ร้อยละ 99.3 มีพื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตัวเอง เฉลี่ย 21.21 ไร่และมีเกษตรกรร้อยละ 5.8 มีที่ดินเช่า เฉลี่ย 11.25 ไร่ จำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือนส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.7 มีแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.37 คน และเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 81.8 ใช้เงินส่วนตัวเป็นแหล่งเงินทุนและสินเชื่อในการทำการเกษตรนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 64.2 มีแหล่งสินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.)

1.3.2 การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

1) *ด้านการวางแผน* พบว่า โดยภาพรวมมีการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายละเอียดพบว่า อยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยระดับมากที่สุด ได้แก่ การดำเนิน

กิจกรรมตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน รองลงมาคือการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิตการตลาดของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกกลุ่มร่วมกัน มีการวางแผนด้านการเงิน และ ด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน มีการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน ตามลำดับ

2) *ด้านการจัดการองค์กร* พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ มีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่ม ได้แก่ มีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม และคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เทรี่ญญิก และคณะกรรมการกลุ่ม รองลงมา มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดตามโครงสร้างของกลุ่ม มีการกำหนดวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เช่น โทรศัพท์ LINE Facebook หรือการประชุม และสมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทของคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม ตามลำดับ

3) *ด้านการจัดคนเข้าทำงาน* พบว่า ภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นที่มากที่สุด ได้แก่ การมีการคัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม โดยต้องมีความสมัครใจ มิใช่ การบังคับให้เข้าร่วมกลุ่ม รองลงมา มีการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน เช่น คณะกรรมการกลุ่มมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ คณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่ม และมีทัศนคติที่ดีของสมาชิกต่อกิจกรรมกลุ่มและเพื่อนสมาชิก ตามลำดับ

4) *ด้านอำนาจการ* พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า อยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นที่มากที่สุดได้แก่ กลุ่มมีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม รองลงมา กลุ่มมีความชัดเจนในการสั่งการมอบหมายหน้าที่แก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม กลุ่มมีการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของ กิจกรรมนั้นๆ กลุ่มมีการอำนวยความสะดวกในการให้บริการต่าง ๆ กับสมาชิกเป็นอย่างดี และกลุ่มมีการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม ตามลำดับ

5) *ด้านการควบคุม* พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า อยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นที่มากที่สุดได้แก่ กลุ่มมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน รองลงมา มีการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ ดำเนินการหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว กลุ่มมีการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมและมีการรายงานผลการดำเนินงานกลุ่ม ให้สมาชิกทราบทุกครั้งเมื่อมีการประชุมกลุ่ม ตามลำดับ

สรุปโดยภาพรวมข้อมูลการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยด้านที่มีการบริหารจัดการกลุ่มมากที่สุด คือ ด้านการอำนวยความสะดวก รองลงมาคือ ด้านการจัดการองค์กรและด้านการควบคุม ในขณะที่ประเด็นที่มีการบริหารจัดการกลุ่มน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดคนเข้าทำงาน

1.3.3 ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

1) *ด้านการวางแผน* พบว่า ปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหามากที่สุดคือ กลุ่มขาดการวางแผนด้านการเงินและด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน รองลงมาตามลำดับ คือ กลุ่มขาดการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินการของกลุ่ม กลุ่มขาดการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ร่วมกัน และประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาด้านการวางแผนน้อยที่สุดคือ กลุ่มไม่ได้มีการดำเนินการตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน

2) *ด้านการจัดการองค์กร* พบว่า ปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหามากที่สุดคือ กลุ่มไม่มีการกำหนดวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม รองลงมาตามลำดับ คือ กลุ่มไม่มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดตามโครงสร้างของกลุ่ม กลุ่มไม่มีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่ม และสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทของ คณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม และประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาด้านการจัดการองค์กรน้อยที่สุด คือ กลุ่มไม่มีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม และคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เภรัญญิก และคณะกรรมการกลุ่ม

3) *ด้านการจัดคนเข้าทำงาน* พบว่า ปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหามากที่สุด คือ กลุ่มขาดการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รองลงมาตามลำดับ คือ กลุ่มขาดการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน เช่น คณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น กลุ่มมีการบังคับให้เป็นสมาชิกกลุ่ม โดยที่สมาชิกไม่มีความสมัครใจเข้าร่วม และประเด็นที่เกษตรกร มีปัญหาด้านการจัดคนเข้าทำงานน้อยที่สุด 2 ประเด็นได้แก่ สมาชิกไม่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมกลุ่มและ เพื่อนสมาชิก และประเด็นที่คณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่ไม่มีความรู้ ความสามารถ และไม่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่ม ตามลำดับ

4) *ด้านอำนวยความสะดวก* พบว่า ปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหามากที่สุด คือ กลุ่มขาดการสร้าง

แรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการ กลุ่มและสมาชิกกลุ่ม รองลงมาตามลำดับคือ กลุ่มขาดการอำนวยความสะดวกในการบริการงานต่าง ๆ ให้กับสมาชิกกลุ่มไม่มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม กลุ่มขาดความชัดเจนในการสั่งการแก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม และประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาด้านการอำนวยความสะดวกน้อยที่สุด คือ กลุ่มขาดการแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อที่จะให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ

5) *ด้านการควบคุม* พบว่า ปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหามากที่สุด คือ กลุ่มขาดการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ ดำเนินการหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว รองลงมาตามลำดับคือ กลุ่มขาดการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และและประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาด้านการควบคุมน้อยที่สุด 2 ประเด็นได้แก่ กลุ่มขาดการรายงานผลการดำเนินงานกลุ่ม ให้สมาชิกทราบทุกครั้งเมื่อมีการประชุมกลุ่ม และกลุ่มขาดการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน ตามลำดับ

โดยสรุปปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองฆาง จังหวัดอุทัยธานี มีปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม ในประเด็นด้านการจัดคนเข้าทำงาน มากที่สุด รองลงมาคือประเด็นด้านการจัดการองค์กร และประเด็นปัญหาที่น้อยที่สุดได้แก่ ด้านการวางแผนและด้านการอำนวยความสะดวก

1.3.4 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

1) *ด้านการวางแผน* พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา รายละเอียดพบว่า ประเด็นในระดับมากที่สุดได้แก่ กลุ่มควรมีการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาดของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกร่วมกัน รองลงมาควรมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และทิศทางการดำเนินการของกลุ่มให้ชัดเจน และประเด็นในระดับมาก ได้แก่ กลุ่มควรมีการวางแผนด้านการเงิน และด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน และกลุ่มควรมีการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกันตามลำดับ

2) *ด้านการจัดการองค์กร* พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ประเด็นที่มากที่สุดได้แก่ กลุ่มควรมีการให้สมาชิกมีส่วนร่วมกัน ในการกำหนดบทบาทหน้าที่ ตามโครงสร้างของกลุ่ม รองลงมาควรมีการให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทของคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม กลุ่มควรมีวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เช่น โทรศัพท์ LINE Facebook หรือการประชุม กลุ่มควรมีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่ม และกลุ่มควรมีการคัดเลือกคณะกรรมการตามโครงสร้างของกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เหนียวุญ และคณะกรรมการกลุ่ม ตามลำดับ

3) *ด้านการจัดคนเข้าทำงาน* พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มควรมีการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน เช่น คณะกรรมการกลุ่ม รองลงมาคือคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่มในการเข้ามาบริหารกลุ่ม และอยู่ในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รองลงมาสมาชิกควรมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมกลุ่ม และเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม และกลุ่มควรมีการคัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม โดยต้องมีความสมัครใจ มิใช่ การบังคับให้เข้าร่วมกลุ่ม ตามลำดับ

4) *ด้านอำนาจการ* พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ กลุ่มควรมีการแก้ไขปัญหาาร่วมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ และอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น คือ กลุ่มควรมีการอำนวยความสะดวกในการให้บริการต่าง ๆ กับสมาชิกเป็นอย่างดี รองลงมาคือกลุ่มควรมีการอำนวยความสะดวกในการบริการงานต่าง ๆ ให้กับสมาชิก กลุ่มขาดการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม และกลุ่มควรมีความชัดเจนในการสั่งการมอบหมายหน้าที่แก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม ตามลำดับ

5) *ด้านการควบคุม* พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ กลุ่มควรมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการ ดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน และอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น คือ กลุ่มควรมีการรายงานผลของการดำเนินงานกลุ่มให้แก่สมาชิกทราบทุกครั้งในการประชุม รองลงมาคือกลุ่มควรมีการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และกลุ่มควรมีการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ตามลำดับ

โดยสรุปแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี มีความต้องการแนวทาง การส่งเสริมการบริหารจัดการ ในประเด็นการวางแผนมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือประเด็นการจัดคน เข้าทำงาน การอำนาจการ การควบคุม และประเด็นเกษตรกรมีความต้องการน้อยที่สุด คือ ประเด็นการจัดการองค์กร

1.3.5 การสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

การสนทนากลุ่ม ประเด็นแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การอำนาจการและการควบคุมผลเป็นดังนี้

1) ปัญหาในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่

(1) การวางแผน พบว่า ทางกลุ่มยังขาดการวางแผนการดำเนินงานกลุ่มที่ชัดเจน โดยส่วนใหญ่การวางแผนกลุ่ม เน้นการขับเคลื่อนตามนโยบายของทางราชการ และขาดการมีส่วนร่วมจึงขับเคลื่อนแค่เพียงคณะกรรมการกลุ่ม เท่านั้น โดยกลุ่มยังไม่มีการวางแผนรองรับกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จึงไม่สามารถดำเนินการได้ โดยเฉพาะการวางแผนด้านการเงินของกลุ่ม

(2) การจัดการองค์กร พบว่า ทางกลุ่มยังไม่มีความชัดเจนและต่อเนื่องในเรื่องของการแบ่งหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร หน้าที่ต่าง ๆ จึงมักจะตกอยู่กับคณะกรรมการอยู่เพียงไม่กี่คน จึงมีสมาชิกที่ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง อีกทั้งเรื่องบทลงโทษ ตามกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มที่ตั้งไว้ก็ไม่สามารถนำไปใช้ควบคุมในการจัดการได้เต็มที่

(3) การจัดคนเข้าทำงาน พบว่า สมาชิกกลุ่มบางส่วนยังไม่เข้าใจเงื่อนไข การดำเนินงานของกลุ่มแปลงใหญ่ คณะกรรมการขาดการวิเคราะห์ในการรับสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม รวมถึงคณะกรรมการกลุ่มบางคนขาดความรู้เรื่องการพัฒนาศักยภาพผู้นำขององค์กร และกลุ่มยังขาดการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ การฝึกอบรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์

(4) การอำนวยความสะดวก พบว่า กลุ่มยังขาดการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม เช่น ค่าตอบแทนจากการปฏิบัติงาน และยังขาดการอำนวยความสะดวกในการบริการงานต่าง ๆ ให้กับสมาชิก การแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ยังให้ประธานกลุ่มเป็นผู้ตัดสินใจเองเพียงผู้เดียว และสมาชิกกลุ่มบางคนเข้ามาเพื่อหวังผลประโยชน์ในเรื่องของการกู้เงินด้านเดียว

(5) การควบคุม พบว่า กลุ่มยังขาดการประเมินผลในทุกกิจกรรมที่ดำเนินการ หลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ขาดการรายงานผลการดำเนินงานกลุ่ม ให้สมาชิกทราบทุกครั้งเมื่อมีการประชุม รวมถึงขาดการรายงานผลในรูปแบบเอกสารผลการดำเนินงานของกลุ่มในแต่ละปีให้แก่สมาชิก ในการประชุมประจำปี และตัวชี้วัดความสำเร็จของกิจกรรมยังไม่ชัดเจน

2) แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ดังนี้

(1) การวางแผน พบว่า กลุ่มควรมีการร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินการกลุ่มร่วมกับหน่วยงานราชการรวมถึงภาคเอกชน เพื่อการบูรณาการมีการวางแผนการจัดการด้านการเงิน ด้านงบประมาณของกลุ่มเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าเกิดประโยชน์มากที่สุด มีการวางแผนเรื่องการเงิน และงบประมาณให้มีความถูกต้อง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และควรมีการดำเนินการจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล รายกลุ่ม ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอหรือหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

(2) การจัดการองค์กร พบว่า คณะกรรมการกลุ่มควรตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างแท้จริงในการเข้ามาบริหารจัดการกลุ่มร่วมกัน สำหรับเรื่องกฎระเบียบ

ข้อบังคับอย่างชัดเจน และต้องเป็นกฎระเบียบที่กลุ่มสามารถจัดการเองได้ มีสร้างกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์และการบริหารร่วมกันอย่างราบรื่น

(3) *การจัดคนเข้าทำงาน* พบว่า กลุ่มควรมีหลักเกณฑ์ในการรับสมัครสมาชิกกลุ่มอย่างชัดเจน จะต้องทำด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่การบังคับ มีการกำหนดบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อให้ทุกคนทราบถึงหน้าที่ของตนเอง มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน โดยให้ผู้ที่มิประสบการณ่มาให้มุมมองทั้งข้อดีและข้อเสียในการมาเป็นสมาชิก เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อกลุ่ม

(4) *การอำนวยความสะดวก* พบว่า กลุ่มควรมีการแก้ไขปัญหาาร่วมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรม และรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของสมาชิกเพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่มเพื่อให้เกิดความราบรื่น รวมถึงมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในการเข้าร่วมอบรม ประชุม โดยที่มีการสนับสนุนทั้งด้านเครื่องมือการเกษตรและความรู้ทางเทคนิคใหม่ๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกมีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการทำงาน

(5) *การควบคุม* พบว่า กลุ่มควรมีการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน และมีการรายงานผลของการดำเนินงานกลุ่ม ให้แก่สมาชิกทราบทุกครั้งในการประชุม ควรมีการวางแผนการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

3) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ดังนี้

(1) *การวางแผน* พบว่า คณะกรรมการบริหารกลุ่มควรมีการสร้างความรู้และพัฒนาทักษะด้านการบริหารจัดการส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนการผลิต การจัดการเงินทุน การควบคุมคุณภาพ และการจัดการความเสี่ยงในการเข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมถึงการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างกลุ่ม แปลงใหญ่ต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ และเทคโนโลยีการผลิต รวมถึงด้านการตลาด

(2) *การจัดการองค์กร* พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มควรมีหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นสำคัญ รวมถึงมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อประสานงานกับสมาชิกภายในกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกให้ชัดเจน และต้องอยู่ในกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มโดยเน้นการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

(3) *การจัดคนเข้าทำงาน* พบว่า ควรมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อให้ทุกคนทราบถึงหน้าที่ของตนเอง รวมถึงมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การฝึกอบรม เพื่อพัฒนาทักษะและเสริมสร้างประสบการณ์รวมถึงการปรับทัศนคติที่ดีต่อการร่วมกิจกรรมกลุ่ม และเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม

(4) การอำนวยความสะดวก พบว่า คณะกรรมการกลุ่มและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการร่วมจัดเวทีเพื่อหาแนวทางร่วมกันในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ รวมถึงรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่มให้เป็นรูปธรรม และสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในการเข้าร่วมอบรม ประชุม โดยที่มีการสนับสนุนทั้งด้านเครื่องมือการเกษตรและความรู้ทางเทคนิคใหม่ๆ เพื่อเพิ่มทักษะให้สมาชิกมีการพัฒนาในการทำงานต่อไป

(5) การควบคุม พบว่า ควรมีการรายงานผลการดำเนินงานและมีการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจนรวมถึงข้อผิดพลาดจากการดำเนินงานของกลุ่มให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อหาแนวทางในการวางแผน และสนับสนุนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของกลุ่มต่อไป นอกจากนี้ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกิจกรรมที่ดำเนินการทั้งที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

2. อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี มีข้อค้นพบและประเด็นที่ผู้วิจัยควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 ข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจเกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

2.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 55.99 ปี และมีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เฉลี่ย 14.36 ปี และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 3-4 คน สอดคล้องกับงานของมลธิชา ทาอาสา (2561, น.115) ที่พบว่าเกษตรกรร้อยละ 58.9 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 49.67 ปี ร้อยละ 87.7 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 38.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ปีที่ 4 มีจำนวนแรงงานในภาคการเกษตรในเฉลี่ย 2.52 คน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 49.67 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 สถานภาพสมรส และซึ่งอายุของเกษตรกรใกล้เคียงกับวิรมณ (2555, น.48) ที่พบว่าเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 47.11 ปี แสดงว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ที่มีอายุค่อนข้างมาก และจบการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา

เป็นเกษตรกรที่มีความสนใจในการรับข้อมูลการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของภาครัฐและมีความต้องการได้รับการสนับสนุน

2.1.2 ปัจจัยทางสังคม พบว่า เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ส่วนใหญ่ ไม่มีตำแหน่งทางสังคม มีส่วนน้อยที่มีตำแหน่งทางสังคม เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต./เทศบาล และสมาชิกกลุ่ม/สถาบันทางเกษตรกรทั้งหมด ทั้งนี้ เนื่องจากเพศชายเป็นผู้ที่มีบทบาทหลักในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านการเกษตร สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น.65) ได้ศึกษาสภาพทางสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งพบว่า เกษตรกรแปลงใหญ่เกินครึ่งเป็นเพศชาย เนื่องจากเกษตรกรที่มากขึ้นทะเบียนของกรมส่งเสริมการเกษตร ตามสภาพทางสังคมเพศชายจะเป็นผู้ดำเนินการทั้งการขึ้นทะเบียน และดำเนินกิจกรรมในแปลงใหญ่ ทำให้การวิจัยครั้งนี้เพศชายจึงมากกว่าเพศหญิง

2.1.3 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักทำนา รองลงมาประกอบอาชีพหลักทำไร่ โดยรายได้ของครัวเรือนนั้น เป็นรายได้ในภาคการเกษตรมีรายได้เฉลี่ย 245,107.30 บาทต่อปี และรายได้รวมนอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 40,612.90 บาทต่อปี และเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละไม่มีรายได้รวมนอกภาคการเกษตร ในส่วนของพื้นที่ถือครองทำการเกษตรเป็นของตนเอง ร้อยละ 99.3 มีพื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตนเอง เฉลี่ย 21.21 ไร่และมีเกษตรกรร้อยละ 5.8 มีที่ดินเช่า เฉลี่ย 11.25 ไร่ และเกษตรกรส่วนใหญ่ ใช้เงินส่วนตัวเป็นแหล่งเงินทุนและสินเชื่อในการทำการเกษตร มีแหล่งสินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 65) ได้ศึกษาอภิปรายไว้ว่าเกษตรกรแปลงใหญ่ส่วนใหญ่ใช้เงินทุนของตนเอง เนื่องจากเกษตรกรแปลงใหญ่ในพื้นที่ประกอบอาชีพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นหลัก ใช้แรงงานในครัวเรือนไม่ค่อยได้จ้างแรงงาน เพราะพื้นที่มีไม่ค่อยมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 95) พบว่า เกษตรกรส่วนมากใช้เงินทุนของตนเอง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ ทองสนิท (2555, น. 44) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่กู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และงานวิจัยของ อภิเดช ชัยพิริยะกิจ สายสกุล เกษตรกรแปลงใหญ่มีรายได้ของครอบครัวทั้งหมด เฉลี่ย 149,295.77 บาทต่อปี รายได้รวมภาคการเกษตรเฉลี่ย 127,957.75 บาทต่อปี รายได้จากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 95,147.89 บาทต่อปี รายได้รวมนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 46,538.46 บาทต่อปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ ทองสนิท (2555, น. 44) พบว่า เกษตรกรมีรายได้ภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 196,000 บาท งานวิจัยของ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 95) พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 91,694.42 บาทต่อปี

2.2 การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

2.2.1 ด้านการวางแผน ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการวางแผน อยู่ในระดับมากทุกประเด็น สอดคล้องกับ สมพร รามเนตร(2562, น.101) พบว่า ภาพรวมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการวางแผน ภาพรวมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับมาก ทุกประเด็น ซึ่งแตกต่างกับ วรขมาส แสงประทุม (2560, น.78) พบว่า ทางกลุ่มยังไม่มีวางแผนในการจัดการผลผลิตที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน อาจเป็นเพราะมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินการของกลุ่มแตกต่างกัน

2.2.2 ด้านการจัดการองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็นพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ มีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่มอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ มีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม และคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เทรย์นุญิก และคณะกรรมการกลุ่ม มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดตามโครงสร้างของกลุ่ม มีการกำหนดวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เช่น โทรศัพท์ LINE Facebook หรือการประชุม และสมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทของ คณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ สมพร รามเนตร (2562, น.53) ศึกษาข้อมูลการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง ด้านการจัดการองค์กร พบว่า การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่มอย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ย = 4.46) อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นกัน และอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น คือสมาชิกมีการร่วมกันในการกำหนดบทบาทของกลุ่มย่อย เพื่อไม่ทำงานซ้ำซ้อนกับกลุ่มใหญ่ สอดคล้องกับ เทียน เสรรมัญ (2555, น.313) ศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูกผักอินทรีย์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ากลุ่มมีการกำหนดโครงสร้างหน้าที่ และแบ่งผู้รับผิดชอบออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ตามหน้าที่งาน

2.2.3 ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยด้านที่มากที่สุด ได้แก่ การมีการคัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม โดยต้องมีความสมัครใจ มิใช่ การบังคับให้เข้าร่วมกลุ่ม รองลงมา มีการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของ แต่ละคน สอดคล้องกับ วรขมาส แสงประทุม (2560, น.80) พบว่า เกษตรกรต้องมีความสมัครใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม ยอมรับกฎ กติกา และระเบียบของกลุ่ม โดยมีจัดการประชุมเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม พร้อมทั้งวางแผนการดำเนินงานของกลุ่ม

2.2.4 ด้านอำนาจการ ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น แตกต่างกับ สมพร รามเนตร (2562, น.102) พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้านการอำนาจการอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น คือพบว่า กลุ่มมีการอำนาจการความสะดวกในการบริการงานต่างๆให้กับสมาชิกเป็นอย่างดี กลุ่มมีการแก้ไขปัญหาาร่วมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุ

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ และกลุ่มมีความชัดเจนในการสั่งการแก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม สอดคล้องกับ วรขมาส แสงประทุม (2560, น.81) พบว่า ผู้นำกลุ่มมีการดำเนินการครั้งแรกตั้งแต่มีการก่อตั้งกลุ่มขึ้นมา โดยมีการวางแผนและขับเคลื่อนงานอย่างเป็นรูปธรรม

2.2.5 ด้านการควบคุม ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น ซึ่งประเด็นมีการรายงานผลการดำเนินงานกลุ่ม ให้สมาชิกทราบทุกครั้ง เป็นประเด็นที่เกษตรกรให้ความสำคัญลำดับสุดท้าย แตกต่างกับ สมพร รามเนตร (2562, น.102) พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้านการควบคุมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีการให้รายงานผลของการดำเนินงานกลุ่มให้แก่สมาชิกทราบทุกครั้งในการประชุม ซึ่งสอดคล้องกับ เทียน เลรัมย์ญ (2555, น.313) ที่พบว่า คณะกรรมการกลุ่มได้ใช้เทคนิคการควบคุมดำเนินงาน 2 แบบ คือ เทคนิคการควบคุมระหว่างการดำเนินงาน และเทคนิคการควบคุมหลังการดำเนินงาน

2.3 ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

2.3.1 ด้านการวางแผน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็นพบว่า ปัญหาเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ คือ กลุ่มขาดการวางแผนด้านการเงินและด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน กลุ่มขาดการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินการของกลุ่ม กลุ่มขาดการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ร่วมกัน และ กลุ่มไม่ได้มีการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกันสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการจัดสนทนากลุ่มของสมพร รามเนตร (2562, น.102) พบว่า กลุ่มยังขาดการวางแผนการดำเนินงานกลุ่มที่ชัดเจน เพราะปัจจุบันการวางแผนกลุ่มจะเน้นตามนโยบายของทางราชการ ซึ่งสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มย่อยมีข้อเสนอแนะ คือ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมกับการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และทิศทางในการพัฒนากลุ่ม

2.3.2 ด้านการจัดการองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งปัญหามากที่สุดในประเด็นนี้ คือ กลุ่มไม่มีการกำหนดวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม สอดคล้องกับ สมพร รามเนตร (2562, น.102) พบว่า ปัญหาเป็นรายประเด็นพบว่า ปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม คือกลุ่มขาดการติดต่อระหว่างสมาชิกกลุ่มใหญ่และสมาชิกกลุ่มย่อย เช่น Facebook LINE โทรศัพท์ หนังสือ หรือการประชุม

2.3.3 ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยประเด็นที่เกษตรกรมี ปัญหา มากที่สุด คือ กลุ่มขาดการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และ

แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สอดคล้องกับสมพร รามเนตร (2562, น.103) ได้จัดสนทนากลุ่ม พบว่า กลุ่มยังขาดแรงจูงใจให้สมาชิกเข้าร่วมฝึกอบรม เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์

2.3.4 ด้านอำนาจการ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหามากที่สุด คือ กลุ่มขาดการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการ กลุ่มและสมาชิกกลุ่ม สอดคล้องกับการจัดสนทนากลุ่มพบว่าเกษตรกรได้กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมประเด็นนี้ว่า กลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในการเข้าร่วมอบรม ประชุม โดยที่มีการสนับสนุนทั้งด้านเครื่องมือการเกษตรและความรู้ทางเทคนิคใหม่ๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกมีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการทำงาน

2.3.5 ด้านการควบคุม ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหามากที่สุด คือ กลุ่มขาดการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ ดำเนินการหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว สอดคล้องกับ สมพร รามเนตร (2562, น.103) พบว่าภาพรวมปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม อยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายประเด็นพบว่า กลุ่มขาดการประเมินผลหลังการดำเนินการในทุกกิจกรรมของกลุ่ม

2.4 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

2.4.1 ด้านการวางแผน ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ประเด็นที่มากที่สุดได้แก่ กลุ่มควรมีการให้สมาชิกมีส่วนร่วมกัน ในการกำหนดบทบาทหน้าที่ ตามโครงสร้างของกลุ่ม และกลุ่มควรมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินการของกลุ่มให้ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ สมพร รามเนตร (2562, น.103) พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ระดับมากที่สุด เช่นกัน แต่ในส่วนของรายละเอียดพบว่าไม่สอดคล้องกัน คือประเด็นในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มควรมีการวางแผนด้านการเงิน และด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน

2.4.2 ด้านการจัดการองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกประเด็น สอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่มย่อยของ สมพร รามเนตร (2562, น.104) ในประเด็นแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ คือ คณะกรรมการกลุ่มควรตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างแท้จริงในการเข้ามาบริหารจัดการกลุ่มร่วมกัน ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ ทางกลุ่มควรปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย เข้ามามีบทบาทในการกำหนดให้เป็นรูปธรรม และต้องเป็นกฎระเบียบที่กลุ่มสามารถจัดการเองได้ กลุ่มควรสร้างกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์และการบริหารร่วมกันอย่างราบรื่น ระหว่างสมาชิกกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่ม สอดคล้องกับ วรชมาส แสงประทุม (2560,

น.80) พบว่า ทางกลุ่มมีความชัดเจนทางด้านการก่อตั้ง โดยมีการคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มอย่างเป็นรูปธรรม มีผังโครงสร้างชัดเจน มีการแบ่งหน้าที่ชัดเจนและมีการคัดเลือกสมาชิกที่ต้องมีความสมัครใจเป็นหลัก ยอมรับกฎกติกาและระเบียบของกลุ่ม และสอดคล้องกับ เทียน เลารัมย์ (2555, น.313) พบว่า กลุ่มมีการกำหนดโครงสร้างหน้าที่ และแบ่งผู้รับผิดชอบออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ตามหน้าที่งาน

2.4.3 ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น คือ กลุ่มควรมีการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน เช่น คณะกรรมการกลุ่ม และกลุ่มควรคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่มในการเข้ามาบริหารกลุ่ม สอดคล้องกับ สมพร รามเนตร (2562, น.104) พบว่าเกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ระดับมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รองลงมาสมาชิกควรมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมกลุ่มและเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม กลุ่มควรมีการรับสมัครคัดเลือกสมาชิกกลุ่ม ที่เข้าจะเข้าร่วมกลุ่มโดยต้องมีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม มิใช่การบังคับให้เข้าร่วมกลุ่ม กลุ่มควรคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่มในการเข้ามาบริหาร และกลุ่มควรมีจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน เช่น เทรย์ญญิก คณะกรรมการกลุ่มใหญ่และคณะกรรมการกลุ่มย่อย เป็นต้น

2.4.4 ด้านอำนาจการ ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยระดับมากที่สุด 1 ประเด็น คือ กลุ่มควรมีการแก้ไขปัญหาพร้อมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ สมพร รามเนตร (2562, น.105) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มด้านอำนาจการ อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มควรมีการประสานงาน มีการสื่อสาร และมีการนำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของสมาชิกไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม รองลงมาควรมีการอำนวยความสะดวกในการบริการงานต่างๆให้กับสมาชิก กลุ่มควรมีความชัดเจนในการสั่งการแก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม กลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม และกลุ่มควรมีการแก้ไขปัญหาพร้อมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อที่จะให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ

2.4.5 ด้านการควบคุม ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยระดับมากที่สุด 1 ประเด็น คือ กลุ่มควรมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการ ดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ สอดคล้องกับ สมพร รามเนตร (2562, น.105) พบว่า

เกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม อยู่ระดับมากที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มควรมีระบบในการบริหารวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ตลอดจนบริหารสมาชิกให้มีความราบรื่น กลุ่มควรมีการรายงานผลของการดำเนินงานกลุ่มให้แก่สมาชิกทราบทุกครั้งที่มีการประชุม กลุ่มควรมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจนเพื่อลดข้อผิดพลาด กลุ่มควรมีการประเมินผลก่อนการดำเนินการในทุกกิจกรรมของกลุ่ม และกลุ่มควรมีการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการหลังดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว สอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่มในประเด็นแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ คือ กลุ่มมีการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน กลุ่มควรมีการวางแผนการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมและสอดคล้องกับ เทียน เสรมาัญ (2555, น.313) พบว่า คณะกรรมการกลุ่มได้ใช้เทคนิคการควบคุมดำเนินงาน 2 แบบ คือ เทคนิคการควบคุมระหว่างการดำเนินงาน และเทคนิคการควบคุมหลังการดำเนินงาน

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี มีข้อควรพิจารณานำมาเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการวางแผน จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าปัญหาด้านการวางแผน ได้แก่ กลุ่มยังขาดการวางแผนการดำเนินงานกลุ่มที่ชัดเจน โดยส่วนใหญ่การวางแผนกลุ่มจะเน้นการขับเคลื่อนตามนโยบายของทางราชการ รวมถึงยังไม่มี การวางแผนรองรับกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และบางกิจกรรมของกลุ่มที่ได้วางแผนไว้แต่ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้ นอกจากนี้ยังขาดการวางแผนด้านการเงินของกลุ่มเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด มากกว่า การให้สมาชิกกู้ยืมอย่างเดียว ดังนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการวางแผน ดังนี้

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

(1) มีการส่งเสริมและให้คำปรึกษาในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินการกลุ่มร่วมกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ รวมถึงภาคเอกชน เพื่อการบูรณาการเพื่อความยั่งยืน

(2) จัดอบรมให้ความรู้ในการจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล รายกลุ่ม และแผนการตลาด รวมถึงการวางแผนการจัดการด้านการเงิน และงบประมาณของกลุ่มแปลงใหญ่

2) สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่

(1) สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ควรร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และการวางแผนการจัดการด้านการเงินและงบประมาณร่วมกับหน่วยงานราชการอย่างบูรณาการเพื่อความยั่งยืน

(2) สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ควรวางแผนการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกกลุ่มร่วมกัน เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์มากที่สุด

(3) สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ควรมีการวางแผนเรื่องการเงิน และงบประมาณให้มีความถูกต้องโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

3.1.2 การส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการจัดการองค์กร ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าปัญหาด้านการจัดการองค์กร ได้แก่ กลุ่มยังขาดความชัดเจน ในการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การบริหารงานกลุ่มโดยส่วนใหญ่หน้าที่ต่าง ๆ มักจะตกกับคณะกรรมการกลุ่มเพียงไม่กี่คน และไม่มีกำหนดวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม และไม่มีกำหนดงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดตามโครงสร้างของกลุ่ม ดังนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการจัดการองค์กร ดังนี้

1) คณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่

(1) คณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่มต้องตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการเข้ามาบริหารจัดการกลุ่มร่วมกัน

(2) คณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่มควรให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่ม

3.1.3 การส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ผลการวิจัย ครั้งนี้พบว่าปัญหาด้านการจัดคนเข้าทำงาน ได้แก่ สมาชิกกลุ่มบางส่วนยังไม่เข้าใจเงื่อนไขในการดำเนินงานของกลุ่มแปลงใหญ่ รวมถึงกลุ่มขาดการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการจัดคนเข้าทำงาน ดังนี้

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

(1) ต้องสร้างแรงจูงใจในการให้ความรู้ในเรื่องของการพัฒนาศักยภาพผู้นำกลุ่มเกิดความสนใจ และชักชวนสมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ต่อไป

(2) มีการอบรมให้ความรู้แก่สมาชิก ถึงบทบาทหน้าที่ในการเป็นสมาชิกกลุ่มที่ดี สามารถมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของสมาชิกแต่ละคนได้

2) คณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่ม

(1) คณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่มควรมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม โดยต้องมีความสมัครใจ มิใช่ การบังคับให้เข้าร่วมกลุ่ม

(2) คณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่มกลุ่มแปลงใหญ่ควรมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์สมาชิกควรมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมกลุ่มและ เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม

3) สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่

(1) สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ ควรมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน โดยให้ผู้ที่มีประสบการณ์มาให้มุมมองทั้งข้อดีและข้อเสียในการมาเป็นสมาชิก เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อกกลุ่ม และเพื่อนสมาชิก

3.1.4 การส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการอำนวยความสะดวก

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าปัญหาด้านการอำนวยความสะดวก ได้แก่ กลุ่มขาดการแก้ไขปัญหาร่วมกัน การแก้ไขปัญหาล้วนใหญ่ยังคงให้ประธานกลุ่มเป็นคนตัดสินใจ นอกจากนี้ยังขาดการอำนวยความสะดวกในการบริการงานต่างๆให้กับสมาชิก รวมถึงยังขาดการสร้างแรงจูงใจให้ให้แก่คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม เช่น ค่าตอบแทนจากการปฏิบัติงาน ดังนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนวการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการอำนวยความสะดวก ดังนี้

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

(1) ต้องให้ความสำคัญในการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดความน่าสนใจในการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในการบริหารกลุ่ม

(2) มีการสนับสนุนทั้งด้านเครื่องมือการเกษตรและความรู้ทางเทคนิคใหม่ๆ เพื่อเพิ่มทักษะให้สมาชิกมีการพัฒนาในการทำงานต่อไป

2) คณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม

(1) คณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่มควรมีสื่อทางออนไลน์ หนังสือเอกสารในการชี้แจงหรือสื่อสารให้กับสมาชิกเพื่อสร้างความชัดเจนในเรื่องที่สำคัญ

(2) คณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่มและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องการจัดเวทีเพื่อหาแนวทางร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

(3) ควรมีการแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างดำเนิน กิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ

3.1.5 การส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการควบคุม ผลการวิจัยครั้งนี้

พบว่าปัญหาด้านการควบคุมมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มขาดกลุ่มควรมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนวการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการควบคุม ดังนี้

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

ควรมีการประเมินผลกิจกรรมของกลุ่มที่ ดำเนินการหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว และมีการนำรายงานข้อผิดพลาดจากการดำเนินงานหรือกิจกรรมของกลุ่มแปลงใหญ่ เพื่อให้มีการวางแผนส่งเสริมสนับสนุนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่อไป

2) คณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่ม

(1) คณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่มควรใช้การประเมินผลที่มีวิธีการไม่ยุ่งยากซับซ้อน

(2) คณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่มควรศึกษาเปรียบเทียบกิจกรรมที่ดำเนินการทั้งที่ประสบผลสำเร็จและไม่ประสบผลสำเร็จ เพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มในกลุ่มแปลงใหญ่ชนิดพืชแต่ละประเภท เพื่อนำผลวิจัยมาใช้ได้กว้างมากขึ้น

2) ศึกษาความคาดหวังหรือแรงจูงใจในการเข้าร่วมกลุ่มแปลงใหญ่ เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดทิศทาง หรือวางแผนการดำเนินงาน ให้ตรงตามความคาดหวังของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ที่มีปัจจัยพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน

3) ศึกษาวิธีการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่เพื่อให้ประสบความสำเร็จและยั่งยืน

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

ศูนย์วิทยบริการวชิรเวศน์

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2566). *Agri-map-online*. สืบค้นจาก <https://agri-map-online.moac.go.th/login>
- กรมการปกครอง. (2566). *ระบบสถิติทางการทะเบียน* สืบค้นจาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMenu/newStat/home.php>
- กรมพัฒนาที่ดิน. (2566). *เอกสารเผยแพร่กรมพัฒนาที่ดิน*. สืบค้นจาก <http://sql.ddd.go.th/ddddata/mapsoilA1.html>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2566). *คู่มือโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี 2567*. กรุงเทพมหานคร: สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร.
- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มศิริ. (2565) “การบริหารและการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา (หน่วยที่ 2-5)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เทียน เลรามัญ. (2558). การบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูกผักอินทรีย์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต ปี 2558 ฉบับที่ 3*. หน้า 5 มหาวิทยาลัยพายัพ, เชียงใหม่.
- ธีระพงษ์ กำหนด. (2561). *การใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- นที ขลิบทอง. (2544). กลุ่ม กระบวนการกลุ่มและพฤติกรรมบุคคล. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตร (หน่วยที่ 8)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นัทธมน ธีระกุล และพิมพ์พิมล แก้วมณี. (2564). ประสิทธิภาพทางเทคนิคของการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศไทย. *KHON KAEN AGRICULTURE JOURNAL*, 49(3), 595-608.
- บัณฑิต อ่อนดำและวิริยะ น้อยวงศ์. (2533). *ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชนบท: ประสบการณ์ของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- บุญช่วย อุดคำมี. (2562). *การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

- บุญญาพร รักษาวงษ์. (2564). การจัดการการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรแปลงใหญ่ ใน
อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- บุหงา จินตวานิชกุล. (2561). แนวทางการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ในการผลิตลำไยนอกฤดู
จังหวัดสระแก้ว (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2565). “การส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา” ใน *ประมวลสาระชุด
วิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา (หน่วยที่ 11)*. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปณิตา ฮวบเจริญ. (2562). *แนวทางการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในข้าวของเกษตรกร
จังหวัดสิงห์บุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2543). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยเรื่อง กระบวนการและ
เทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย*
- ไพฑูรย์ ทองสนิท. (2555). *การใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในจังหวัด
พิษณุโลก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- มลธิชา ทาอาสา (2561). *แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งของเกษตรกรในพื้นที่
อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วัชรพงษ์ วงศ์คำปวน. (2560). *แนวทางการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งหลังนาของ
เกษตรกร ในอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วิรมณ ปรางทอง. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกอ้อยโรงงานของเกษตรกรในอำเภอศรีสังขาลย์
จังหวัดสุโขทัย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วรรัชมาส แสงประทุม. (2560). *การมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดแบบแปลงใหญ่ ตำบล
วังไตนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สมพร रामเนตร (2562). *แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง
ตำบลหนองไร่ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

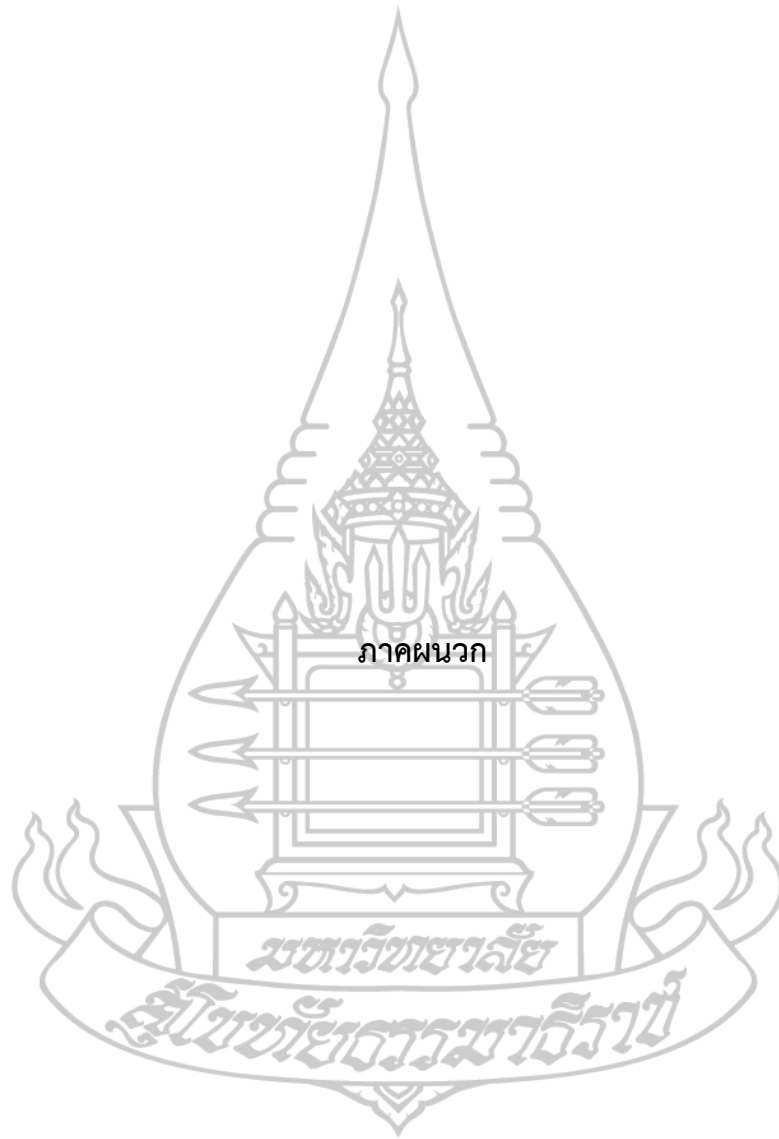
สำนักงานเกษตรอำเภอหนองฉาง. (2566). *แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ อำเภอหนองฉาง ปี 2566-2570*. อุทัยธานี: สำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

_____ (2566). *คู่มือส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในปี พ.ศ. 2566*. .อุทัยธานี: สำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ. (2566). *ปริมาณน้ำฝนย้อนหลัง สืบค้นจาก*
<https://nationalthaiwater.onwr.go.th/rainfall>

อาทิตยา นาครักษ์ และธนพร พัฒนาปัญญากุล. (2562). *รายงานวิจัยเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพ ห่วงโซ่อุปทานข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กรณีศึกษา: ไร่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอตากถ้ำ จังหวัด นครสวรรค์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมราชา

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุโขทัย

เลขที่แบบสัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์การวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ จัดทำโดยนักศึกษาปริญญาโท วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตอนที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ใช้หาข้อมูลในการวิจัยเท่านั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านให้ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็นของท่าน และในโอกาสนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความร่วมมืออย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () และเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดตามที่ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูล

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ () 1) ชาย () 2) หญิง
2. อายุ ปี (มากกว่า 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)
3. ระดับการศึกษา

() 1) ไม่ได้รับการศึกษา	() 2) ประถมศึกษา
() 3) มัธยมศึกษาตอนต้น	() 4) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
() 5) อนุปริญญา/ปวส.	() 6) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
() 7) สูงกว่าปริญญาตรี	() 8) อื่นๆ (ระบุ)
4. ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน คน (รวมผู้ตอบแบบสัมภาษณ์)

1.2 สภาพทางสังคม

1. ตำแหน่งทางสังคม

() 1) ไม่มี

() 2) มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1) กำนัน

() 2) ผู้ใหญ่บ้าน

() 3) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

() 4) สมาชิก อบต./เทศบาล

() 5) อื่นๆ (ระบุ)

2. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันทางการเกษตร

() 1) กลุ่มเกษตรกร

() 2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

() 3) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

() 4) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร

() 5) สหกรณ์การเกษตร

() 6) ธ.ก.ส.

() 7) อื่นๆ (ระบุ)

1.3 สภาพเศรษฐกิจ

1. การประกอบอาชีพหลัก (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

() 1) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

() 2) บริษัท/เอกชน

() 3) รับจ้าง

() 4) ทำนา

() 5) ทำสวน

() 6) ทำไร่

() 7) ทำประมง

() 8) ทำปศุสัตว์

() 9) อื่นๆ (ระบุ)

2. รายได้ของครัวเรือนต่อปี

() 1) รายได้รวมจากภาคการเกษตร

บาท/ปี

(1) รายได้จากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์.....

บาท/ปี

(2) รายได้จากการภาคการเกษตรอื่นๆ.....

บาท/ปี

() 2) รายได้รวมนอกภาคการเกษตร

บาท/ปี

3. พื้นที่ถือครองด้านการเกษตร

() 1) ที่ดินของตนเอง

จำนวนเนื้อที่ ไร่ งาน

() 2) ที่ดินเช่า

จำนวนเนื้อที่ ไร่ งาน

() 3) ที่ดินประเภทอื่นๆ ระบุ จำนวนเนื้อที่ ไร่ งาน

4. จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน

คน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม)

5. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทำการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1) ทุนตนเอง () 2) ธ.ก.ส. () 3) สหกรณ์
 () 4) กองทุนหมู่บ้าน () 5) นายทุน/พ่อค้าคนกลาง () 6) ธนาคารอื่นๆ
 () 7) กลุ่มเกษตรกร () 8) อื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด โดยแบ่งระดับของการดำเนินการออกเป็น 5 ระดับได้แก่

(1= น้อยที่สุด 2=น้อย 3=ปานกลาง 4=มาก 5=มากที่สุด)

ข้อ	การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ระดับการดำเนินการ				
		1	2	3	4	5
1. ด้านการวางแผน						
1	มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินการของกลุ่ม					
2	มีการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาด ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกกลุ่มร่วมกัน					
3	มีการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย และ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน					
4	มีการวางแผนด้านการเงินและด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน					
2. ด้านจัดการองค์กร						
1	มีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม และคัดเลือก คณะกรรมการกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เภรัญญิก และคณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น					
2	มีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่ม อย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่ม					
3	มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดตาม โครงสร้างของกลุ่ม					
4	สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทของ คณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม					

ข้อ	การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ระดับการดำเนินการ				
		1	2	3	4	5
5	มีการกำหนดวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เช่น โทรศัพท์ LINE Facebook หรือการประชุม เป็นต้น					
3. ด้านการจัดคนเข้าทำงาน						
1	มีการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน เช่น คณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น					
2	มีการคัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม โดยต้องมีความสมัครใจ มิใช่ การบังคับให้เข้าร่วมกลุ่ม					
3	คณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่ม					
4	มีทัศนคติที่ดีของสมาชิกต่อกิจกรรม กลุ่มและเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม					
5	มีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนรวมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์					
4. ด้านการอำนวยความสะดวก						
1	กลุ่มมีการอำนวยความสะดวกในการให้บริการต่างๆ กับสมาชิกเป็นอย่างดี					
2	กลุ่มมีความชัดเจนในการส่งการมอบหมายหน้าที่แก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม					
3	กลุ่มมีการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของ กิจกรรมนั้นๆ					
4	กลุ่มมีการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม					
5	กลุ่มมีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม					

ข้อ	การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ระดับการดำเนินการ				
		1	2	3	4	5
5. การควบคุม						
1	มีการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว					
2	มีการรายงานผลการดำเนินงานกลุ่ม ให้สมาชิกทราบทุกครั้งเมื่อมีการประชุมกลุ่ม					
3	กลุ่มมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน					
4	กลุ่มมีการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักรของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม					

ตอนที่ 3 ปัญหาด้านการส่งเสริมการบริหารกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด โดยแบ่งระดับของปัญหาออกเป็น 5 ระดับได้แก่

(1= น้อยที่สุด 2=น้อย 3=ปานกลาง 4=มาก 5=มากที่สุด)

ข้อ	ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ระดับของปัญหา				
		1	2	3	4	5
1. ด้านการวางแผน						
1	กลุ่มขาดการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินการของกลุ่ม					
2	กลุ่มขาดการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ร่วมกัน					
3	กลุ่มไม่ได้มีการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน					
4	กลุ่มขาดการวางแผนด้านการเงินและด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน					

ข้อ	ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ระดับของปัญหา				
		1	2	3	4	5
2. ด้านการจัดการองค์กร						
1	กลุ่มไม่มีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม และคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เทรี่ญญิก และคณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น					
2	กลุ่มไม่มีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่ม					
3	กลุ่มไม่มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดตามโครงสร้างของกลุ่ม					
4	สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทของคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม					
5	กลุ่มไม่มีการกำหนดวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม					
3. ด้านการจัดคนเข้าทำงาน						
1	กลุ่มขาดการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน เช่น คณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น					
2	กลุ่มมีการบังคับให้เป็นสมาชิกกลุ่ม โดยที่สมาชิกไม่มีความสมัครใจเข้าร่วม					
3	คณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่ไม่มีความรู้ความสามารถ และไม่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่ม					
4	สมาชิกไม่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมกลุ่มและเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม					
5	กลุ่มขาดการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์					

ข้อ	ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ระดับของปัญหา				
		1	2	3	4	5
4. การอำนวยการ						
1	กลุ่มขาดการอำนวยความสะดวกในการบริการ งานต่างๆให้กับสมาชิก					
2	กลุ่มขาดความชัดเจนในการสั่งการแก่สมาชิกใน การดำเนินกิจกรรม					
3	กลุ่มขาดการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ทำให้ไม่ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของ กิจกรรมนั้นๆ					
4	กลุ่มขาดการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการ กลุ่มและสมาชิกกลุ่ม					
5	กลุ่มไม่มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการ บริหารงานกลุ่ม					
5. ด้านการควบคุม						
1	กลุ่มขาดการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ ดำเนินการหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว					
2	กลุ่มขาดการรายงานผลการดำเนินงานกลุ่ม ให้ สมาชิกทราบทุกครั้งเมื่อมีการประชุมกลุ่ม					
3	กลุ่มขาดการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของ การดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน					
4	กลุ่มขาดการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม					

ตอนที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด
โดยแบ่งระดับความต้องการออกเป็น 5 ระดับได้แก่

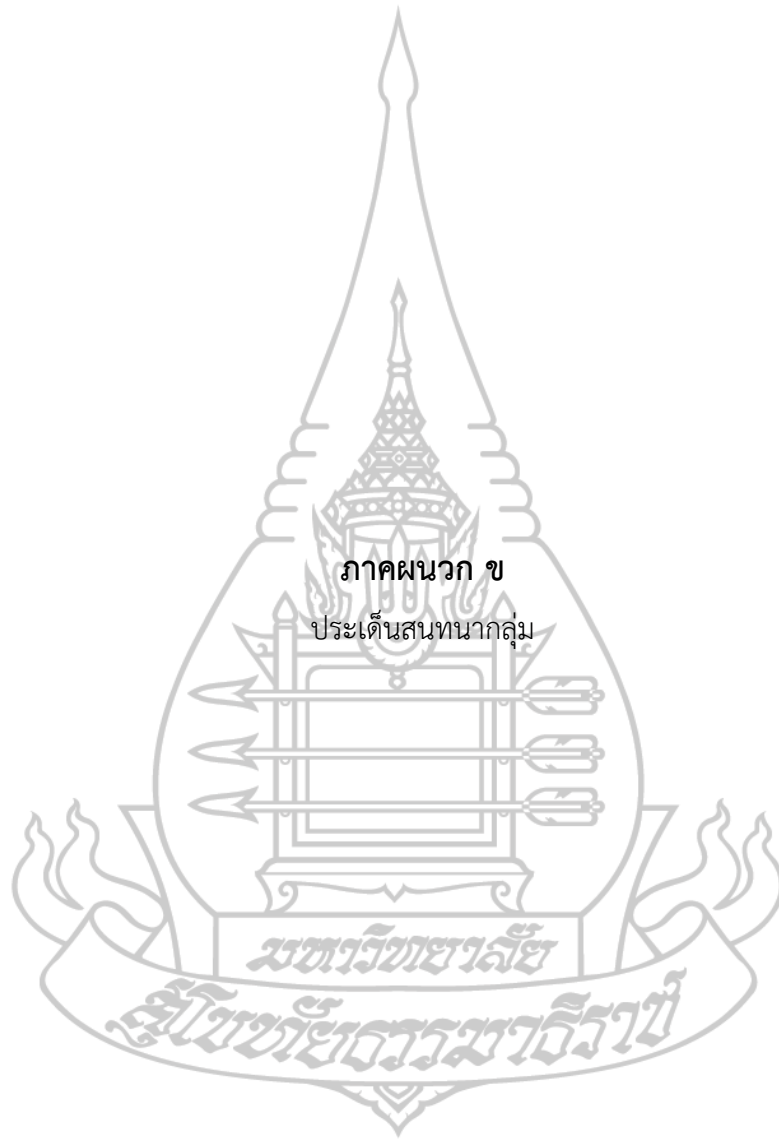
(1= น้อยที่สุด 2=น้อย 3=ปานกลาง 4=มาก 5=มากที่สุด)

ข้อ	แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ระดับความต้องการ				
		1	2	3	4	5
1. ด้านการวางแผน						
1	กลุ่มควรมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และทิศทางการดำเนินการของกลุ่มให้ชัดเจน					
2	กลุ่มควรมีการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาดของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกร่วมกัน					
3	กลุ่มควรมีการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย และ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน					
4	กลุ่มควรมีการวางแผนด้านการเงินและ ด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน					
2. ด้านการจัดการองค์กร						
1	กลุ่มควรมีการคัดเลือกคณะกรรมการตาม โครงสร้างของกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เภรัญญิก และคณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น					
2	กลุ่มควรมีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของ กลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่ม					
3	กลุ่มควรมีการให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการ กำหนดบทบาทหน้าที่ ตามโครงสร้างของกลุ่ม					
4	กลุ่มควรให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนด บทบาทของคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม					
5	กลุ่มควรมีวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิกภายใน กลุ่ม เช่น โทรศัพท์ LINE Facebook หรือการ ประชุม เป็นต้น					
3. ด้านการจัดคนเข้าทำงาน						
1	กลุ่มควรมีการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับ ความสามารถของแต่ละคน เช่น คณะกรรมการ กลุ่ม เป็นต้น					
2	กลุ่มควรมีการคัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม โดยต้อง มีความสมัครใจ มีใจ การบังคับให้เข้าร่วมกลุ่ม					

ข้อ	แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ระดับความต้องการ				
		1	2	3	4	5
3	กลุ่มควรคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่มในการเข้ามาบริหารกลุ่ม					
4	สมาชิกควรมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมกลุ่มและเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม					
5	กลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์					
4. ด้านการอำนวยความสะดวก						
1	กลุ่มควรมีการอำนวยความสะดวกในการให้บริการต่างๆกับสมาชิกเป็นอย่างดี					
2	กลุ่มควรมีความชัดเจนในการส่งการมอบหมายหน้าที่แก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม					
3	กลุ่มควรมีการแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ					
4	กลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม					
5	กลุ่มควรมีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม					
5. ด้านการควบคุม						
1	กลุ่มควรมีการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว					
2	กลุ่มควรมีการรายงานผลของการดำเนินงานกลุ่มให้แก่สมาชิกทราบทุกครั้งในการประชุม					
3	กลุ่มควรมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน					

ข้อ	แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ระดับความต้องการ				
		1	2	3	4	5
4	กลุ่มควรมีการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม					

ภาคผนวก ข
ประเด็นสนทนากลุ่ม

มหาวิทยาลัยศรี

ศรีนครินทรวิโรฒราชวิทยาลัย

ประเด็นสนทนากลุ่ม
เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานแปลงใหญ่ระดับจังหวัด จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานแปลงใหญ่ระดับอำเภอ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่รับผิดชอบตำบล จำนวน 1 คน ตัวแทนคณะกรรมการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กลุ่มละ 3 คน รวมเป็น จำนวน 12 คน

วัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่มเพื่อการวิจัย

เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

คำชี้แจงการดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อการวิจัย

เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานแปลงใหญ่ระดับจังหวัด เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานแปลงใหญ่ระดับอำเภอ และเจ้าหน้าที่รับผิดชอบตำบล รวมถึงตัวแทนคณะกรรมการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง โดยมีผู้ดำเนินการสนทนาเป็นผู้ให้ประเด็นในการสนทนา เพื่อให้เกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนา

ขั้นตอนการสนทนากลุ่มเพื่อการวิจัย

- 1) การประสานงาน เพื่อกำหนดวัน เวลา และสถานที่ ในการจัดเวทีสนทนากลุ่มโดย แจ้งก่อนล่วงหน้า 1 อาทิตย์ และก่อนลงพื้นที่ 1 วัน และทำการนัดหมาย
- 2) จัดเตรียมเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เตรียมประเด็นการสนทนากลุ่ม
- 3) จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้เพื่อการสนทนากลุ่ม
- 4) ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มตามประเด็นที่เตรียมไว้ ใช้ระยะเวลาในการสนทนากลุ่ม 90 นาที
- 5) เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการสนทนากลุ่มแล้ว ผู้ดำเนินการสรุปผลสั้นๆ และวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูล
- 6) ปิดการสนทนากลุ่ม และกล่าวขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

ประเด็นสนทนากลุ่ม
เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

ประเด็นที่ 1 ปัญหาในการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

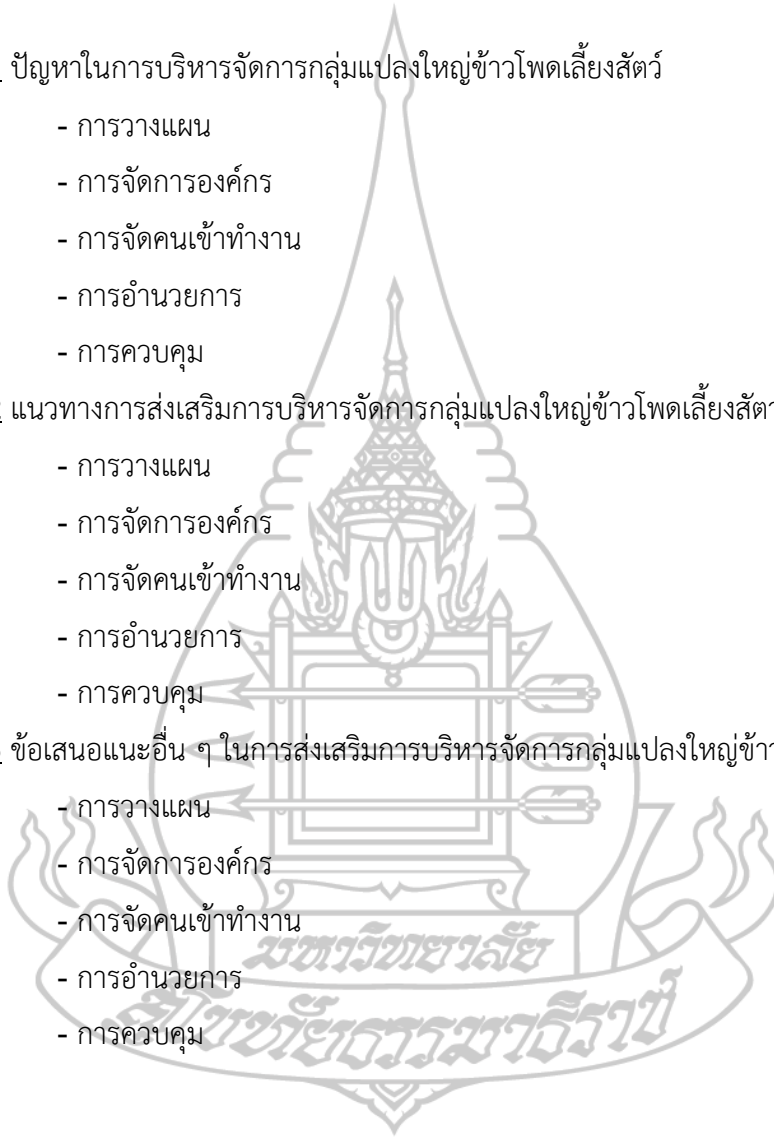
- การวางแผน
- การจัดการองค์กร
- การจัดคนเข้าทำงาน
- การอำนวยความสะดวก
- การควบคุม

ประเด็นที่ 2 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- การวางแผน
- การจัดการองค์กร
- การจัดคนเข้าทำงาน
- การอำนวยความสะดวก
- การควบคุม

ประเด็นที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- การวางแผน
- การจัดการองค์กร
- การจัดคนเข้าทำงาน
- การอำนวยความสะดวก
- การควบคุม

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยสุรินทร์ราชภัฏ

สุรินทร์ราชภัฏ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1.	นางสมพิศ ขวัญสูงเนิน	เกษตรจังหวัดอุทัยธานี สำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี
2.	นางสาวอติตยา เยาวพฤกษ์ชัย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี
3.	นายเจตฎา ขาวขำ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ รักษาราชการแทนเกษตรอำเภอหนองฉาง สำนักงานเกษตรอำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

ภาคผนวก ง

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์
และผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

ผู้ศึกษา นายสรินทร์ อินไชย

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. สินีชู ครุฑเมือง แสนเสริม

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
3. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
4. แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ ว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่ระบุไว้หรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคะแนนการพิจารณาตามระดับความคิดเห็นของท่าน

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

หากผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับข้อความ สามารถบันทึกในช่องข้อเสนอแนะ โดยแบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจเกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตอนที่ 3 ปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตอนที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
ตอนที่ 1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล				
1. เพศ				
1) ชาย				
2) หญิง				
2. อายุ ปี (มากกว่า 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)				
3. ระดับการศึกษา				
1) ไม่ได้รับการศึกษา				
2) ประถมศึกษา				
3) มัธยมศึกษาตอนต้น				
4) มัธยมศึกษาตอนปลาย /ปวช.				
5) อนุปริญญา/ปวส.				
6) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า				
7) สูงกว่าปริญญาตรี				
8) อื่น ๆ (โปรดระบุ)				
4. ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์.....ปี				
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน (รวมผู้ตอบแบบสัมภาษณ์)				
ตอนที่ 1.2 สภาพทางสังคม				
1. ตำแหน่งทางสังคม				
1) ไม่มี				
2) มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				

หมายเหตุ นำเสนอตัวอย่างแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์เฉพาะหน้าแรก สำหรับรายละเอียดที่เหลือจะนำเสนอพร้อมกับผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา แล้วนำผลการตรวจสอบมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence : IOC) แสดงดังตารางภาคผนวกที่ 1

ตารางภาคผนวกที่ 1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากการประเมินแบบสอบถาม

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของ ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์							
ตอนที่ 1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล							
1	1. เพศ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2	1) ชาย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3	2) หญิง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4	2. อายุ ปี (มากกว่า 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5	3. ระดับการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6	1) ไม่ได้รับการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7	2) ประถมศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8	3) มัธยมศึกษาตอนต้น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
9	4) มัธยมศึกษาตอนปลาย /ปวช.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
10	5) อนุปริญญา/ปวส.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
11	6) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
12	7) สูงกว่าปริญญาตรี	+1	0	+1	3	0.67	ใช้ได้
13	8) อื่นๆ (ระบุ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของ ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
14	4. ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
15	5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน คน (รวมผู้ตอบแบบสัมภาษณ์)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 1.2 สภาพทางสังคม							
16	1. ตำแหน่งทางสังคม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
17	1) ไม่มี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
18	2) มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
19	1) กำนัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
20	2) ผู้ใหญ่บ้าน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
21	3) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
22	4) สมาชิก อบต./เทศบาล	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
23	5) อื่นๆ (ระบุ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
24	2. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันทางการ เกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
25	1) กลุ่มเกษตรกร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
26	2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
27	3) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
28	4) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
29	5) สหกรณ์การเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
30	6) ธ.ก.ส.	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
31	7) อื่นๆ (ระบุ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของ ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
ตอนที่ 1.3 สภาพเศรษฐกิจ							
32	1. การประกอบอาชีพหลัก (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
33	1) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
34	2) บริษัท/เอกชน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
35	3) รับจ้าง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
36	4) ทำนา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
37	5) ทำสวน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
38	6) ทำไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
39	7) ทำประมง	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
40	8) ทำสวน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
41	9) อื่นๆ (ระบุ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
42	2. รายได้ของครัวเรือนต่อปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
43	1) รายได้รวมจากภาคการเกษตร บาท/ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
44	(1) รายได้จากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บาท/ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
45	(2) รายได้จากการภาคการเกษตรอื่นๆบาท/ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
46	2) รายได้รวมนอกภาคการเกษตร..... บาท/ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
47	3. พื้นที่ถือครองด้านการเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
48	1) ที่ดินของตนเอง จำนวนเนื้อที่ ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
49	2) ที่ดินเช่า จำนวนเนื้อที่..... ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
50	3) ที่ดินประเภทอื่นๆ ระบุจำนวนเนื้อ ที่ ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของ ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
51	4. จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน คน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
52	5. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทำการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
53	1) ทุนตนเอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
54	2) ธ.ก.ส.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
55	3) สหกรณ์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
56	4) กองทุนหมู่บ้าน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
57	5) นายทุน/พ่อค้าคนกลาง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
58	6) ธนาคารอื่นๆ	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
59	7) กลุ่มเกษตรกร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
60	8) อื่นๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 2 การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์							
61	1. ด้านการวางแผน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
62	1. มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และ ทิศทางการดำเนินการของกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
63	2. มีการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกกลุ่ม ร่วมกัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
64	3. มีการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย และ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
65	4. มีการวางแผนด้านการเงินและด้าน งบประมาณ ของกลุ่มร่วมกัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของ ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
66	2. ด้านการจัดการองค์กร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
67	1. มีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม และ คัดเลือกคณะกรรมการกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เทรี่ญญิก และคณะกรรมการ กลุ่มเป็นต้น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
68	2. มีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่ม อย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
69	3. มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่ กำหนดตามโครงสร้างของกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
70	4. สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาท ของคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
71	5. มีการกำหนดวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิก ภายในกลุ่ม เช่น โทรศัพท์ LINE Facebook หรือการประชุม เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
72	3. ด้านการจัดคนเข้าทำงาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
73	1. มีการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถ ของแต่ละคน เช่น คณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
74	2. มีการคัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม โดยต้อง มีความสมัครใจ มิใช่ การบังคับให้เข้าร่วมกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
75	3. คณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
76	4. มีทัศนคติที่ดีของสมาชิกต่อกิจกรรม กลุ่ม และเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของ ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
77	5. มีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และ แลกเปลี่ยน ประสบการณ์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
78	3. ด้านการอำนวยความสะดวก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
79	1. กลุ่มมีการอำนวยความสะดวกในการให้บริการต่าง ๆ กับสมาชิกเป็นอย่างดี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
80	2. กลุ่มมีความชัดเจนในการส่งการมอบหมายหน้าที่แก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
81	3. กลุ่มมีการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของ กิจกรรมนั้นๆ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
82	4. กลุ่มมีการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
83	5. กลุ่มมีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
84	5. ด้านการควบคุม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
85	1. มีการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
86	2. มีการรายงานผลการดำเนินงานกลุ่ม ให้สมาชิกทราบทุกครั้งเมื่อมีการประชุมกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
87	3. กลุ่มมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของ ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
88	4. กลุ่มมีการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ ประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 3 ปัญหาด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์							
89	1. ด้านการวางแผน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
90	1. กลุ่มขาดการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และทิศทางการดำเนินการของกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
91	2. กลุ่มขาดการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ร่วมกัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
92	3. กลุ่มไม่ได้มีการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
93	4. กลุ่มขาดการวางแผนด้านการเงินและ ด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
94	2. ด้านการจัดการองค์กร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
95	1. กลุ่มไม่มีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม และคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เทรี่ญญิก และ คณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
96	2. กลุ่มไม่มีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของ กลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
97	3. กลุ่มไม่มีการดำเนินงานตามบทบาท หน้าที่ที่กำหนดตามโครงสร้างของกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของ ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
98	4. สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทของ คณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
99	5. กลุ่มไม่มีการกำหนดวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
100	3. ด้านการจัดคนเข้าทำงาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
101	1. กลุ่มขาดการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน เช่น คณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
102	2. กลุ่มมีการบังคับให้เป็นสมาชิกกลุ่ม โดยที่สมาชิกไม่มีความสมัครใจเข้าร่วม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
103	3. คณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่ไม่มีความรู้ความสามารถ และไม่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
104	4. สมาชิกไม่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมกลุ่ม และ เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
105	5. กลุ่มขาดการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
106	4. ด้านการอำนวยความสะดวก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
107	1. กลุ่มขาดการอำนวยความสะดวกในการบริการงานต่างๆให้กับสมาชิก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
108	2. กลุ่มขาดความชัดเจนในการสั่งการแก่สมาชิกใน การดำเนินกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของ ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
109	3. กลุ่มขาดการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ทำให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
110	4. กลุ่มขาดการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการ กลุ่มและสมาชิกกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
111	5. กลุ่มไม่มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
112	5. ด้านการควบคุม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
113	1. กลุ่มขาดการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ ดำเนินการหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
114	2. กลุ่มขาดการรายงานผลการดำเนินงานกลุ่ม ให้สมาชิกทราบทุกครั้งเมื่อมีการประชุมกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
115	3. กลุ่มขาดการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จ ของ การดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
116	4. กลุ่มขาดการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ ประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์							
117	1. ด้านการวางแผน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
118	1. กลุ่มควรมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินการของ กลุ่มให้ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของ ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
119	2. กลุ่มควรมีการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาดของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสมาชิก ร่วมกัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
120	3. กลุ่มควรมีการดำเนินกิจกรรมตาม เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ร่วมกัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
121	4. กลุ่มควรมีการวางแผนด้านการเงินและ ด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
122	2. ด้านการจัดการองค์กร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
123	1. กลุ่มควรมีการคัดเลือกคณะกรรมการตาม โครงสร้างของกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เหรัญญิก และคณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
124	2. กลุ่มควรมีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ ของกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการบริหารงาน กลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
125	3. กลุ่มควรมีการให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการ กำหนดบทบาทหน้าที่ ตามโครงสร้างของกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
126	4. กลุ่มควรให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนด บทบาทของคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
127	5. กลุ่มควรมีวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิก ภายในกลุ่ม เช่น โทรศัพท์ LINE Facebook หรือการประชุม เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
128	3. ด้านการจัดการคนเข้าทำงาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของ ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การ แปลผล
		1	2	3			
129	1. กลุ่มควรมีการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับ ความสามารถของ แต่ละคน เช่น คณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
130	2. กลุ่มควรมีการคัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม โดยต้องมีความสมัครใจ มิใช่ การบังคับให้เข้า ร่วมกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
131	3. กลุ่มควรคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มเป็น บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นที่ ยอมรับของสมาชิกกลุ่มในการเข้ามาบริหารกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
132	4. สมาชิกควรมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมกลุ่ม และ เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
133	5. กลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิก เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
134	4. ด้านการอำนวยความสะดวก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
135	1. กลุ่มควรมีการอำนวยความสะดวกในการ ให้บริการต่าง ๆ กับสมาชิกเป็นอย่างดี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
136	2. กลุ่มควรมีความชัดเจนในการสื่อสารมอบหมาย หน้าที่แก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
137	3. กลุ่มควรมีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ระหว่างดำเนิน กิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุ วัตถุประสงค์ของ กิจกรรมนั้น ๆ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของ ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การ แปร ผล
		1	2	3			
138	4. กลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการ กลุ่มและสมาชิกกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
139	5. กลุ่มควรมีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
140	5. ด้านการควบคุม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
141	1. กลุ่มควรมีการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
142	2. กลุ่มควรมีการรายงานผลของการดำเนินงานกลุ่ม ให้แก่สมาชิกทราบทุกครั้งในการประชุม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
143	3. กลุ่มควรมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
144	4. กลุ่มควรมีการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
รวมคะแนนเฉลี่ยทุกข้อ						142.68	

$$\text{ค่า IOC} = \frac{142.68}{144} = 0.991$$

สรุปผลการหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน แสดงว่าข้อคำถามใช้ได้ เกณฑ์การตัดสินค่า IOC ถ้ามีค่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหานั้น แสดงว่า ข้อคำถามข้อนั้นใช้ได้

ภาคผนวก จ

คำสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบสัมภาคณ์

มหาวิทยาลัยราชบุรี

สุโขทัยธรรมมาธิราช

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการบริหารจัดการกลุ่ม
แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

หัวข้อ	Alpha if item deleted
ด้านการวางแผน	
มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทาง การดำเนินการของกลุ่ม	0.967
มีการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาด ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกกลุ่ม ร่วมกัน	0.967
มีการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน	0.967
มีการวางแผนด้านการเงินและด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน	0.963
ด้านการจัดการองค์กร	
มีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม และคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เหรัญญิก และคณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น	0.970
มีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการบริหารงาน กลุ่ม	0.964
มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดตามโครงสร้างของกลุ่ม	0.966
สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทของคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม	0.964
มีการกำหนดวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เช่น โทรศัพท์ LINE Facebook หรือการประชุม เป็นต้น	0.969
ด้านการจัดคนเข้าทำงาน	
มีการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน เช่น คณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น	0.969
มีการคัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม โดยต้องมีความสมัครใจ มิใช่ การบังคับให้เข้า ร่วมกลุ่ม	0.964
คณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่ม	0.968
มีทัศนคติที่ดีของสมาชิกต่อกิจกรรม กลุ่มและเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม	0.964
มีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	0.963

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการบริหารจัดการกลุ่ม
แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ต่อ)

หัวข้อ	Alpha if item deleted
ด้านการอำนวยความสะดวก	
กลุ่มมีการอำนวยความสะดวกในการให้บริการต่าง ๆ กับสมาชิกเป็นอย่างดี	0.965
กลุ่มมีความชัดเจนในการสั่งการมอบหมายหน้าที่ แก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม	0.966
กลุ่มมีการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของ กิจกรรมนั้น ๆ	0.964
กลุ่มมีการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม	0.964
กลุ่มมีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุง เพื่อการบริหารงานกลุ่ม	0.964
ด้านการควบคุม	
มีการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว	0.963
มีการรายงานผลการดำเนินงานกลุ่ม ให้สมาชิก ทราบทุกครั้งเมื่อมีการประชุมกลุ่ม	0.964
กลุ่มมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่ม อย่างชัดเจน	0.964
กลุ่มมีการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ ประโยชน์อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม	0.965
Cronbach's Alpha	0.967

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ ตอนที่ 3 ปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม
แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ต่อ)

หัวข้อ	Alpha if item deleted
ด้านการวางแผน	
กลุ่มขาดการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทาง การดำเนินการของกลุ่ม	0.917
กลุ่มขาดการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาด ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกกลุ่มร่วมกัน	0.915
กลุ่มไม่มีการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน	0.922
กลุ่มขาดการวางแผนด้านการเงินและด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน	0.920
ด้านการจัดการองค์กร	
กลุ่มไม่มีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม และคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เภรัญญิก และคณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น	0.928
กลุ่มไม่มีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่ม	0.915
กลุ่มไม่มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดตามโครงสร้างของกลุ่ม	0.923
สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทของคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม	0.922
กลุ่มไม่มีการกำหนดวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม	0.923
ด้านการจัดคนเข้าทำงาน	
กลุ่มขาดการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน เช่น คณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น	0.915
กลุ่มมีการบังคับให้เป็นสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม โดยที่สมาชิกไม่มีความสมัครใจเข้าร่วม	0.928
คณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่ไม่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่ม	0.923
สมาชิกไม่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมกลุ่ม และเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม	0.938
กลุ่มขาดการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์	0.919

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ ตอนที่ 2 ปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม
แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ต่อ)

หัวข้อ	Alpha if item deleted
ด้านการอำนวยความสะดวก	
กลุ่มขาดการอำนวยความสะดวกในการให้บริการต่างๆ กับสมาชิกเป็นอย่างดี	0.915
กลุ่มขาดความชัดเจนในการสั่งการมอบหมายหน้าที่ แก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม	0.915
กลุ่มขาดการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน ทำให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของ กิจกรรมนั้นๆ	0.923
กลุ่มขาดการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม	0.934
กลุ่มไม่มีการรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม	0.933
ด้านการควบคุม	
กลุ่มขาดการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว	0.926
กลุ่มขาดการรายงานผลการดำเนินงานกลุ่ม ให้สมาชิก ทราบทุกครั้งเมื่อมีการประชุมกลุ่ม	0.922
กลุ่มขาดการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่ม อย่างชัดเจน	0.915
กลุ่มขาดการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม	0.922
Cronbach's Alpha	0.926

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

หัวข้อ	Alpha if item deleted
ด้านการวางแผน	
กลุ่มควรมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทาง การดำเนินการของกลุ่มให้ชัดเจน	0.882
กลุ่มควรมีการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกกลุ่มร่วมกัน	0.838
กลุ่มควรมีการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน	0.843
กลุ่มควรมีการวางแผนด้านการเงินและด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน	0.837
ด้านการจัดการองค์กร	
กลุ่มควรมีการคัดเลือกคณะกรรมการตามโครงสร้างของกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เกรียนุญิก และคณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น	0.832
กลุ่มควรมีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่ม	0.838
กลุ่มควรให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทหน้าที่ ตามโครงสร้างของกลุ่ม	0.836
กลุ่มควรให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทของคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม	0.822
กลุ่มควรมีวิธีการติดต่อระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เช่น โทรศัพท์ LINE Facebook หรือการประชุม เป็นต้น	0.824
ด้านการจัดคนเข้าทำงาน	
กลุ่มควรมีการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน เช่น คณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น	0.834
กลุ่มควรมีการคัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม โดยต้องมีความสมัครใจ มิใช่ การบังคับให้เข้าร่วมกลุ่ม	0.815
กลุ่มควรคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่มในการเข้ามาบริหารกลุ่ม	0.820
สมาชิกควรมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมกลุ่ม และเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม	0.834
กลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์	0.821

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ ตอนที่ 4 4 แนวทางการบริหารจัดการแปลงใหญ่
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ต่อ)

หัวข้อ	Alpha if item deleted
ด้านการอำนวยความสะดวก	
กลุ่มควรมีการอำนวยความสะดวกในการให้บริการต่าง ๆ กับสมาชิกเป็นอย่างดี	0.831
กลุ่มควรมีความชัดเจนในการสั่งการมอบหมายหน้าที่แก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม	0.836
กลุ่มควรมีการแก้ไขปัญหาพร้อมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ	0.809
กลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม	0.809
กลุ่มควรมีการรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม	0.836
ด้านการควบคุม	
กลุ่มควรมีการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว	0.836
กลุ่มควรมีการรายงานผลการดำเนินงานกลุ่ม ให้แก่สมาชิกทราบทุกครั้งในการประชุม	0.815
กลุ่มควรมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่ม อย่างชัดเจน	0.809
กลุ่มควรมีการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ของกลุ่มให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม	0.810
Cronbach's Alpha	0.836

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายสรินทร์ อินไชย
วัน เดือน ปี เกิด	7 กุมภาพันธ์ 2527
สถานที่เกิด	อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (ภูมิศาสตร์) มหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. 2549
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

